

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Daniel Szpyrc

**Internet a autorské právo – rozsah odpovědnosti
jednotlivých subjektů a způsob ochrany proti pirátství**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petra Žikovská
Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního
Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 13. dubna 2017

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 20. dubna 2017

Daniel Szpyrc

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucí diplomové práce JUDr. Petře Žikovské za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při zpracování této práce.

Obsah:

Úvod.....	1
1. Internet.....	4
1.1 Definice Internetu	4
1.2 Vznik Internetu	5
1.3 Internet v právním slova smyslu.....	6
2. Ochrana autorských děl na Internetu	9
2.1 Obecně	9
2.2 Autorské dílo a jeho ochrana	10
2.3 Užití autorského díla.....	13
2.4 Zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu	15
2.4.1 Rozmnožování díla	15
2.4.2 Sdělování díla veřejnosti.....	16
2.4.3 Vzájemný vztah sdělování díla veřejnosti a rozmnožování díla.....	19
2.4.4 Zpřístupnění díla ve vztahu k síťové architektuře	21
2.5 Stahování díla prostřednictvím Internetu.....	25
2.5.1 Dočasné rozmnožení.....	25
2.5.2 Volné užití.....	29
2.6 Internetové pirátství	36
3. Vývoj evropské úpravy odpovědnosti ISP.....	38
3.1 Vývojové fáze	38
3.2 Období před směrnicí o elektronickém obchodu.....	39
3.3 Období po přijetí směrnice o elektronickém obchodu.....	42
3.3.1 Působnost směrnice.....	43
3.3.2 Omezení odpovědnosti ISP.....	44
3.3.3 Nedostatky směrnice.....	46
3.4 Vývoj prostřednictvím rozhodnutí SDEU	49
3.4.1 Google France (AdWords).....	50
3.4.2 L’Oreal v. eBay.....	53
3.4.3 Scarlet v. Sabam (C-70/10).....	57
3.4.4 Sabam v. Netlog (C-360/10).....	59
3.4.5 Telekabel v. Constantin Film Verleih (C-314/12).....	61
3.4.6 Tobias Mc Fadden v. Sony Music (C-484/14)	65
3.5 Vytváření jednotného digitálního trhu v Evropě	68
3.5.1 Jednotný digitální trh v Evropě.....	69
3.5.2 Modernizace autorskoprávních norem.....	70
3.5.3 Nové povinnosti poskytovatelů hostingu.....	73
4. Odpovědnost ISP	75
4.1 Odpovědnost obecně.....	75
4.2 Odpovědnost za vlastní obsah.....	79
4.2.1 Rozlišení cizího a vlastního obsahu.....	79
4.2.2 Koncepce soukromoprávní odpovědnosti.....	80
4.2.3 Povaha soukromoprávní odpovědnosti	81
4.2.4 Rozsah soukromoprávní odpovědnosti	83
4.2.5 Shrnutí.....	88
4.3 Odpovědnosti za cizí obsah	89
4.3.1 Obecně	89

4.3.2 Rozsah soukromoprávní odpovědnosti	89
4.4 Výjimky z odpovědnosti ISP za cizí obsah	95
4.4.1 Obecně	95
4.4.2 <i>Mere conduit</i>	97
4.4.3 <i>Caching</i>	100
4.4.4 <i>Hosting</i>	104
4.4.5 Neexistence obecné povinnosti dohledu.....	112
4.5 Odpovědnost koncových uživatelů	113
Závěr	115
Seznam zkratk	i
Použitá literatura	ii
Seznam příloh	xii
Příloha č. 1:	xii
Příloha č. 2:	xii
Abstrakt.....	xiii
Abstract.....	xv
Název práce v anglickém jazyce / Title of the thesis in English	xvii
Klíčová slova / Keywords.....	xviii

Úvod

Žijeme v době nebývalého technologického vývoje. Moderní technologie ovlivňují každodenní životy lidí. Uběhlo teprve půl století od vývoje první generace elektronkových počítačů, které se svou velikostí jedné místnosti a obtížností ovládání pomocí děrných štítků diametrálně liší od soudobého pojetí počítače. Dnešní počítač představuje nepřeborné množství přístrojů, jejichž základními prvky jsou *hardware* (veškeré fyzické části) a *software*, který je nezbytný k jeho provozu. Takové přístroje můžeme najít v automobilech, letadlech, chytrých telefonech, automatických pračkách, mikrovlnných troubách, dětských hračkách, prakticky všude.

Dalším průlomovým mezníkem ve vývoji počítačů bylo jejich vzájemné propojení prostřednictvím sítě Internet. Internetová síť vznikla v šedesátých letech 20. století a od té doby prochází neustálým vývojem. Zjednodušeně můžeme říct, že Internet umožňuje spolupráci a vzájemnou interakci mezi jednotlivými uživateli počítačů bez ohledu na jejich aktuální geografickou polohu.

První fáze vývoje počítačů a sítě Internet nebyla nijak právně regulována. Toto období prof. dr. Patrick Van Eecke popisuje jako světový Divoký západ – *World Wild West* – *WWW*. Tento stav netrval dlouho, protože začal převládat názor, dle kterého platilo, že co je legální offline, je legální online. Tento přístup se ukázal rovněž nevyhovující z důvodu zvláštního charakteru dat, která nemají hmotnou povahu. Soudobí autoři legislativních předpisů se snaží regulovat chování subjektů v internetovém prostředí prostřednictvím zvláštních právních norem. V českém právním řádu je nepřehlédnutelný vliv evropské harmonizační legislativy, z tohoto důvodu velká část této diplomové práce je věnována vývoji evropské úpravy.

Soudobý Internet dospěl dle Tima O'Reillyho do fáze Web 2.0, pro kterou jsou charakteristické sociální sítě, platformy sdílené ekonomiky a uživateli generovaný obsah. Tyto nové technologie přinášejí nové výzvy pro vytvoření vhodného právního rámce. Jednou z nich je odpovědnost jednotlivých subjektů informační společnosti s důrazem na odpovědnost nových zprostředkovatelů (*intermediaries*), kterými jsou například eBay, eBid, Aukro, Mint, Wikipedia, Google, Facebook, Myspace a jiné.

Neustále se zrychlující vývoj informačních technologií a rozšiřující se dostupnost Internetu v různých koutech světa, včetně těch méně vyspělých, přináší celospolečenskou potřebu regulace chování uživatelů i poskytovatelů internetových služeb. Často národní legislativní proces neumožňuje promptně reagovat na nové technologické trendy a nepostačí k řádné ochraně subjektivních práv. Internet v zásadě nerespektuje národní hranice a zneužití práva v jeho prostředí má globální dopad. Mezinárodní aspekt, aktuálnost problematiky a četnost porušování autorského práva na Internetu byly mou hlavní motivací k výběru tématu diplomové práce.

Je nepochybné, že Internet a všechny služby, které v jeho prostřední mohou vznikat, přímo či nepřímo poskytují nové pracovní příležitosti a napomáhají tak k hospodářskému růstu. Příliš přísné požadavky kladené na poskytovatele služeb mohou některé subjekty odradit od vstupu na trh a tím zpomalit technologický i hospodářský rozvoj. Na druhé straně stojí zájem autorů a dalších oprávněných osob na ochraně jejich práv k vlastnímu duševnímu výtvoru a udržení příjmů z poskytování licencí. Právní úprava musí najít rovnováhu mezi těmito zájmy a zaručit dostatečnou úroveň ochrany autorského práva v prostředí Internetu a umožnit vstup na trh novým nápadům.

Úvodní kapitola se věnuje historii, vývoji a právnímu uchopení Internetu. Další kapitola čtenáře seznámí se způsoby ochrany autorských děl na Internetu a se způsoby jejího porušování. K užití či zneužití autorskoprávně chráněného díla v internetovém prostředí může docházet při zpřístupňování díla veřejnosti či při procesu stahování. Zvláštním případem je služba BitTorrent, při které dochází k oběma procesům současně.

Třetí kapitola obsahuje vývoj právní úpravy odpovědnosti v souvislosti s porušováním autorských práv v prostředí Internetu na území Evropské unie. Pochopení legislativního vývoje institutu odpovědnosti za cizí obsah a hlavně výjimek z něj nám umožní správně interpretovat současnou právní úpravu. Vývoj můžeme rozdělit na tři fáze. První období je obdobím samostatných národních úprav, ve kterém národní soudy posuzovaly obdobné situace rozdílně. Stěžejní změna nastala s harmonizací, kterou zavedla směrnice o elektronickém obchodu, které přijetí je začátkem druhé fáze. Třetí fázi představuje vývoj prostřednictvím rozsudků Soudního dvora Evropské unie. Práce obsahuje analýzu vybraných rozhodnutí, které mají vliv na

interpretaci dosavadních předpisů. V současné době Evropská komise předložila Evropskému parlamentu návrhy autorskoprávních norem, kterých přijetí předvídá Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě. Závěr třetí kapitoly se věnuje analýze těchto návrhů s ohledem na jejich vliv na povinnosti poskytovatelů služeb v prostředí Internetu.

Evropské normy poskytují poskytovatelům některých služeb v informační společnosti širokou výjimku z odpovědnosti. Výjimka má za cíl podpořit vývoj nových služeb a technologií, současně zaručujíc dostatečnou ochranu práv třetích osob. Jednotlivým předpokladům pro vznik a udržení výjimky z odpovědnosti se věnuje čtvrtá kapitola. Tato poslední kapitola rovněž pojednává o transpozici evropské normy do českého právního řádu, která byla provedena zákonem o některých službách v informační společnosti. Transpoziční norma je podrobena kritice, protože došlo k formulační nepřesnosti, která může zapříčinit určitou právní nejistotu.

Text práce vychází z právní úpravy účinné ke dni 1. dubna 2017.

Pro citaci jednotlivých zdrojů jsou použity citační normy ČSN ISO 690 a ISO 690-2.

1. Internet

1.1 Definice Internetu

V odborné i laické literatuře můžeme najít různé definice Internetu. Převládající část definic vychází z rezoluce Federálního výboru pro sítě ve Spojených státech amerických (*Federal Networking Council*) z roku 1995.¹ Na základě této rezoluce můžeme Internet zjednodušeně definovat jako globální informační systém vzájemně propojených počítačových sítí, který ke vzájemnému spojení používá TCP/IP protokol, nebo jeho následná rozšíření či modifikace.

Internet je síť sítí, vzájemně propojující veřejné, soukromé, vládní a akademické sítě v jeden celek. Většina lidí si pod pojmem Internetu vybaví webové stránky čili službu World Wide Web (*WWW*), která se stala součástí Internetu teprve v roce 1991 a je určitou nadstavbou sítě Internet. Pro účely této diplomové práce je potřeba mít na paměti, že pojem „Internet“ je širší než samotné webové rozhraní. Zahrnuje další služby, například přenos elektronické pošty, službu FTP (*File Transfer Protocol*), peer-to-peer nebo dříve používaný BBS či Gopher².

Ze společenského hlediska můžeme Internet definovat jako médium umožňující rychlou a bezplatnou komunikaci mezi jednotlivými uživateli. Vývoj sociálních sítí, především platformy Twitter, umožnil rychlé sdílení informací o nastalých událostech přímo jejich svědky. Ti tak informují své stoupence (*followers*) sdílením fotografií, videa, názorů či postřehů. Tyto informace se díky vzájemnému sdílení lavinovitě šíří mezi další uživatele. Přímí svědci podávají aktuální informace do té doby, než se na místě objeví reportéři klasických médií. Můžeme říct, že Twitter předbíhá média v šíření zpráv ze světa. Stalo se tak například, když jeho uživatelé jako první sdíleli informace o nouzovém přistání letu US Airways č. 1549 na řece Hudson, masakru v Bombaji, povstání v Egyptě a dalších událostech.

Internet z hospodářského hlediska představuje významné reklamní a obchodní médium, které napomáhá k vytváření nových pracovních příležitostí. Internet je jednoznačně součástí každodenního života většiny jedinců západní populace. Díky své rozšířenosti a jednoduchosti používání vytváří místo, kde může docházet k porušování

¹ Celé znění rezoluce tvoří přílohu č. 1 k této diplomové práci.

² JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 34.

zákonem chráněných práv. Je proto důležité, aby právní rámec promptně reagoval na vývoj nových technologií a zabránil jejich užívání k nemorálním či nekalým účelům.

1.2 Vznik Internetu

V roce 1969 v rámci experimentálního ověřování datových přenosů vznikla síť ARPANET. Název pramení z názvu armádní grantové agentury (Advanced Research Projects Agency), která celý projekt financovala. Tato experimentální síť se stala základem pro současnou síť Internet. Na samém počátku byla síť ARPANET spojena čtyři univerzitní pracoviště ve Spojených státech amerických. Cílem bylo vybudování decentralizované sítě, která bude schopná přežít útok nepřítele tak, aby nezasazené části mohly nadále fungovat. Data v této síti byla přenášena prostřednictvím paketů, tj. po blocích a nikoliv po jednotlivých bitech.³

Mezi významné mezníky ve vývoji Internetu patří rozhodnutí agentury ARPA o předání správy sítě ARPANET akademické komunitě a přechod z protokolu NCP (Network Control Protocol), který umožňoval propojování posílaných paketů, na modernější protokoly TCP/IP. Tyto protokoly jsou výlučně používány od 1. ledna 1983 dodnes. Někteří autoři toto datum považují za zrod současného Internetu, protože protokoly umožnily propojit fyzicky vzdálené a technologicky nejednotné sítě. Vytvořily tak „síť sítí“, které se začalo říkat Internet.⁴

V počátcích Internetu nikdo netušil, co bude za pár desítek let. Prostřednictvím ARPANETu bylo možno posílat pouze textové zprávy. Klíčovým okamžikem v evoluci Internetu byl vznik služby World Wide Web (*WWW*), uživatelsky velmi přívětivého prostředí. Autorem první webové stránky je britský vědec působící v CERNU Tim Berners-Lee⁵. Postupem času se v průběhu devadesátých let začaly objevovat další webové stránky, které byly spíše pasivní a sloužily k informačním účelům.

Větší výpočetní výkon počítače a vyšší rychlost připojení umožnily prudký nárůst nabídky online služeb. Tento technologický pokrok se projevil nejen ve vzhledu, ale i funkčnosti webových stránek. Pasivní a velmi jednoduché stránky se časem změnily

³ PETERKA, Jiří. *Kolikáté narozeniny slaví Internet?* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/b03/b0106001.php3>

⁴ ČERNÁ, Zuzana a Michal ČERNÝ. *Historie Internetu* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/o/14791/HISTORIEINTERNETU.html/>

⁵ O'LUANAIGH, Cian. *The birth of the web* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://cds.cern.ch/record/1998446>

v interaktivní platformy s množstvím audiovizuálního obsahu. Tento jev v roce 2004 Tim O'Reilly označil ve svém zahajovacím projevu na konferenci v San Francisku jako začátek období Web 2.0. Dle jeho názoru webové stránky typu Web 2.0 umožňují uživatelům vzájemnou interakci a spolupráci. Uživatelé těchto stránek se podílejí na vytváření obsahu.⁶ Jako příklad můžeme uvést sociální sítě⁷, blogy⁸, wiki zdroje⁹, stránky soužící ke sdílení videa a jiného obsahu¹⁰. Dalším příkladem mohou být čím dál tím populárnější platformy, které umožňují sdílení určitých statků mezi jednotlivci v rámci tzv. ekonomiky sdílení (*collaborative consumption*)¹¹. Tento nový druh internetových služeb přináší nové právní otázky. Internet je globálním fenoménem, proto je potřeba vyřešit otázku použitelného práva. Mezi další právní otázky spojené s vývojem Webu 2.0 řadíme ochranu dat, přizpůsobení sektorových norem týkajících se konkrétních služeb a ochranu proti kybernetické kriminalitě. Další velice významnou otázkou je bezpochyby odpovědnost jednotlivých subjektů a její omezení, respektive zaručení některým subjektům či službám vynětí z odpovědnosti. Této problematice se podrobněji věnuje kapitola třetí a čtvrtá.

1.3 Internet v právním slova smyslu

Český právní řád neobsahuje legální definici sítě Internet. Tento stav může být zapříčiněn rychlým technologickým vývojem a reálnou nemožností zákonodárce pohotově reagovat na nové technologické trendy. Troufám si říct, že taková definice není zapotřebí. Absence definice neznámá, že český právní řád neupravuje chování subjektů využívajících k přenosu dat síť Internet. Jeden z příkladů můžeme najít v páteřním kodexu soukromého práva, čímž je nedávno rekodifikovaný zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jehož některá ustanovení se vztahují k právním skutečnostem využívajícím prostředky komunikace na dálku. Obecná úprava právních jednání prostřednictvím sítě Internet se nachází v § 570 občanského zákoníku v rámci

⁶ O'REILLY, Tim. *What Is Web 2.0* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>

⁷ www.facebook.com, www.pinterest.com, www.twitter.com

⁸ www.wordpress.com, www.blogger.com, www.penzu.com

⁹ www.wikipedia.org

¹⁰ www.youtube.com, www.uloz.to

¹¹ www.blablacar.com, www.airbnb.com, www.uber.com

oddílu¹² věnujícímu se jednání vůči nepřítomné osobě. Dále občanský zákoník zvlášť řeší uzavírání smluv distančním způsobem (§ 1824 a násl.) v rámci dílu¹³ věnujícímu se ochraně spotřebitele.¹⁴ Dle důvodové zprávy¹⁵ k občanskému zákoníku jsou ustanovení výše uvedených paragrafů transpozicí směrnice Evropské unie 2011/83/EU o právech spotřebitelů¹⁶ a upravují specifické požadavky na smlouvy uzavírané distančním způsobem, pomocí prostředků komunikace na dálku. Mezi tyto prostředky mezi jinými řadíme neadresovaný tisk, reklamu v tisku s objednávkovým tiskopisem, katalog, telefon, rozhlas, elektronickou poštu, televizi a v neposlední řadě veřejnou komunikační síť. Internet můžeme subsumovat pod veřejnou komunikační síť. Obecná formulace občanského zákoníku umožňuje pokrýt veškeré způsoby uzavírání smluv distančním způsobem. Speciální ustanovení věnující se uzavírání smluv prostřednictvím sítě Internet se jeví nadbytečné, protože Internet je považován za jeden z mnoha prostředků umožňující uzavřít smlouvu na dálku.

Další příklad obecného pojmu, pod který se dá podřadit síť Internet, je „elektronický prostředek“, obsažený v § 2 písm. c) zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti¹⁷. S přihlédnutím k čl. 1 odst. 1 písm. b) bod. ii) směrnice 2015/1535¹⁸ můžeme elektronické prostředky přesněji definovat jako „prostředky, za pomoci kterých je služba odesílána z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchovávání dat (včetně vitální komprese) a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá drátově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky.“¹⁹ Ve výše uvedeném paragrafu ZNSIS se nachází demonstrativní výčet elektronických prostředků, který obsahuje jak hardware, tak i softwarové aplikace. Mezi tyto prostředky zákon řadí

¹² Část první, hlava V., díl 1., oddíl 5. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹³ Část čtvrtá, hlava I., díl 4. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁴ TELEČ, Ivo. *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015. Student. ISBN 978-80-7502-061-1, str. 21.

¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník (konsolidované znění).

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

¹⁷ Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), Parlamentu České republiky.

¹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti.

¹⁹ MAJSNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 11.

rovněž síť elektronických komunikací. Internet naplňuje charakteristické znaky takové sítě.

Český právní řád upravuje chování subjektů, kteří k realizaci právního jednání používají síť Internet. Můžeme tedy konstatovat, že Internet je technickým prostředkem realizace právních jednání. Je možné rozlišit pojem Internetu v užším slova smyslu, který je ryze prostředkem k realizaci určitých právních jednání, obdobně jako telefon, rozhlas či televize a Internet v širším slova smyslu. Ten obsahuje veškeré jeho nadstavby, kterými jsou webové stránky, elektronická pošta, peer-to-peer sdílení dat a jiné. Příkladem může být služba WWW (World Wide Web), která je technicky prováděná prostřednictvím sítě Internet, ale vytváří platformu, na kterou se vztahují další právní normy jednotlivých států.

S tím souvisí komplexní problém rozhodného práva. Internet jako takový nerozeznává státní hranice, a proto je obtížné určit, kterým právním řádem se bude určitý právní vztah řídit. O tom, zda k určení rozhodného práva se má použít standardních norem mezinárodního práva soukromého, nebo má-li dojít k vytvoření speciálních norem pro online právní problémy, se stále vede akademická debata. Konzervativní proud zastává teorii, že je vždy možné zjistit vztah informací k území určitého státu. Na druhou stranu čteněji zastoupená skupina tvrdí, že je potřeba hledat specifická kritéria pro určení internetové jurisdikce. Tento převládající názor však nedává konkrétní odpověď, jaká kritéria se mají použít. V nejbližší době nebudeme schopni spolehlivě určit kritéria internetové jurisdikce. Je potřeba sledovat rozhodovací praxi soudů.²⁰

²⁰ POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. Právo pro denní praxi. ISBN 978-80-251-1777-4, str. 7–8.

2. Ochrana autorských děl na Internetu

2.1 Obecně

Prostřednictvím internetové sítě často dochází k porušování různých právních norem. Je nepochybné, že jedněmi z nejčastěji porušovaných ustanovení jsou ta chránící duševní vlastnictví. Na straně jedné jsou to normy průmyslového vlastnictví a na straně druhé normy autorskoprávní. Tato práce se zaměřuje na autorskoprávní ochranu v prostředí Internetu. K porušování autorského práva často dochází v rozhraní webových stránek (datová úložiště) anebo prostřednictvím peer-to-peer sdílení souborů (nejčastěji za použití komunikačního protokolu *BitTorrent*²¹). Obliba neoprávněného sdílení autorských děl prostřednictvím Internetu může být zapříčiněná tím, že sdílení je levné, velice rychlé, nevyžaduje veliké úsilí a uživatelé mají pocit určité anonymity.²² Často se objevující libertariánské názory různých hnutí za svobodný Internet²³ umocňují v uživatelích Internetu pocit, že mohou šířit jakýkoliv obsah bez postihu. Protipólem k těmto organizacím je globální nezisková organizace Creative Commons, která naopak umožňuje legální šíření a využití autorských děl. Vytváří licenční schémata, díky kterým autoři mohou část svých práv volně zpřístupnit a jiná si zachovat. Přispívá tak k odstranění potíží u sdílení informací, především v prostředí Internetu. Tato organizace má pobočky po celém světě a tím umožňuje jednoduše zajistit licenci k užití díla a rovněž zvýšit povědomí o autorově práci.²⁴

Níže jsou analyzovány tradiční způsoby užití autorského díla v prostředí Internetu, kterým je jeho zpřístupnění veřejnosti prostřednictvím webových stránek nebo jeho stažení. V souvislosti se zpřístupňováním díla je kladen důraz na vznik kopií

²¹ BitTorrent je nástroj sloužící k částečně decentralizované distribuci souborů využívající peer-to-peer přenos. Soubory jsou programem (klientem) rozděleny na menší bloky (obvykle 250 kB) a dále přenášeny přímo uživatelům. Po stažení byť jednotlivého bloku je automaticky nabídnut ke stahování dalším uživatelům. Stažení souboru prostřednictvím BitTorrentu znamená stahování jednotlivých bloků (části) určitého souboru z různých počítačů připojených k síti a zároveň automatické zveřejňování již stažených bloků.

²² ČERMÁK, Jirí. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. 19 s., ISBN 80-7201-423-4, str. 17.

²³ Například *Electronic Frontier Foundation* založená Johnem Perrym Barlowem, jejímž stěžejním textem je tzv. Deklarace nezávislosti kyberprostoru. Dostupná z <https://www.eff.org/cyberspace-independence>.

²⁴ NKINKADE. What is Creative Commons and what do you do? [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: https://wiki.creativecommons.org/index.php?title=Frequently_Asked_Questions&oldid=57923#What_is_Creative_Commons_and_what_do_you_do.3F

chráněného obsahu a jejich následné zveřejňování. Tyto činnosti jsou vzájemně provázané a určení jejich vzájemného vztahu je důležité z důvodu získávání licencí. Využívání klienta BitTorrent pro sdílení jakéhokoliv obsahu je problematikou *sui generis*, protože současně dochází ke stahování i zpřístupňování díla. Dále se práce věnuje procesu individuálního stahování autorských děl, se kterým je spjata problematika vzniku technických rozmnoženin a situací volného užití, kdy stahováním nedochází k porušování autorských práv. Závěr této kapitoly je věnován vzniku a pojmu internetového pirátství.

2.2 Autorské dílo a jeho ochrana

V současné době v České republice je stěžejní normou v oblasti autorskoprávní ochrany zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Tento zákon je v souladu se dříve uzavřenými mezinárodními smlouvami v oblasti autorskoprávní ochrany, kterými je Česká republika vázána. Dále tento zákon provádí směrnice Evropské unie, jejichž výčet je uveden v poznámce pod čarou č. 1 předmětného zákona. Autorský zákon zaručuje ochranu autorským dílům, která naplní definiční znaky.²⁵

Výše uvedený zákon definuje autorské dílo v návaznosti na právní tradici kontinentální Evropy. První definici nalezneme v Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886.²⁶ Za autorské dílo se na základě § 2 autorského zákona považuje *dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně*. Z toho vyplývá, že autorské dílo, kterému má být poskytnuta autorskoprávní ochrana, musí splňovat tři kumulativní znaky. Jedním je jeho vyjádření v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě, druhým je podmínka, která stavoví, že dílo je výsledkem autorovy tvůrčí činnosti a v neposlední řadě dílo musí být jedinečné. Dle komentáře²⁷ k autorskému zákonu je možné pojem jedinečnosti díla chápat jako možnost jeho neopakovatelnosti. K definiční podmínce vzniku autorského

²⁵ JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7, str. 213–215.

²⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 4.

²⁷ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 1997. Komentované zákony. ISBN 80-7179-106-7, str. 21.

díla v objektivně vnímatelné podobě můžeme uvést, že tato podoba nemusí mít trvalou povahu, pouhé zapískání vlastní melodie splňuje znaky objektivně vnímatelné podoby. Jinak řečeno postačí, aby nově vzniklé dílo bylo vyjádřeno ve smysly vnímatelné podobě. Není zapotřebí, aby dílo ve smyslu autorského zákona bylo srozumitelné pro všechny. Ochrana je poskytována dílům vyjádřeným v určitém národním jazyce, napsaným Brailovým písmem nebo napsaným specifickým programovacím jazykem, kterému rozumí jen úzká část odborníků. Aby dílo bylo výsledkem autorovy tvůrčí činnosti, musí být jeho tvorba spjatá s nezaměnitelnou činností osobitého charakteru. Ve výsledku se vždy projeví osobité vlastnosti autora. Obecně můžeme konstatovat, že autorova práva k dílu, které kumulativně splňuje výše uvedené znaky, jsou chráněna autorskoprávními normami. Demonstrativní výčet chráněných děl nalezneme v § 2 odst. 1 *in fine* autorského zákona. V internetovém prostředí je nepochybně důležitá autorskoprávní ochrana počítačových programů, databází a fotografií, kterou garantuje § 2 odst. 2 autorského zákona. Tato díla i přesto, že nesplňují pojmový znak jedinečnosti, jsou chráněna autorským právem. Doktrína hovoří o tzv. fiktivních dílech.²⁸ Postačí, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem.

Autorův vlastní duševní výtvor splňující definiční znaky autorského díla dle autorského zákona je tímto zákonem chráněn za předpokladu, že spadá do jeho věcné působnosti. Určení věcné působnosti upravuje autorský zákon ve svých závěrečných ustanoveních (§ 107 AZ). Základním kritériem je autorovo státní občanství. Veškerá autorská díla vytvořená českými státními občany, bez ohledu na to, kde byla vytvořená či zveřejněná, mají garantovanou právní ochranu. V případě práv, která jsou zaručená právními osobám, rozhodným místem je sídlo právnické osoby. Věcná působnost autorského zákona je rozšířená i na zahraniční nositele práv. Zahraničním osobám je ochrana autorských děl garantována, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, bylo-li chráněné dílo zveřejněno v České republice nebo má-li zahraniční autor bydliště v České republice.²⁹

²⁸ CHALOUPOKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 7.

²⁹ Tamtéž, str. 177.

Nejasnosti mohou nastat ohledně předpokladu zveřejnění díla v České republice, pokud k zveřejnění došlo prostřednictvím Internetu. Jiří Čermák ve své publikaci³⁰ navrhuje použít kritérium fyzického umístění serveru, na kterém jsou zveřejňovaná data nahrána. Toto kritérium se mi jeví jako dosti problematické a nepraktické. Mnohdy je komplikované určit fyzické umístění zveřejněných souborů a často sám autor neurčuje, kde konkrétně jeho soubory budou uloženy. Nejčastěji autor díla uzavírá smlouvu o poskytování hostingu s hostingovou společností. Tento typ smluv často neobsahuje ujednání o skutečném umístění serveru, protože hostingové společnosti mají celou síť vzájemně propojených serverů v různých částech světa. Může se stát, že oddělitelné části dat se nacházejí v různých státech, často i na několika místech současně, aby došlo k minimalizaci rizika ztrát uložených souborů vlivem poruchy, živelní katastrofy či jiné nepředvídatelné skutečnosti. Umístění serveru je často motivováno finanční výhodností provozovatele hostingových služeb a nikoliv zájmy autorskoprávní ochrany děl uložených na serverech. Na základě výše uvedených důvodů mi připadá vhodnější jako kritérium použít geografické zaměření webové stránky, na které je dílo zveřejněno. K určení, zda je stránka zaměřená na uživatele z konkrétního státu, můžeme analogicky použít demonstrativní výčet indicií, které uvedl ve svém rozhodnutí³¹ Soudní dvůr Evropské unie. Mezi tato nápomocná kritéria řadíme jazyk webové prezentace, adresu domény prvního řádu a v případě placených služeb uvedená měna. Pouhá dostupnost webové stránky z konkrétního státu není dostačující. V případě, že uvedené indicie nevedou k jednoznačnému určení zaměření webové stránky, navrhuji subsidiárně použít právo státu, ve kterém se fyzický nachází server s chráněným obsahem, stejně jako navrhuje Jiří Čermák.

Můžeme však uzavřít, že věcná působnost autorského zákona je velmi široká. Je více než pravděpodobné, že dílo splňující podmínky autorského díla bude českým autorským zákonem chráněno.³²

³⁰ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4, str. 29.

³¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010. *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08)* a *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliver Heller (C-144/09)*. ECLI:EU:C:2010:740

³² ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4, str. 29.

2.3 Užití autorského díla

Nositel autorských práv má právo dílo užít. Způsoby užití díla uvádí § 12 odst. 4 autorského zákona. Jednotlivé způsoby jsou definované v následujících paragrafech uvedeného zákona. Tento výčet je demonstrativní, díky tomu může být poskytnuta autorskoprávní ochrana dílům užitým jiným způsobem než vysloveně specifikovaným v zákoně. Zákon tím umožňuje reagovat na neustálý technologický vývoj a garantuje tak ochranu i v případech výslovně zákonem neupravených.³³ V opačném případě by nový způsob užití díla nepotřeboval oprávnění udělené autorem (popřípadě jinou oprávněnou osobou) a ve svém důsledku by si mohl každý tímto způsobem zveřejnit jakékoliv dílo bez porušení autorského práva. Takový závěr je v rozporu s logikou autorského zákona, který má za cíl garantovat co nejširší autorskoprávní ochranu.

Jakékoliv nakládání s dílem je považováno za užití díla s výjimkou případů, kdy se jedná o tzv. konzumování díla. Tím je myšlena četba knihy, prohlížení výtvarného díla, poslech hudby a jiné způsoby sloužící k naplnění účelu vzniku díla, čímž je dle komentáře³⁴ vnímání díla lidskými smysly. Dle mého názoru tato definice je příliš lakonická. Účel vzniku díla musí zahrnovat i samotné pohnutky autora, které ho vedly ke ztvárnění určité tvůrčí myšlenky. Ty jsou často motivovány budoucím efektem díla, kterým je uspokojování kulturních a jiných potřeb konzumenta.

Osoba, která chce dílo užít, nakládat s ním takovým způsobem, že dojde k poskytnutí díla jiné osobě nebo jeho změně, musí získat povolení autora, typicky licenci. Následkem rozsáhlé rekodifikace českého soukromého práva je odstranění dvojkolejnosti úpravy licenční smlouvy, která se u práv k průmyslovému vlastnictví řídila obchodním zákoníkem a u autorského díla autorským zákonem. V současné době úprava licence je sjednocena a upravuje ji občanský zákoník³⁵ v §§ 2358 a násl. Obecně můžeme říct, že *„licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli*

³³ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 27.

³⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 25.

³⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

*odměnu.*³⁶ Autorský zákon obsahuje výjimky, kdy k užití díla třetí osobou není zapotřebí mít licenci. Mezi takové případy řadíme volné užití díla (§ 28 a 30 autorského zákona), užití v rámci zákonné licence (§§ 31–39 AZ) nebo užití na základě dílčích zákonných výjimek (§ 14 AZ).

S přihlédnutím k internetovému prostředí a účelu této diplomové práce je vhodné blíže se věnovat jen takovým výjimkám z potřeby získat licenci, které se typicky uplatní v prostředí Internetu. Jsou jimi volné užití díla a zákonná licence pro dočasné rozmnoženiny. Níže uvedené úvahy jsou relevantní pro proces zpřístupňování díla veřejnosti i jeho stahování, avšak podrobnější výklad těchto institutů ve vztahu k stahování autorskoprávně chráněného obsahu naleznete v podkapitolách 2.5.1 Dočasné rozmnoženiny a 2.5.2 Volné užití.

Volným užitím díla rozumíme užití tzv. volného díla (§ 28 AZ), kterým se rozumí dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových práv. Tato práva obecně trvají za života autora a dalších 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AZ). Zákon detailně upravuje začátek běhu 70leté lhůty pro díla vytvořená kolektivem spoluautorů. Dalším způsobem volného užití díla je jeho užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení hospodářského nebo obchodního prospěchu (§ 30 odst. 1 AZ). Tato možnost se nevztahuje na užití počítačového programu, elektronické databáze, architektonického díla stavbou a vytvoření záznamu audiovizuálního díla.³⁷ K užití volného díla nebo užití díla pro osobní potřebu v zásadě není potřeba souhlasu autora. V každodenním životě se tak můžeme setkat s kopírováním, rozmnožováním chráněných děl, které nenarušuje autorskoprávní ochranu. Zákon umožňuje volné užití díla ve výše uvedených situacích, avšak osoba, která dílo volně užívá, má povinnost respektovat osobnostní práva autora (§ 11 odst. 5 AZ). To znamená, že osoba, která kořistí z volného užití díla, si nemůže osobovat autorství k tomuto dílu, užívat ho takovým způsobem, které by snižovalo jeho hodnotu, a neuvést jméno autora v situacích, ve kterých to je obvyklé. Rovněž nemůže docházet k užívání, které je v rozporu s běžným způsobem užití díla, a nesmějí být nepřiměřeně dotčeny autorovy oprávněné zájmy (§ 28 AZ). Rozhodovací praxe SDEU

³⁶ Tamtéž, § 2358 odst. 1.

³⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 56.

tuto možnost volného užití pro osobní potřebu ve vztahu ke stahování chráněného díla omezila pouze na oprávněné zdroje (viz blíže 2.5.2 Volné užití).

Pro situace užití díla prostřednictvím Internetu je bezpochyby relevantní zákonná licence pro dočasné rozmnoženiny (§ 38a AZ). Smyslem této licence je umožnění zhotovení dočasné rozmnoženiny díla, která usnadňuje využití díla a nemá samostatný ekonomický význam. Tato rozmnoženina je součástí technologického postupu, kterým se dílo zpřístupňuje. Uživatel nemá na tento proces a samotné vytvoření rozmnoženiny přímý vliv. Toto ustanovení autorského zákona provádí směrnici³⁸ Evropské unie. Preambule této směrnice v bodě č. 33 uvádí příklady situací, které mají být touto výjimkou pokryty. Mezi ně patří prohlížení webových stránek (*browsing*), ukládání do vyrovnávací paměti (*caching*) a úkony umožňující účinné fungování přenosových systémů.

Volné užití díla spolu se zákonnými licencemi a jeho konzumací nemohou založit odpovědnost za porušení autorského práva, protože jsou výslovně zákonem dovoleny. Z tohoto důvodu analýza odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti v této diplomové práci se zaměřuje pouze na díla, k jejichž užití je potřeba získat souhlas autora či jiné oprávněné osoby.

2.4 Zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu

Nejčastějším způsobem užití díla v prostředí Internetu, které upravuje autorský zákon, je jeho rozmnožování (§ 13 AZ) a sdělování veřejnosti (§ 18 AZ). Tyto způsoby jsou určitým způsobem provázané a je potřeba vyřešit jejich vzájemný vztah, hlavně s ohledem na získávání licencí k jednotlivým druhům užití díla.

2.4.1 Rozmnožování díla

Rozmnožování díla je v současné české právní úpravě považováno za samostatné užití díla. Dle důvodové zprávy k autorskému zákonu je tomu tak v reakci na Smlouvu WIPO o právu autorském. Z uvedené zprávy rovněž vyplývá, že rozmnožování je plně aplikovatelné v digitálním prostředí.³⁹ Dle autorského zákona *rozmnožováním díla se*

³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) k § 13 až 23.

rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě. Tato formulace pod pojem nepřímých rozmnoženin zahrnuje kopie autorského díla, které technicky jsou rozdílné, ale jejich smysly vnímatelné vyjádření je totožné. Jedná se o situace převodu autorského díla do jiného datového formátu, například u hudebního díla ze zvukového formátu WAV do formátu MP3, který používá systém ztrátové komprese⁴⁰. Přestože takto komprimovaný soubor je technicky velmi rozdílný od původního, bude se jednat o rozmnoženinu v právním slova smyslu. Rozhodující je smysly vnímatelná podoba, která je skoro shodná.⁴¹ Totéž platí pro grafické soubory převáděné z různých datových formátů. V prostředí Internetu dochází k vytváření rozmnoženin ve smyslu § 13 autorského zákona nahráním (*upload*) autorsky chráněného obsahu na server (pevný disk počítače připojeného k Internetu). Může tak dojít vytvořením webové stránky, nahráním souborů prostřednictvím datových úložišť (např. *GoogleDrive*, *OneDrive*) nebo využitím specializovaných webových stránek zaměřených na sdílení a konzumaci díla určitého typu (např. *YouTube*). V literatuře se objevuje vykonstruovaná situace, která řeší, zda se jedná o rozmnoženinu, když po nahrání na server dojde ke smazání původního díla. Jiří Čermák došel k závěru, že smazání originálu nic nemění na podstatě kopírování a pořád se jedná o rozmnoženinu⁴². V případě zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu dojde k jeho užití rozmnožením, ke kterému je zapotřebí souhlas autora nebo jiné oprávněné osoby. Tento souhlas se projeví udělením licence k určitému typu užití.

2.4.2 Sdělování díla veřejnosti

Druhým zákonem upravený způsobem užití díla, se kterým se často setkáváme v prostředí Internetu, je sdělování díla veřejnosti (§ 18 AZ). Tento hromadný pojem

⁴⁰ Ztrátovou kompresí rozumíme způsob ukládání digitálních dat na pevný disk počítače. Speciálně vytvořený algoritmus zmenší objem dat, protože vymaže některé nedůležité informace. Zjednodušeně řečeno u zvukové ztrátové komprese dochází k odstranění zvukového vlnění mimo frekvenční rozsah, který v lidském uchu vyvolá sluchový vjem (přibližně 16 Hz až 20 000 Hz).

⁴¹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 328.

⁴² ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003, ISBN 80-7201-423-4, str. 34.

obsahuje veškeré dosud známé způsoby zpřístupňování díla veřejnosti v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově. Sdělováním veřejnosti se také dle § 18 odst. 2 AZ rozumí *zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí*. Tento odstavec je šitý na míru sdělování prostřednictvím sítě Internet. Česká právní úprava zapracovává Informační směrnici⁴³ Evropské unie, která si ve 23. bodě odůvodnění dává za cíl posílit harmonizaci v oblasti práva autora na sdělování veřejnosti svého díla. Z důvodu principu supremace⁴⁴ práva Evropské unie je pro výklad české normy potřeba přihlížet k evropské úpravě. Evropská směrnice mezi své hlavní principy řadí vysokou úroveň ochrany práv k duševním výtvorům a právo na přiměřenou odměnu za užití díla jako autorovy motivace k pokračování v jeho tvůrčí činnosti.⁴⁵ To je potřeba mít na paměti mezi jinými v situacích velmi diskutovaného způsobu zpřístupňování díla prostřednictvím BitTorrentů. Tato problematika je analyzována v kapitole 2.4.4 Zpřístupnění díla ve vztahu k síťové architektuře.

Mezi znaky sdělování díla veřejnosti patří způsob sdělování v nehmotné podobě veřejnosti. V digitálním prostředí podmínka nehmotné podoby bude vždy splněná. Dalším znakem je výše zmíněná veřejnost. Autorský zákon nedefinuje pojem veřejnosti, nečiní tak ani evropské či mezinárodní právo. Určitý návod k definování veřejnosti můžeme najít v soudních rozhodnutích. České soudy nevytvářejí vlastní definici, ale často odkazují⁴⁶ na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie. Soudní dvůr uvádí, že pojem „sdělování veřejnosti“ musí být vykládán v souladu s platnými mezinárodními smlouvami v oblasti duševního vlastnictví s přihlédnutím ke kontextu a účelu příslušných ustanovení.⁴⁷ Konkrétně tento pojem musí být vyložen v souladu se zněním Římské úmluvy, Smlouvy WPPT a Dohody TRIPS. Soudní dvůr došel k závěru, že

⁴³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

⁴⁴ Tento princip pramení z rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie a poprvé byl uveden ve věci Costa v. ENEL. Zjednodušeně můžeme říct, že všechny přímo použitelné normy evropského práva mají přednost před normami národními.

⁴⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, bod 9–10 odůvodnění

⁴⁶ Například náleží Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 313/14 ze dne 15. 4. 2014 odkazuje na rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 15. března 2012, ve věci C-135/10, Società Consortile Fonografici /SCF/ proti Marco Del Corso, ECLI:EU:C:2012:140.

⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. března 2012. *Società Consortile Fonografici (SCF) proti Marco Del Corso*. ECLI:EU:C:2012:140, bod 55.

pojem „sdělování veřejnosti“ je potřeba vykládat individuálně s přihlédnutím k situaci konkrétního uživatele a jiných zúčastněných osob.

Pro názornost můžeme porovnat dvě situace, o kterých rozhodoval Soudní dvůr Evropské unie. V obou případech se jedná o větší skupinu osob, avšak Soudní dvůr rozhodl rozdílně. Při určování, zda dochází ke sdělování díla veřejnosti, SDEU přihlížel zejména k povaze osoby, která dílo zpřístupňuje. První případ ve věci *SGAE proti Rafael Hoteles SA* pojednává o umístění televizních přijímačů a přístrojů zajišťujících vysílání hudební kulisy uvnitř hotelu. Soudní dvůr zohlednil soukromou povahu hotelových pokojů a došel k závěru, že klienti hotelů představují tzv. novou veřejnost, tím jsou myšleny osoby odlišné od držitelů přijímačů. Dále soud uvedl, že poskytování přijímacích zařízení v pokojích má přímý vliv na úroveň hotelu, od čehož se odvíjí cena za pokoj, potažmo zisk. Považuji za důležité zmínit, že sledování zisku není podmínkou zakládající existenci sdělování veřejnosti, avšak Soudní dvůr často k tomuto kritériu přihlíží. V tomto konkrétním případě došel Soudní dvůr k závěru, že návštěvníci hotelu představují „veřejnost“, a proto umístěním televizních přijímačů do pokojů dochází ke sdělování díla veřejnosti, bez ohledu na to, zda určitý návštěvník si televizní přijímač zapne, či nikoliv.⁴⁸ Na druhou stranu v řízení ve věci *SCF proti Marcu Del Corsovi*, kde se jednalo o pouštění hudební kulisy v kabinetě soukromého zubního lékaře, soud došel k opačnému závěru. Soudní dvůr ve svém odůvodnění uvádí, že pouštění hudby v ordinaci za přítomnosti pacientů nemá žádný vliv na případný nárůst počtu pacientů ani na zvýšení cen lékařské péče. Šíření hudby nemá vliv na příjmy lékaře. Pacienti přicházejí do ordinace s cílem získat lékařskou péči, ke které poslech hudby inherentně nepatří. Přístup ke zvukovým záznamům je nahodilý, protože závisí na době příchodu do ordinace a času v ní stráveném. Za takových okolností Soudní dvůr dospěl k závěru, že se nejedná o sdělování díla veřejnosti.⁴⁹ Na těchto příkladech je patrné, že záleží na konkrétní povaze uživatele, zda reprodukce autorsky chráněného obsahu skupině osob je považováno za sdělování díla veřejnosti, či nikoliv.

Výše uvedené příklady přibližují problematiku sdělování díla veřejnosti ve vztahu k povaze uživatelů, kteří toto dílo zpřístupňují. Pro kompletní analýzu zpřístupňování

⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 7. prosince 2006. *Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA*. ECLI:EU:C:2006:764.

⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. března 2012. *Società Consortile Fonografici (SCF) proti Marco Del Corso*. ECLI:EU:C:2012:140, body 97–98.

díla veřejnosti je zapotřebí ještě zohlednit povahu osob, kterým je dílo sdělováno. Soudní dvůr Evropské unie pojem „veřejnosti“ blíže specifikoval ve svých rozhodnutích.⁵⁰ Můžeme tedy říct, že „veřejností“ se rozumí blíže neurčený, dosti vysoký počet potenciálních příjemců. Pro bližší specifikaci pojmu „blíže neurčených“ osob Soudní dvůr odkazuje na glosář WIPO, konkrétně na definici pojmu „sdělování veřejnosti“. Jedná se o zpřístupnění díla „*jakýmkoli vhodným způsobem, tedy nikoli pouze zpřístupnění konkrétním jednotlivcům, kteří patří do soukromé skupiny osob*“. Jsou to osoby blíže nespecifikované, nepatřící do úzce definované skupiny osob. Následně Soudní dvůr přiblížil pojem „dosti vysokého počtu osob“. Toto kritérium signalizuje existenci minimálního prahu, který určuje, jaký počet osob ještě nebude považován za „veřejnost“. Můžeme tak říci, že v případě malého či nevýznamného počtu osob se nebude jednat o veřejnost dle čl. 3 odst. 1 směrnice 2001/29/ES a také dle § 18 AZ, který tento článek směrnice provádí.⁵¹ Můžeme uzavřít, že uživatelé Internetu obecně představují onou „veřejnost“. Jiná je situace, když je přístup umožněn jen velice úzkému okruhu uživatelů, tito uživatelé nebudou naplňovat pojmový znak veřejnosti.

Zveřejnění autorsky chráněného obsahu prostřednictvím sítě Internet bude naplňovat znaky sdělování díla veřejnosti a jedná se o užití díla, ke kterému je zapotřebí autorův souhlas. Na druhou stranu situace, kdy je síť Internet využita pouze k adresné komunikaci prostřednictvím e-mailů, nebudou považovány za sdělování díla veřejnosti. Totéž platí i v případech, kdy uživatel nahraje autorskoprávně chráněné dílo na veřejné úložiště, ale bude jej chránit heslem, které nebude nikde zpřístupňovat. Vyhledávací služby na Internetu rovněž nepovažujeme za sdělování díla veřejnosti, protože aktivně nenabízejí díla a můžeme je považovat za zařízení umožňující nebo zajišťující takové sdělení (§ 18 odst. 3 AZ).

2.4.3 Vzájemný vztah sdělování díla veřejnosti a rozmnožování díla

Z výše uvedeného je patrné, že zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu lze považovat jak za rozmnožování díla (§ 12 AZ), tak i za sdělování díla veřejnosti (§ 18

⁵⁰ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 2. června 2005. *Mediakabel BV proti Commissariaat voor de Media*. ECLI:EU:C:2005:348, bod 30 a Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005. *Lagardère Active Broadcast*. ECLI:EU:C:2005:475, bod 31.

⁵¹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. března 2012. *Società Consortile Fonografici (SCF) proti Marco Del Corso*. ECLI:EU:C:2012:140, body 84–86.

AZ). Jejich vzájemný vztah je předmětem akademické diskuse, a to zejména z důvodu získávání autorova souhlasu k jednotlivým druhům užití díla. Otázka zní, zda osoba, která chce zveřejnit dílo na Internetu, potřebuje licenci ke sdělování díla veřejnosti současně s licenci k užití rozmnožováním, nebo jí postačí pouze jedna z nich.

Technicky je prakticky nemožné sdílet dílo prostřednictvím Internetu s větším počtem blíže nespecifikovaných osob a neučinit při tom rozmnoženinu díla. Aby určitý obsah byl dostupný na Internetu, je zapotřebí jej nahrát na pevný disk serveru, který je připojen k internetové síti. Uživatel tak může učinit nahráním souboru prostřednictvím webových stránek, které se specializují na sdílení dat, tzv. datová úložiště. Dalším způsobem je nahrání obsahu prostřednictvím FTP⁵² protokolu na pronajatý prostor na serveru hostingové společnosti a obsah zpřístupnit na vlastní webové stránce. Při procesu nahrávání díla na server dochází ke vzniku rozmnoženiny díla a z převažujících názorů⁵³ vyplývá, že se nejedná o technickou dočasnou rozmnoženinu (§ 38a AZ), ke které není potřeba licence. Můžeme uzavřít, že je technicky nemožné, aby došlo ke sdělování díla veřejnosti bez toho, aby nejprve došlo k vytvoření jeho rozmnoženiny. Pořízení rozmnoženiny tak tvoří nedílnou součást procesu sdělování díla veřejnosti.

Z důvodu technické nemožnosti dílo sdělovat veřejnosti prostřednictvím Internetu bez vytváření rozmnoženiny se přikláním k názorům autorů⁵⁴, kteří tvrdí, že licence ke sdělování díla veřejnosti ve své podstatě zahrnuje i licenci k rozmnožování díla v nezbytném rozsahu pro ono sdělování. Pravdou je, že zpřístupněním díla na Internetu dochází ke dvěma způsobům užití díla (rozmnožování a sdělování veřejnosti), avšak osoba, která chce dílo zpřístupnit veřejnosti prostřednictvím Internetu, by si měla vystačit s licenci udělenou pro sdělování díla veřejností. V opačném případě by zpřístupnění na Internetu bylo podmíněno získáním obou výše uvedených licencí, což by bezesporu s sebou přinášelo vyšší náklady.

Můžeme uzavřít, že k zveřejnění díla na Internetu postačí licence ke sdělování díla veřejnosti, která v sobě zahrnuje licenci k pořízení rozmnoženin v nezbytném rozsahu ke sdělování díla. Na druhou stranu samostatná licence k rozmnožování neopravňuje

⁵² FTP – [anglicky] *File Transfer Protocol* – slouží k přenosu datových souborů mezi počítači prostřednictvím počítačové sítě.

⁵³ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 33.

⁵⁴ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 329.

nabyvatele zpřístupňovat dílo na Internetu. Někteří autoři doporučují z důvodu větší právní jistoty uzavřít obě licence, tímto postupem se určitě nic nezkaží, avšak vše nasvědčuje tomu, že je uzavírání licence k rozmnožování díla za účelem zveřejnění díla na Internetu nadbytečné.

2.4.4 Zpřístupnění díla ve vztahu k síťové architektuře

Na základě typu síťové architektury můžeme rozlišit dva základní způsoby zpřístupňování autorsky chráněného obsahu prostřednictvím Internetu. Z technického hlediska tradiční formou je zpřístupňování způsobem „*klient-server*“. V tomto vztahu je uživatel Internetu na straně klienta. Jeho program, typicky webový prohlížeč nebo e-mailový klient, žádá o služby jiný program, který je umístěný na serveru. Tento druh síťové architektury využívají ke zpřístupnění dat obecná datová úložiště (*GoogleDrive*, *DropBox*, *iCloud a další*), úložiště uzpůsobené ke sdílení určitého druhu souborů s přidavnými službami vyhledávání a hodnocení obsahu (*Ulož.to*) a specializované webové stránky, které umožňují vnímat dílo vlastními smysly bez trvalého stažení na pevný disk (*YouTube*).⁵⁵ Ve všech výše uvedených případech je potřeba mít na paměti, že povětšinou obsah je vytvářen samotnými uživateli, nikoliv provozovateli uvedených služeb. Tento fakt má neopomenutelný vliv na odpovědnost jak uživatele, tak i provozovatele uvedené služby. Jednotliví uživatelé, kteří na server poskytovatele úložiště nahrají autorsky chráněný obsah a zpřístupní jej dalším uživatelům, dopustí se užití díla sdělením veřejnosti ve smyslu § 18 autorského zákona. Blíže se odpovědnosti uživatelů a provozovatelů datových úložišť věnuji v kapitole 4. Odpovědnost ISP.

Druhým typem síťové architektury, prostřednictvím které dochází k šíření autorsky chráněného obsahu, je „*peer-to-peer*“ připojení. Tento způsob vzájemného propojení počítačů je charakteristický svou decentralizací. Centrální uzlové servery nehrají velkou roli, protože koncová zařízení uživatelů nejsou jen pasivním příjemcem dat a služeb, jak tomu je v případě připojení „*klient-server*“, ale stávají se pro určitý obsah serverem a poskytují data dalším počítačům. Koncová zařízení uživatelů jsou na sobě nezávislá, avšak spolu komunikují. Sdílení dat prostřednictvím „*peer-to-peer*“ sítě můžeme rozlišovat dle modelů vyhledávání. Jedním je model s centrálním vyhledávačem a

⁵⁵ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 331–332.

druhým je model s decentralizovaným vyhledáváním. Kombinaci výše uvedených modelů pak představuje služba BitTorrent.⁵⁶

Na začátku nového milénia se největší popularitou pyšnil model sdílení datových souborů prostřednictvím „peer-to-peer“ připojení s centralizovaným vyhledávačem. V té době bylo vytvořeno množství podobných služeb, ale nepochybně největší popularitu získala služba *Napster*, která čítala 80 milionů registrovaných uživatelů.⁵⁷ Tito uživatelé prostřednictvím softwaru *Napster* zpřístupnili část svého pevného disku, kde nakopírovali hudební soubory. Když byl uživatel připojen k Internetu, byl jím poskytovaný obsah dostupný pro další uživatele této služby. Z pasivního uživatele se stal aktivní poskytovatel obsahu neboli server. Takto se vytvořila obrovská databáze hudebních souborů, která byla uložena po částech na milionech jednotlivých počítačů koncových uživatelů. Taková prostorová roztržitost velmi ztěžovala postih konkrétního uživatele, který zpřístupnil autorsky chráněné dílo. Na druhou stranu služba *Napster* soustavně monitorovala jednotlivá úložiště a vytvářela databázi, která umožňovala rychle lokalizovat požadované hudební dílo a pomáhala zrealizovat přeposlání souborů přímo mezi uživateli. Provoz služby *Napster* byl ukončen v roce 2002, a to mezi jinými z důvodu žaloby společnosti A&M Records, ke které se později přidaly další nahrávací společnosti. Na základě této žaloby kalifornský soud rozhodl a Odvolací soud Spojených států amerických pro devátý obvod potvrdil, že jednotliví uživatelé služby *Napster* se dopouštějí porušování autorských práv, a služba *Napster* byla shledána spoluodpovědnou. Soud argumentoval tím, že *Napster* věděl o porušování autorských práv, svými službami porušování zjednodušoval a měl kontrolu nad chodem celého systému. Dále soud zdůraznil přímý hospodářský prospěch, který společnost *Napster* měla z reklamy. Odvolací soud dále uvedl, že služba *Napster* měla negativní vliv na obchodování s CD nosiči a ohrožovala budoucnost nahrávacího průmyslu v digitální éře.⁵⁸ S tímto závěrem se nedá nesouhlasit. Je však potřeba vzít v úvahu okolnosti panující v té době. Na Internetu bylo prakticky nemožné legálně zakoupit digitální hudbu a nosiče CD byly opatřeny ochrannými prostředky proti kopírování a

⁵⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 334.

⁵⁷ GOWAN, Michael. *Requiem for Napster* [online]. [cit. 2016-08-15]. Dostupné z: http://www.pcworld.idg.com.au/article/22380/requiem_napster/

⁵⁸ A&M RECORDS, Inc., v. NAPSTER, INC., 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001).

převádění na formát MP3. Na druhou stranu se nové MP3 přehrávače stávaly velice populárními a uživatelé měli jen omezené možnosti, jak si do nich legálně opatřit hudbu. To může být jeden z důvodů, proč lidé často stahovali nelegální hudbu. Bylo to jednodušší než si ji koupit, protože koupenou hudbu nešlo legálně uložit na přenosný MP3 přehrávač. Hudební průmysl se postupně přizpůsobil novým trendům a technologiím. V dnešní době máme širokou nabídku služeb, které umožňují online zakoupení legální hudby. Vývoj nelze zastavit a v současnosti čím dál tím větším trendem je streamování hudby za paušální poplatek (*Spotify, Deezer, MusicJet*).

Druhým modelem „peer-to-peer“ sdílení datových souborů je model s decentralizovaným vyhledáváním. Jeho popularita nastoupila o něco později a zcela nahradil „peer-to-peer“ síť s centrálním vyhledávačem typu *Napster*. Princip sdílení je totožný jak u předchozího modelu, rozdíl je ve způsobu vyhledávání požadovaného obsahu. Decentralizované vyhledávání znamená, že počítač uživatele se „zeptá“ dalšího počítače, jehož adresu zná, zda nemá určitý soubor. V případě, že tento soubor bude umístěn na tomto počítači, automaticky mu jej zašle. V opačném případě poskytne adresy dalších počítačů, se kterými přímo komunikuje. Původní počítač zašle stejný požadavek na adresy počítačů, co obdržel. Tento proces bude lavinovitě pokračovat až to momentu, kdy nějaký z počítačů kladně odpoví na původní dotaz, to znamená, že bude mít požadovaný obsah na svém disku.⁵⁹ V dnešní době je protokol decentralizované sítě *Gnutella* uvolněn, to znamená, že mohou vznikat noví klienti bez omezení (nejčastěji používaní jsou *Morpheus, LimeWire, Gnuceus, BearShare*).

V neposlední řadě je potřeba uvést stále populární technologii *BitTorrent*. Tato technologie určitým způsobem kombinuje oba výše uvedené způsoby. Má však svá zásadní specifika. Jedním z nich je způsob, jakým dochází k rozdělení stahovaného souboru mezi všechny uživatele, kteří mají požadovaný soubor stažený nebo jsou v procesu stahování. Tento způsob je možný, protože *BitTorrent* rozděluje původní soubor na stovky malých paketů, které stahuje od jednotlivých uživatelů. Díky tomu může docházet ke sdílení souborů v průběhu jeho stahování, postačí mít stažený pouze jeden paket, který představuje malou část původního souboru. Tato technologie podstatně zvýšila rychlost stahování. Další odlišností je způsob vyhledávání

⁵⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 335–336.

požadovaného obsahu. Cestu k příslušnému souboru obsahuje tzv. *torrent* soubor, který je často pojmenovaný podle souboru, na který odkazuje.⁶⁰ *Torrent* obsahuje pouhá metadata a má velikost pár kB, tudíž neobsahuje koncový soubor. K vyhledávání slouží webové stránky, na kterou jsou tyto soubory nahrávány. Nahrávají je tam samotní zakladatelé nových *torrentů*, aby se tak dostaly do povědomí. *Torrentový* soubor se otevírá prostřednictvím *bittorrentového* klienta, který vyhledá uživatele, kteří uvedený soubor sdílejí (celý nebo jenom jeho část).

V souvislosti s technologií sdílení souborů *BitTorrent* vyvstala otázka, zda zpřístupněním jednotlivých paketů (části díla) dochází k užití díla jeho sdílením veřejnosti ve smyslu §18 AZ. K nalezení odpovědi na tuto otázku je zapotřebí určit, zda můžeme považovat paket, který má jen pár kilobitů, za dílo ve smyslu autorského zákona. V této situaci je nezbytné si připomenout, že jedním z hlavních principů Informační směrnice a potažmo autorského zákona je vysoká úroveň ochrany práv k duševnímu vlastnictví a právo autora na odměnu za užití jeho díla. Výklad pojmu autorského díla, který nezahrnuje jeho část neboli paket (datový soubor), by byl v rozporu se základními principy. Prakticky by došlo k zlegalizování sdílení autorských děl prostřednictvím *BitTorrentů*. Tento výklad je nežádoucí, a proto konstatuji, že z pohledu práva není rozdíl mezi sdílením celého souboru v rámci klasického vztahu „*klient-server*“ nebo pouze jeho části v rámci *BitTorrentů*, které používají způsob „*peer-to-peer*“ propojení počítačů. Samotný paket je potřeba považovat za část autorského díla, kterému je poskytnuta právní ochrana, a sdílením pouhého paketu rovněž dochází k užití díla jeho sdělováním veřejnosti.

V současné době sledujeme pokles zájmu o sdílení a stahování autorskoprávně chráněného obsahu prostřednictvím „*peer-to-peer*“ připojení. Většina běžných uživatelů Internetu využívá tradiční formu stahování přímo ze serveru, typicky prostřednictvím datového úložiště (např. *ulož.to*, *datoid.cz*, *edisk.cz* a další). Do procesu zpřístupňování a stahování tak vstupuje třetí osoba – zprostředkovatel.

⁶⁰ PASH, Adam. A beginner's guide to BitTorrent [online]. [cit. 2016-08-09]. Dostupné z: <http://lifehacker.com/285489/a-beginners-guide-to-bittorrent>

2.5 Stahování díla prostřednictvím Internetu

Výše uvedené úvahy se týkaly problematiky zpřístupňování autorskoprávně chráněného obsahu prostřednictvím Internetu. Abychom měli analýzu ochrany autorských děl na Internetu kompletní, je zapotřebí se podívat na protipól zpřístupňování, kterým je stahování. Z technického hlediska stahováním rozumíme uložení určitého obsahu na pevný disk osobního počítače nebo jiného zařízení prostřednictvím sítě Internet. Stahování navazuje na akt zpřístupnění, proto jej můžeme obdobně rozlišit na stahování pomocí klasického připojení „*klient-server*“ nebo zvláštního „*peer-to-peer*“ připojení. Níže uvedenou analýzu můžeme aplikovat na stahování prostřednictvím klienta *BitTorrent*, jehož způsob fungování je popsán výše, avšak je potřeba mít na paměti, že při procesu stahování automaticky dochází ke zpřístupňování již stažených paketů, na které je stahovaný soubor rozdělen. Z tohoto důvodu je zapotřebí na uživatele, který využívá služby klienta *BitTorrent*, současně aplikovat ustanovení pojednávající o stahování i zpřístupňování díla veřejnosti. Může nastat situace, kdy uživatel je oprávněný stahovat soubor, protože se na něj vztahuje výjimka volného užití, ale současně může být shledán odpovědným za zpřístupňování autorsky chráněného obsahu.

Stažením souboru (autorsky chráněného díla) prostřednictvím Internetu dochází k vytvoření kopie díla na uživatelem určeném místě, nejčastěji na pevném disku počítače. Původní soubor na serveru nebo jiném počítači zůstane a dojde k jeho rozmnožení. Osoba, která tak učiní, dopustí se užití díla jeho rozmnožením dle § 13 AZ.⁶¹ K takovému užití je obvykle zapotřebí souhlas autora nebo jiné oprávněné osoby, který se uděluje licenci. Z této obecné teze existují určité zákonné výjimky, které jsou popsány výše v kapitole 2.3 Užití autorského díla. Následující řádky pojednávají o dvou výjimkách, které se nejčastěji využívají v prostředí Internetu. Jsou jimi mimovolní technické kopie obsahu (§ 38a AZ) a volná užití díla pro osobní potřebu (§ 30 AZ).

2.5.1 Dočasné rozmnoženiny

Během připojení k síti Internet vzniká mnoho kopií autorsky chráněného obsahu, které jsou učiněny automaticky a nezávisle na vůli uživatele. K jejich vzniku dochází

⁶¹ JANSA, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. s. 347, ISBN 978-80-251-4664-4.

v průběhu pouhého prohlížení webových stránek či streamování hudby nebo videa. Jedná se o tzv. technické kopie⁶², které jsou nezbytné pro zobrazení příslušného obsahu na obrazovce. Tento proces vytváří kopie v operační paměti zařízení, paměti grafické karty a různých vyrovnávacích pamětech („cache“). Tyto rozmnoženiny splňují definici užití díla jeho rozmnožením dle § 13 autorského zákona, který za takové rozmnoženiny považuje rovněž dočasné rozmnoženiny vyjádřené v elektronické formě. Z výše uvedeného vyplývá, že pouhé brouzdání po webových stránkách by mělo být podmíněno souhlasem autora. Ve skutečnosti tomu tak není, protože autorský zákon ve svém § 38a obsahuje bezúplatnou licenci pro dočasné rozmnoženiny. Zákonná formulace je transpozicí, i když ne zcela přesnou, článku 5, odst. 1 Informační směrnice⁶³ a zahrnuje *dočasné úkony rozmnožování děl, které jsou pomíjivé nebo podružné, tvoří nedílnou a nezbytnou součást technologického procesu, nemají žádný samostatný hospodářský význam a jejich jediným účelem je umožnit přenos díla počítačovou nebo obdobnou sítí nebo oprávněné užití díla*. Z tohoto ustanovení vyplývá, že aby úkon rozmnožení byl vyňat z výlučného práva autora dílo užití rozmnožením, musí splňovat pět kumulativních podmínek.⁶⁴ Úkon musí (1) být dočasný, (2) trvat krátkou dobu nebo mít akcesorickou povahu, (3) tvořit nedílnou součást technologického postupu, (4) jeho výhradním účelem musí být umožnění přenosu prostřednictvím sítě mezi třetími stranami nebo oprávněné užití díla a v neposlední řadě (5) nemůže mít samostatný hospodářský význam. Jak je uvedeno výše, ustanovení § 38a autorského zákona transponuje článek 5 Informační směrnice⁶⁵, z tohoto důvodu bližší výklad uvedených podmínek najdeme v rozhodnutích Soudního dvora Evropské unie. Aby se uživatel mohl spoléhat na výjimku z užití díla rozmnožením, musí být dodrženy obecné požadavky užití díla. Mezi ně řadíme užití v souladu s běžným způsobem a zákaz nepřiměřeného dotčení oprávněných zájmů nositele práv.⁶⁶

⁶² Tamtéž, str. 248.

⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

⁶⁴ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 17. ledna 2012. *Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening*. ECLI:EU:C:2012:16, bod 26.

⁶⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

⁶⁶ Článek 5 odst. 5 Informační směrnice.

Soudní dvůr ve svém rozhodnutí⁶⁷ uvádí, že výše vypočtené podmínky musí být vykládány restriktivně, protože představují odchylku od obecného pravidla udělování souhlasu k jakémukoliv rozmnožování autorova díla. Soudní dvůr v tomtéž rozhodnutí uvedl, že uvedená výjimka musí být v souladu se svým cílem, jímž je umožnění a zabezpečení vývoje fungování nových technologií a rovněž zabezpečení rovnováhy práv a zájmů osob, jimž svědčí právo k chráněnému obsahu, a uživatelů chráněného obsahu, kteří chtějí využívat nové technologie.⁶⁸

Soudní dvůr ve vztahu k první podmínce dočasnosti posuzuje, zda dochází k automatickému smazání či přepsání dat. Dochází-li tak automaticky, bez přičinění uživatele, je pravděpodobné, že tato podmínka bude splněna. Fakticky tak může nastat situace, kdy tyto informace budou v konečném zařízení uživatele uchovány po delší dobu, jejíž délka záleží na objemu vyrovnávací paměti a frekvence užívání Internetu. I když tyto soubory jsou uloženy delší dobu, podmínka dočasnosti bude splněna, protože existuje systém pro jejich automatické smazání, respektive přepsání.⁶⁹ Druhá podmínka je alternativní, úkon rozmnožení může být krátkodobý nebo akcesorický. Krátkodobosti se soudní dvůr věnoval ve svém rozsudku ve věci *Infopaq International*⁷⁰. Technologický proces lze kvalifikovat jako krátkodobý, pokud je jeho proces automatizován a délka omezena na dobu nezbytně nutnou k řádnému fungování. Předpoklad automatizovaného procesu není kategorický, může dojít k jeho ukončení manuálně, předtím než dojde k jeho automatickému ukončení. Kvalifikovat úkon jako akcesorický můžeme, je-li z hlediska existence a účelu závislý na technologickém procesu. Nemůže-li technologický proces plně fungovat nebo fungovat s vysokou účinností bez určitých kopií, tyto kopie pravděpodobně splní podmínku akcesority. Primární technologický proces musí určovat účel, k čemu jsou podružné kopie vytvářeny. Takto pořízené kopie nemusí splňovat podmínku krátkodobosti. Příkladem mohou být kopie ve vyrovnávací paměti, které slouží k urychlení zobrazování obsahu

⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 4. října 2011, *Football Association Premier League a další*. ECLI:EU:C:2011:631, bod 162.

⁶⁸ Tamtéž, bod 164.

⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014. *Public Relations Consultants Association Ltd proti Newspaper Licensing Agency Ltd a další*. ECLI:EU:C:2014:1195, bod 26.

⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 17. ledna 2012. *Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening*. ECLI:EU:C:2012:16, bod 64.

webové stránky při opakované návštěvě.⁷¹ Ke třetí podmínce můžeme uvést, že kopie požívající výjimku musí tvořit nedílnou a podstatnou část technologického procesu. Tato podmínka v sobě obsahuje dva aspekty. Jedním je předpoklad, že úkony rozmnožení jsou prováděny zcela v rámci technologického procesu a ono uskutečňování musí být nezbytné. Nezbytnost spočívá v tom, že by technologický proces bez těchto kopií nemohl správně a účinně fungovat.⁷² Informační směrnice neuvádí, v jaké fázi může docházet k vytvoření technologických kopií. Z rozhodovací praxe Soudního dvora je patrné, že tomu tak může být jak na začátku, tak i na konci technologického procesu. Dále Soudní dvůr uvedl, že technologický proces může být zahájen anebo ukončen uživatelem manuálně.⁷³ Čtvrtá kumulativní podmínka obsahuje rovněž dvě alternativy. První je situace, kdy výhradním účelem vytváření kopií je umožnění přenosu prostřednictvím sítě mezi třetími stranami. Tento proces je ryze technický a prozatím nebyl Soudním dvorem blíže specifikován. Druhou alternativou je rozmnožení díla za účelem oprávněného užití. Soudní dvůr ve věci *Football Association Premier League* při posouzení oprávněnosti užití odkazuje na třicátý třetí bod odůvodnění Informační směrnice a dovozuje, že oprávněné užití je podmíněno souhlasem nositele práv nebo neexistencí zákonného zákazu.⁷⁴ Poslední z podmínek, které musí být splněny, je předpoklad, že úkon rozmnožení nemá samostatný hospodářský význam. Vytvořením dočasných kopií nesmí dojít k hospodářskému zvýhodnění, které je odlišné a oddělitelné od hospodářského zvýhodnění, které vzniká při oprávněném užití díla. Dále nesmí přinášet dodatečné hospodářské zvýhodnění, které překračuje zvýhodnění z oprávněného užití díla.⁷⁵ Osoba, která provádí úkon pořízení rozmnoženiny, který splní všech pět výše specifikovaných podmínek a zároveň obecné podmínky, které stanoví, že takovým užitím nemůže dojít k nepřiměřenému zkrácení oprávněných zájmů nositele práv a užití nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla, nepotřebuje souhlas autora nebo jiné oprávněné osoby.

⁷¹ Tamtéž, bod 47.

⁷² Tamtéž, bod 28.

⁷³ Tamtéž, body 31 a 32.

⁷⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 4. října 2011, *Football Association Premier League a další*. ECLI:EU:C:2011:631, bod 168.

⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 17. ledna 2012. *Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening*. ECLI:EU:C:2012:16, bod 50.

Zda určité rozmnoženiny splňují podmínku bezúplatné licence pro dočasné rozmnoženiny, je potřeba posuzovat individuálně případ od případu. Výše uvedené způsoby posouzení, zda došlo ke splnění všech podmínek, mohou posloužit pouze jako určité vodítko, dle kterého Soudní dvůr postupuje. Pro názornost můžeme uvést rozhodnutí Soudního dvora ve věci *Public Relations Consultants*⁷⁶, ve kterém rozhodl, že kopie vznikající ve vyrovnávací paměti („cache“) počítače koncového uživatele při prohlížení webových stránek splňují všech pět kumulativních podmínek, a mohou tedy být vytvářeny bez svolení nositelů autorských práv.⁷⁷

Smyslem uvedené licence je vyjmout z výlučného práva autora takové rozmnoženiny, které ve své podstatě nemají hospodářskou hodnotu. Mezi jinými se může jednat o ukládání dat do vyrovnávací paměti („caching“), prohlížení webových stránek („browsing“) nebo přenášení audiovizuálního obsahu („buffering, hosting“).⁷⁸

2.5.2 Volné užití

Předchozí podkapitola se věnovala ukládání technických kopií v koncovém zařízení uživatele, které povětšinou jsou stahovány nezávisle na jeho vůli a mají pouze technický charakter. Na druhou stranu existují situace, kdy je dovoleno stahovat prostřednictvím Internetu autorskoprávně chráněné dílo. Může k tomu docházet za splnění zákonem stanovených podmínek. Specifikaci těchto podmínek nalezneme zejména v § 30 autorského zákona, který se věnuje volnému užití díla a odpovídá článku 5 odst. 2 písmeno b) Informační směrnice. Na základě tohoto zákonného ustanovení se za užití díla nepovažuje zhotovení rozmnoženiny *pro osobní potřebu člověka, pokud jejím účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu*.⁷⁹ Je potřeba zdůraznit, že tato výjimka volného užití se nevztahuje na zhotovení rozmnoženiny počítačového programu a databáze, stejně tak se nevztahuje na zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou a pořízení

⁷⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014. *Public Relations Consultants Association Ltd proti Newspaper Licensing Agency Ltd a další*. ECLI:EU:C:2014:1195, bod 63.

⁷⁷ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 348.

⁷⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 72.

⁷⁹ § 30 odst. 1 autorského zákona.

záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu⁸⁰. Samotná dikce § 30 odst. 1 AZ stanoví podmínku pořízení rozmnoženiny pro osobní potřebu rozmnožovatele. Znamená to, že osoba, která si pořizuje rozmnoženinu, musí ji vytvořit sama, nemůže pověřit třetí osobu. Dle literatury⁸¹ převládající výklad pojmu „užití pro osobní potřebu“ zahrnuje užití v rámci rodiny, nikoliv v rámci pracovního kolektivu či zájmového sdružení. Tato výjimka volného užití se rovněž nevztahuje na právnické osoby a podnikající fyzické osoby.⁸² Účelem rozmnoženiny pro osobní potřebu nemůže být přímý nebo nepřímý hospodářský nebo obchodní prospěch. Dle komentáře můžeme mezi účely osobní potřeby zařadit zábavu a vzdělávání, protože proces vzdělávání nelze bezprostředně spojit s obchodním prospěchem v budoucnu.⁸³ Další důležité omezení se nachází v § 30 odst. 5 AZ, který je sice vysloveně omezen pouze na výtvarná díla, ale dle kolektivu autorů⁸⁴ je potřeba vycházet z obecné definice užití, a tudíž aplikovat toto omezení na veškerá díla. Tímto omezením je zákaz použití vytvořené rozmnoženiny užití k jinému účelu, než je osobní potřeba fyzické osoby. Stáhne-li si uživatel nějaké dílo, nemůže ho bez dalšího užít jiným způsobem, třeba novým zveřejněním na svých stránkách.

Zásada volného užití představuje výjimku z výlučného práva autora své dílo užit. Z tohoto důvodu je zapotřebí při její aplikaci použít výkladové pravidlo uvedené v § 29 autorského zákona, které se aplikuje v zásadě na všechny způsoby volného užití a zákonné licence. Toto ustanovení uvádí, že výjimky lze použít pouze v zákonem stanovených případech, pokud není takové užití v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Jedná se o tzv. „třístupňový test“, který byl do českého právního řádu zakotven transpozicí Bernské úmluvy a Dohody TRIPS.⁸⁵ Pro úplnost uvádím, že Informační směrnice ve svém článku 5 odst. 5 obsahuje obdobné výkladové pravidlo. Podmínky uvedeného testu

⁸⁰ § 30 odst. 3 autorského zákona.

⁸¹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 349.

⁸² Tamtéž.

⁸³ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 56.

⁸⁴ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 349.

⁸⁵ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 53.

nejdou zcela určité a je potřeba přihlížet ke specifickým okolnostem jednotlivých případů. Jako interpretační vodítko můžeme použít dokumenty, které vznikly na mezinárodní úrovni v souvislosti s výkladem výše uvedených mezinárodních dohod.⁸⁶

Jedním z aplikovatelných dokumentů, který se věnuje významu a rozsahu „třístupňového testu“ je Zpráva skupiny odborníků (*Report of the Panel*) vydaná v rámci řešení sporu orgánem při Světové obchodní organizaci mezi Evropskými společenstvími a USA, sp. zn. WT/DS160. Předmětem řízení byl spor o výklad ustanovení čl. 13 TRIPS.⁸⁷ Výsledné rozhodnutí shledalo ustanovení článku 110(5) autorského zákona Spojených států amerických,⁸⁸ které umožňovalo bezplatné šíření rozhlasového a televizního vysílání v restauracích a obchodech, v rozporu s TRIPS.⁸⁹ Dle výše uvedené zprávy výklad čl. 13 Dohody TRIPS staví v centrum pozornosti ryze ekonomické zájmy a ponechává státům jen omezené možnosti vyvážit hospodářské zájmy nositelů autorských práv s veřejnými zájmy.

Restriktivní vnímání dopadu „třístupňového testu“ je problematické hned z několika důvodů. Zaprvé, přednastavená rovnováha mezi zájmy autorů a uživatelů, znemožňuje zákonodárci pružně a vhodně reagovat na změny v sociálních, kulturních a obchodních potřeb nebo na technologický pokrok. Dále v zásadě znemožňuje zákonodárcům brát ohled na jiné důležité zájmy, například na svobodný přístup k informacím či podporu hospodářské soutěže, které se často dostávají do konfliktu s ekonomickými zájmy držitele autorského práva. Zatřetí, přístup zohledňující pouze zájmy nositelů majetkových práv neumožňuje vzít v úvahu potencionálně rozdílné zájmy tvůrců a výkonných umělců.⁹⁰

S ohledem nejen na výše uvedené problémy zpracovali odborníci z akademické sféry studii, která volá po více vyvážené interpretaci „třístupňového testu“. Na výzkumu se ve spolupráci podílely dvě instituce - Max Planck Institute for Intellectual Property a

⁸⁶ TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 1997. Komentované zákony. ISBN 80-7179-106-7, str. 341.

⁸⁷ Dohoda TRIPS, článek 13: „Členové omezí omezení a výjimky z výlučných práv na určité zvláštní případy, které nejsou v rozporu s normálním využíváním díla a neodůvodněně nepoškozují oprávněné zájmy majitele práva.“

⁸⁸ United States' Copyright Act 1976.

⁸⁹ TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 1997. Komentované zákony. ISBN 80-7179-106-7, str. 342.

⁹⁰ GEIGER C, HILTY R, GRIFFITHS J, SUTHERSANEN U (2010). *Declaration A Balanced Interpretation Of The "Three-Step Test" In Copyright Law*. jipitec, Vol. 1. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.softic.or.jp/publication/SLN/intro.pdf>

School of Law at Queen Mary, University of London. Kolektiv akademiků vytvořil Deklaraci o vyváženém výkladu třístupňového testu,⁹¹ které cílem je obnovení původní role „třístupňového testu“ jako relativně pružného nástroje, který by zabránil zjevně nepřiměřeným zásahům do práv autora, aniž by nadměrně zasahoval do schopností zákonodárců a soudů reagovat na výzvy, které představuje spravedlivé vyvážení obchodních a technologických zájmů. Deklarace rovněž zdůrazňuje, že třístupňový test tvoří nedílný celek a pro rozsáhlé a celkové posouzení musí být všechny kroky provedeny společně. Dále Deklarace stanoví, že výjimky z užití autorského díla nemusí být interpretovány restriktivně, ale dle účelu a smyslu. Stejně tak při provádění testu musí být zohledňovány oprávněné zájmy třetích osob.⁹² S ohledem na tuto Deklaraci, která není výtvořem autorskoprávních aktivistů, ale projektem vysoce respektovaných akademiků, musí být třístupňový test uplatňován takovým způsobem, aby vyvážil často protichůdné zájmy autora a osob zasahujících do autorského práva na základě zákonné výjimky.

Starší doktrína nerozlišuje, zda rozmnoženina pro osobní potřebu je pořízena z legálního, či nelegálního zdroje, a uvádí, že „*naprostá většina případů stažení souborů z Internetu je kryta výjimkou volného užití*“.⁹³ Jiří Čermák sice ve své publikaci uvádí odlišný názor, který stanoví, že pořízení rozmnoženiny díla (stažení) pro osobní potřebu z nelegálního či nepoctivého zdroje může být považováno za nelegální, avšak s tímto názorem se neztotožňuje. Dle jeho názoru takový výklad podkopává právní jistotu uživatelů, kteří se při stahování spoléhají na výjimku volného užití. Tento odlišný názor pramení z aplikace třístupňového testu, zejména podmínky zákazu nepřiměřeného dotčení oprávněného zájmu autora. Pochopitelně autorovým zájmem je dosažení zisku z prodeje svého díla, proto někteří autoři dovozovali, že stahování z neoprávněného zdroje by mělo být protiprávní. Smyslem volného užití by mělo být umožnění pořízení takové rozmnoženiny, jejíž zdroj je legální. Pro lepší představu uvedu příklad, kdy si uživatel koupí nový kompaktní disk své oblíbené hudební skupiny a chce jej poslouchat při jízdě autem. V autě často dochází při manipulaci s nosičem dat k jeho poškrábání, a

⁹¹ Declaration A Balanced Interpretation Of the “Three-Step Test” in Copyright Law, dostupná z http://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/forschung_aktuell/01_balanced/declaration_three_step_test_final_english1.pdf

⁹² Tamtéž, str. 5.

⁹³ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4. 17, str. 53.

tudíž k znehodnocení. V takovém případě si uživatel může pořídit kopii, kterou bude používat při poslechu v autě, a originál si ponechá v bezpečí domova. Další situací může být zakoupení hudebního alba online a stažení na disk osobního počítače. Toto album nemá hmotný substrát a představuje pouze data na pevném disku. Výjimkou volného užití by měla být pokryta situace, když si uživatel legálně staženou hudbu přetáhne do svého telefonu, tabletu či MP3 přehrávače.

Výše uvedenou akademickou polemiku o rozlišování legálního a nelegálního zdroje pro možnost aplikace výjimky volného užití jasně ukončil soudní dvůr Evropské unie svým rozhodnutím ve věci *ACI Adam BV*.⁹⁴ Z uvedeného rozsudku můžeme dovodit, že stahování z neoprávněného zdroje nemůže být pokryto výjimkou volného užití.⁹⁵ Dále z rozhodnutí můžeme vyčíst, že SDEU je toho názoru, že národní právní úprava by měla rozlišovat mezi pořízením rozmnoženiny z oprávněného a neoprávněného zdroje.⁹⁶ Toto rozlišení by pak mělo být promítnuto do stanovení výše, ze strany uživatelů velmi kritizované, spravedlivé odměny, která náleží autorům jako částečná kompenzace ušlých příjmu v souvislosti s výjimkou volného užití. Touto spravedlivou odměnou je myšlený paušální poplatek⁹⁷ vybíraný z dovezeného nebo vyrobeného nenahraného nosiče dat nebo přístroje k zhotovování rozmnoženin, který v konečném důsledku zaplatí spotřebitel. Dalo by se říct, že Soudní dvůr přímo nabádá členské státy, aby toto rozlišení zdroje do svého právního řádu implementovaly. Česká právní úprava prozatím toto rozhodnutí nijak nezohlednila, protože k dnešnímu dni nedošlo k novelizaci příslušného ustanovení autorského zákona. Dle názoru některých právníků je usnesení Nejvyššího soudu⁹⁸, které říká, že jednotlivé případy mají být posuzovány individuálně bez nutnosti přihlížení ke zdroji, ze kterého byla rozmnoženina pořízena, nadále aplikovatelné a nebude se přihlížet k rozhodnutí Soudního dvora.⁹⁹

⁹⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014. *ACI Adam BV a další*. ECLI:EU:C:2014:254.

⁹⁵ Tamtéž, bod 41.

⁹⁶ Tamtéž, bod 37.

⁹⁷ Poplatek je stanoven na základě vyhlášky Ministerstva kultury č.488/2006Sb. ve znění vyhlášky č.408/2008.

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009, část trestní, ECLI:CZ:NS:2009:5.TDO.234.2009.1.

⁹⁹ VYLEŤAL, Martin. *Je stahování pirátského obsahu z webu legální?* [online]. [cit. 2016-10-15]. ISSN 1213-0702. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/je-stahovani-piratskeho-obsahu-z-webu-legalni/>

Pro účely posouzení otázky, zda má být § 30 AZ vykládán ve smyslu rozhodnutí SDEU ve věci *ACI Adam BV*,¹⁰⁰ nebo dle výše uvedeného usnesení Nejvyššího soudu, které nezohledňuje zdroj pořízení rozmnoženiny, je zapotřebí připomenout doktrínu nepřímého účinku evropského práva. Ta byla vytvořena rozhodovací praxí Soudního dvora Evropské unie. Vývoj nepřímého účinku neboli zásady eurokonformního výkladu můžeme rozdělit do tří fází. První kroky k vytvoření této doktríny byly učiněny v rozhodnutí ve věci *Von Colson*.¹⁰¹ Toto rozhodnutí dalo jednotlivcům možnost dovolávat se u vnitrostátních soudů znění směrnice v případech potřeby interpretace nejasných vnitrostátních norem. Dovolávaná směrnice nemusela být dostatečně jasná a přesná, aby mohla mít sama o sobě přímý účinek. Ustanovení směrnice však mohla být použita pouze za účelem výkladu vnitrostátních norem, které ji přímo implementovaly. Ve druhé fázi došlo k rozšíření možnosti dovolávat se znění evropského práva za účelem výkladu všech vnitrostátních norem a rovněž odpadla podmínka, které uváděla, že evropské právo může být použito pouze za účelem interpretace zcela nejasných vnitrostátních norem. Tyto závěry dovozujeme z rozhodnutí *Marleasing*.¹⁰² Dále SDEU ve věci *Pfeiffer*¹⁰³ pokračoval v tendenci rozšiřovat podmínku nutnosti interpretovat vnitrostátní normy v souladu s evropským právem. V této, třetí fázi Soudní dvůr dospěl k závěru, že nejsou to jenom jednotlivé zákony, které mají být vykládány ve světle evropských předpisů, ale celý právní řád.¹⁰⁴ Můžeme uzavřít, že celý český právní řád musí být vykládán v souladu s právem Evropské unie. Z důvodu, že obdobnou výjimku volného užití díla, jako je § 30 AZ, obsahuje Informační směrnice¹⁰⁵ ve svém článku 5 odst. 2 písmeno b), musí být příslušné ustanovení autorského zákona vykládáno eurokonformně. To znamená, že musí být rovněž v souladu s výkladovým stanoviskem

¹⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014. *ACI Adam BV a další*. ECLI:EU:C:2014:254.

¹⁰¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. dubna 1984. *Sabine von Colson and Elisabeth Kamann*. ECLI:EU:C:1984:153.

¹⁰² Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. listopadu 1990. *Marleasing SA*. ECLI:EU:C:1990:395.

¹⁰³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 5. října 2004. *Bernhard Pfeiffer a další*. ECLI:EU:C:2004:584.

¹⁰⁴ CHALMERS, Damian, DAVIES, Gareth, MONTI, Giorgio. *European Union Law*. Cambridge: University Printing House, 2014. ISBN 978-1-107-66434-0, str. 316–318.

¹⁰⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

uvedeným ve věci *ACI Adam BV*.¹⁰⁶ Z tohoto důvodu rozhodnutí Nejvyššího soudu není vhodným interpretačním vodítkem.

Z výše uvedeného dovozujeme, že ustanovení § 30 autorského zákona má být vykládáno v tom smyslu, že volné užití díla jeho rozmnožením je dovolené pouze za předpokladu, že původní soubor byl zpřístupněn oprávněně. Pokud tedy uživatel „*věděl nebo vědět musel*“, že určité dílo, jehož rozmnoženinu si chce pořídit pro osobní potřebu, bylo zpřístupněno neoprávněně, může být shledán odpovědným za porušení autorského práva.¹⁰⁷ Můžou tak nastat situace, kdy bude nepochybné, že uživatel musel vědět o nelegálnosti zdroje. Bude tomu tak u stahování ještě oficiálně nevydaných děl. Na druhou stranu existují situace, které nejsou tak zřejmé. Jako příklad může posloužit stahování z datových úložišť, které požadují od uživatelů poplatky za stahování. Zaplacení poplatku může u koncového uživatele vyvolat pocit, že zpřístupněné dílo stahuje legálně, protože za ně platí. Ovšemže tomu tak není, protože poplatky bývají pouze za prémiové účty, které uživatelům umožní pouze stahovat vyšší rychlostí. V konečném důsledku pro určení, zda došlo k porušení autorského práva, bude potřeba postupovat individuálně případ od případu. Jako možné vodítko může posloužit technologická gramotnost uživatele a povaha serveru, ze kterého je dílo stahováno. To nic nemění na tom, že na stahování z neoprávněného zdroje se nevztahuje výjimka volného užití. Bylo by vhodné, aby český právní řád toto pravidlo explicitně stanovil, tím by byla zajištěna větší právní jistota. V současné době se veřejně přístupnými médii šíří různé dezinformace a nepřesné výklady. Jasně stanovené pravidlo by napomohlo zvýšit povědomí o nelegálnosti stahování z neoprávněných zdrojů, což by přispělo k vyšší kultuře na Internetu. Nezastávám názor, že svoboda Internetu dovoluje stahovat všechno, co je v síti zpřístupněné. Pro většinu populace je nemorální odcizit z obchodu hudební CD, avšak stažení totožného alba z nelegálního zdroje na Internetu už takové jasné pocity nevyvolává. Stahování probíhá v režimu částečné internetové anonymity a uživatel nemá pocit ohrožení a už vůbec ne provinění či morálního pohoršení, avšak újma způsobená nositelům autorských práv je totožná jako u odcizení fyzického nosiče z obchodu. V dnešní době existují legální alternativy získání požadovaného díla

¹⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014. *ACI Adam BV a další*. ECLI:EU:C:2014:254.

¹⁰⁷ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 350.

prostřednictvím Internetu.¹⁰⁸ Tyto zdroje umožňují stahování či konzumování díla za přijatelné ceny, a není proto důvod těžit z neoprávněných zdrojů. Je záhodno, aby se tento názor dostal do povědomí všech uživatelů Internetu.

2.6 Internetové pirátství

Pohlédneme-li na dějiny fenoménu pirátství, zjistíme, že se nejedná o specifikum digitální revoluce. Z historických případů se však uchovaly spíše anekdotické příklady, kdy Charles Dickens potrestal vydavatele ve Spojených státech amerických za to, že bez jeho svolení znovu vydali jeho romány, či střet mezi Alexandrem Popem a knihkupcem Edmundem Curlem, který si přivlastnil jeho korespondenci. Pirátství není pouhým doplňkem právní doktríny, i když jeho vztah k duševnímu vlastnictví je úzký. Je to pojem velmi obsáhlý a záludný. Kdybychom spatřovali v pirátství odvozený pojem od právní doktríny, pohlíželi bychom na to z opačné strany. Ve skutečnosti pojem duševního vlastnictví a jeho ochrany, jak jej známe dnes, se vyvíjel v reakci na pirátské praktiky.¹⁰⁹

Internetové pirátství nebo obecněji pirátství je těžko definovatelným pojmem. Dostupné jsou různé definice, nepadá však všeobecná shoda na tom, která tento pojem vystihuje nejpřesněji. Davies v roce 1986 vypracoval pro Evropskou komisi propracovanou definici, kterou můžeme zobecnit jako „*cokoli, před čím znalostní průmysl sám požaduje ochranu*“.¹¹⁰ Tato definice je velmi obecná, díky čemuž může být aplikovaná na ještě neobjevené způsoby porušení práv duševního vlastnictví. Na druhou stranu klasičtější definice popisuje pirátství jako „*neoprávněné užití díla, kterému je poskytnuta právní ochrana*“.¹¹¹ Je nepochybné, že problém pirátství je s vývojem nových médií na vzestupu. Tento fenomén se rozšířil hlavně na přelomu tisíciletí, kdy došlo ke všeobecnému zrychlení internetového připojení v domácnostech.

Pirátství může být propracovaný systém zneužití autorskoprávně chráněných děl za účelem dosažení komerčního prospěchu. Představuje vysoce sofistikované systémy, na jejichž tvorbě se podílí více odborníků. Tento druh organizovaného pirátství je

¹⁰⁸ Netflix, Voyo, Spotify, Apple Music a další.

¹⁰⁹ JOHNS, Adrian. *Pirátství: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese*. 1. vyd. Brno: Host, 2013. 633 s. ISBN 978-80-7294-711-9, str. 19–20.

¹¹⁰ Tamtéž, str. 20.

¹¹¹ Cambridge Dictionary [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/internet-piracy>

společensky nevhodný a jeho ekonomický dopad je obrovský. Na druhou stranu samotný uživatel se může také stát pirátem v internetovém prostředí, když stahuje autorskoprávně chráněná díla z neoprávněného zdroje nebo určité dílo zpřístupňuje bez patřičného souhlasu oprávněné osoby. Tento druh pirátství, ostatně jako každý jiný druh nelegální činnosti, je nežádoucí, ale samotný ekonomický dopad je násobně nižší než v případě organizovaného pirátství. Z tohoto důvodu by mělo být v zájmu státu a samotných autorů, respektive jejich sdružení, aby hlavně docházelo k potírání organizovaného pirátství a porušování autorských práv osobami zpřístupňujícími chráněný obsah. Postihnutí ojedinělých pirátů, kteří stahují z neoprávněného zdroje je mnohdy velice komplikované a z důvodů malého ekonomického dopadu pro autory nezajímavé. Boj proti těmto jedincům by měl probíhat především prostřednictvím osvěty a vzdělání. Změnou společenského vnímání nelegálnosti stahování z Internetu, přesněji z neoprávněných zdrojů, dojde k samoregulaci chování uživatelů a tím k omezení počtu nelegálně stahovaného chráněného obsahu.

3. Vývoj evropské úpravy odpovědnosti ISP

3.1 Vývojové fáze

Odpovědnost ISP¹¹² neboli poskytovatelů služeb v informační společnosti představuje stěžejní část této diplomové práce. Současná česká právní úprava je neodmyslitelně spojená s evropskou,¹¹³ proto se ve výkladu jednotlivých exempcí z odpovědnosti prolínají obě úpravy. Bližšímu výkladu výjimek z odpovědnosti se věnuje kapitola 4. Odpovědnost ISP. Na druhou stranu tato kapitola si klade za cíl uvést vývoj evropské legislativy, která pojednává o odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti. Bližší pochopení vývoje a logiky, která stála za přijetím evropských norem, nám usnadní výklad současného zákona ZNSIS¹¹⁴, který se na tuto problematiku vztahuje.

Vývoj výjimky z odpovědnosti v evropských zemích lze rozdělit do tří fází.¹¹⁵ První fází je období bez evropské harmonizační normy. V této fázi soudy jednotlivých států rozhodovaly nejednotně a často shledávaly ISP odpovědnými za uživateli generovaný obsah. Odpovědnost přičítali ISP, vycházejíce z předpokladu lepší solventnosti a větší viditelnosti zprostředkovatelů ze strany konečných uživatelů. Tímto vytvořili z ISP jednoduchý cíl. Tento trend začal vzbuzovat v evropských zákonodárcích určité obavy. Ti začali vnímat aplikaci tradičních kritérií odpovědnosti jako nevhodnou, zejména z důvodu speciální povahy poskytovaných služeb, při kterých dochází k přenosu nepřehledného množství dat. Čím dál tím větší množství přenášených dat fakticky znemožňovalo jejich soustavnou kontrolu. Požadavek nepřetržité kontroly by nepřiměřeně zatěžoval zprostředkovatele, což by se nevyhnutelně projevilo ve vyšší ceně pro konečné zákazníky. Dalším důvodem nevhodnosti tehdejšího stavu byla faktická nemožnost pro ISP bez určitých odborných znalostí určit, zda přenášený obsah je opravdu nelegální.¹¹⁶ Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy ISP jen s velkými

¹¹² Z angličtiny „Internet Service Provider“.

¹¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), I. Obecná část.

¹¹⁴ Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

¹¹⁵ EECKE, Patrick. *Liability of internet service providers*. University of Antwerp, přednáška ze dne 13. 11. 2015.

¹¹⁶ EECKE, Patrick. *Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach*. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011(48), 1455–1502; str. 1456.

obtížemi může na základě fotografie výrobku určit, zda se jedná o jeho padělek, který je nabízený na aukčních portálech, či v zásadě praktická nemožnost určení poskytovatelem datového úložiště, zda k uložení určitého díla nedošlo samotným autorem nebo osobou, které svědčí právo k takovému dílu. V neposlední řadě zákonodárci spatřovali obavu rovněž v tom, že požadavkem soustavného monitoringu dochází k porušování svobody projevu a základního lidského práva na soukromí.¹¹⁷ Ostatně přímý odkaz na svobodu projevu můžeme najít v bodě 9 odůvodnění Směrnice o elektronickém obchodu¹¹⁸, který ve své podstatě říká, že specifickým projevem zásady svobody projevu je volný pohyb služeb informační společnosti. S ohledem na výše uvedené obavy došlo k přijetí již zmíněné Směrnice o elektronickém obchodu. Tímto nastala druhá fáze vývoje odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti. Tato fáze má za cíl harmonizovat výjimky z odpovědnosti v rámci Evropské unie a zajistit tak rozvoj elektronického obchodu a tím podnítit hospodářský růst a zaměstnanost.¹¹⁹ Další fázi můžeme spatřovat v rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie, který ve svých rozhodnutích zpřesňuje některá ustanovení směrnice.

V současné době na půdě Evropské unie dochází k přijímání předpisů, kterých cílem je vytvoření jednotného digitálního trhu v Evropě. Když dojde k řádnému přijetí a implementaci všech předpokládaných norem, budeme moci hovořit o začátku nové, čtvrté, vývojové fázi institutu odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti. V následujících kapitolách jsou blíže specifikované jednotlivé fáze vývoje odpovědnosti ISP z pohledu evropského práva.

3.2 Období před směrnicí o elektronickém obchodu

V první fázi vývoje odpovědnosti ISP docházelo k aplikaci obecných pravidel odpovědnosti na nový druh služeb poskytovaných v prostředí Internetu, který umožnil koncovým uživatelům zpřístupnit určitý obsah nezávisle na vůli poskytovatele této služby. Za takových okolností soudy různých evropských států nejčastěji docházely k závěru, že ISP je odpovědný za uživateli zpřístupněný obsah.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“).

¹¹⁹ Tamtéž, odůvodnění, bod 2.

Mezi nejzajímavější rozhodnutí tohoto období můžeme zařadit rozsudek Nejvyššího soudu Veliké Británie ve věci *Godfrey v. Demon Internet Ltd.*¹²⁰ Žalobcem byl učitel matematiky, fyziky a počítačové vědy Dr Laurence Godfrey z Londýna. Na straně žalované byla společnost Demon Internet Ltd, jedna z hlavních společností poskytujících připojení k Internetu ve Veliké Británii. V celé věci se jednalo o nactiurhačný příspěvek neznámého autora v diskusní skupině *soc.culture.thai* na *Usenetu*.¹²¹ Žalobce žádal o stažení uvedeného příspěvku ze serverů žalované společnosti, na kterých jsou ukládány nejnovější příspěvky *Usenetu*. Žalovaná společnost odmítla příspěvek znepřístupnit, ten zůstal veřejný po dobu dalších deseti dní, než došlo k jeho expiraci. Soud ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že přenos příspěvku ze serveru ke konečnému uživateli, který tak má k němu přístup, představuje publikování takového příspěvku. Díky takovému závěru mohl soud dovodit odpovědnost žalované společnosti za publikování předmětné zprávy dle *UK Defamation Act 1996*, kterou ve skutečnosti uveřejnil neznámý uživatel.¹²²

Další příklady, kdy ISP byli shledáni odpovědnými za obsah, který zpřístupnili jejich uživatelé, najdeme ve Francii. V první věci žalovaným byl Valentin Lacambre, který provozoval službu *Altern.org*, která spočívala v pronajímání datového úložiště anonymním uživatelům. Na jednom takovém úložišti, přesněji na *Altern.org/silversurfer*, se objevilo devatenáct intimních fotografií francouzské herečky a modelky Estelle Hallyday.¹²³ Modelka žalovala provozovatele za nelegální zpřístupnění fotografií, které porušilo její právo na soukromí, čímž rovněž mělo dojít k poškození její kariéry. Francouzský odvolací soud Court d'Appel de Paris v roce 1999¹²⁴ potvrdil rozhodnutí prvoinstančního soudu, který dovodil odpovědnost provozovatele výše uvedené služby za zveřejnění dotčených fotografií anonymním

¹²⁰ *Godfrey v Demon Internet Ltd*, QBD, [1999] 4 All ER 342, [2000] 3 WLR 1020; [2001] QB 201

¹²¹ *Usenet* je uspořádaný systém diskusních skupin, který je přístupný po celém světě prostřednictvím sítě Internet. Jednotliví uživatelé můžou pasivně pouze číst uveřejněné příspěvky („news“) nebo se aktivně podílet na jejich tvorbě.

¹²² Akdeniz, Yaman, Case Analysis: Laurence Godfrey v. Demon Internet Limited, *Journal of Civil Liberties*, 1999, 4(2), 260–267 (July); str. 260–262.

¹²³ ROSA, Julia-Barceló. Liability for on-line intermediaries: comparing EU and US legal frameworks. In: *E-commerce law and practice in Europe*. Cambridge: Woodhead Publishing Limited. ISBN 1855735806, str. 26.

¹²⁴ Court d'Appel de Paris, rozsudek ze dne 10. února 1999 (*Estelle Hallyday/Valentin Lacambre*), který potvrzuje rozhodnutí Tribunal-u de Grande Instance de Paris ze dne 9. června 1998 (*Estelle Hallyday/Valentin et Daniel Lacambre*).

uživatelům. Dle soudu byl provozovatel povinen kontrolovat veškerý obsah, který byl na jeho serverech uložený, a to hlavně z toho důvodu, že poskytoval prostor anonymním uživatelům.

Skutkově velice podobný případ se týkal modelky Lyndy Lacoste, také došlo k neoprávněnému zveřejnění jejích fotografií, tentokrát na více webových stránkách. Dle rozhodnutí¹²⁵ čtyři provozovatelé hostingových služeb byli shledáni odpovědnými za obsah webových stránek, které byly spravovány jejich zákazníky. V odůvodnění soud vytkl pochybení ze strany poskytovatelů hostingu, kteří měli dostatečně rychle informovat své zákazníky o nelegálnosti zpřístupňovaného materiálu a dotčené stránky znepřístupnit či odstranit.¹²⁶

Výše uvedené příklady se týkaly soukromoprávní odpovědnosti poskytovatelů služeb za obsah, který byl prokazatelně zpřístupněn třetí osobou. Žalovaní nebyli jenom jednotliví uživatelé, kteří nežádoucí obsah zpřístupnili, ale rovněž poskytovatelé různých služeb prostřednictvím Internetu. Ti tak byli shledáváni odpovědnými, možná také proto, že byli jednodušeji vypátratelní. Taková situace odrazovala podnikatele od angažování se v provozování obdobných služeb. Tento stav byl nežádoucí s ohledem na rozvoj nových technologií a růst národního hospodářství. Ještě snad více odrazujícím příkladem je rozsudek, na základě kterého byl ředitel společnosti shledán trestně odpovědným za obsah, který byl uložen neznámým uživatelem na serverech zahraniční mateřské společnosti.

Stalo se tak v rozhodnutí mnichovského Okresního soudu v trestní věci proti Felixu Sommovi¹²⁷, bývalému řediteli německé pobočky společnosti CompuServe. Ten byl v první instanci odsouzen k dvouletému podmíněnému trestu za šíření dětské pornografie. Soud jej shledal odpovědným, protože jako ředitel společnosti nezajistil znepřístupnění nevhodného obsahu na území Německa. Nepřihlížel k tomu, že původní soubory byly nahrány na serverech mateřské společnosti CompuServe ve Spojených státech amerických. Toto rozhodnutí bylo zvráceno odvolacím soudem, ale teprve rok a

¹²⁵ Tribunal de Grand Instance de Nanterre ze dne 8. prosince 1999 (Lynda Lacoste v. Miltimania Company, France Cybermedia Company, SPPI, Estérel Company).

¹²⁶ EECKE, Patrick. *Liability of internet service providers*. University of Antwerp, přednáška ze dne 13. 11. 2015, slide 21.

¹²⁷ Rozsudek Okresního soudu v Mnichově, č.j. 173158/95, v trestní věci proti Felixu Bruno Sommovi, ze dne 15. července 1998.

půl po vynesení původního rozsudku.¹²⁸ Rozhodnutí odvolacího soudu můžeme vnímat jako signál ke zrušení vnitrostátních alibistických rozhodnutí, které mají za cíl ochránit národní část Internetu před nevhodným obsahem ze zahraničí. Rovněž jako podnět, aby dosavadní neustálé střety mezi poskytovateli služeb na Internetu a orgány vymáhajícími zákony byly nahrazené vzájemnou kooperací. Dle názoru profesora Siebera nové milénium má být ve znamení internacionalizace, spolupráce a zvýšení odpovědnosti konečného uživatele.¹²⁹

Na přelomu tisíciletí, přesněji 8. června 2000, byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu. Tato směrnice započala období sblížování národních právních úprav, mezi jinými týkajících se odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti.

3.3 Období po přijetí směrnice o elektronickém obchodu

Odůvodnění směrnice o elektronickém obchodu přibližuje motivaci zákonodárců k jejímu přijetí a základní *ratio legis*, které často může posloužit jako interpretační vodítko. Jedním z hlavních cílů je podpora rozvoje služeb v informační společnosti, čímž dojde ke zvýšení výkonu práva na svobodu usazování a volného pohybu služeb. Dalším cílem je zvýšení právní jistoty a posílení důvěry spotřebitelů prostřednictvím harmonizace vnitrostátních právních norem, které vytvoří vhodný právní rámec pro volný pohyb služeb v informační společnosti mezi členskými státy.¹³⁰ Uvedený princip volného pohybu služeb je součástí širšího právního konceptu svobody projevu, který je zakotven na mezinárodní úrovni v článku 10 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tento koncept může být v zásadě omezen pouze dle odstavce 2 zmíněného článku a podle čl. 52 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.^{131,132}

¹²⁸ SIEBER, Ulrich. *Commentary on the Conclusion of Proceedings in the “CompuServe Case” (Acquittal of Felix Somm): Moving Forward into the New Millennium – A New Culture of Responsibility on the Internet* [online]. Mnichov [cit. 2016-10-22]. Dostupné z: <http://www.digital-law.net/somm/commentary.html>

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“), odůvodnění, body 5–7.

¹³¹ Tamtéž, odůvodnění, bod 9.

¹³² Baistrocchi, Pablo Asbo. “Liability of Intermediary Service Providers in the EU Directive on Electronic Commerce.” *Santa Clara Computer and High Technology Law Journal* 19.1 (2002): 111–130; str. 112.

Specifickými cíli směrnice ve vztahu k odpovědnosti poskytovatelů služeb jsou zefektivnění fungování vnitřního trhu prostřednictvím rozvoje přeshraničního poskytování služeb a zabráněním narušování hospodářské soutěže. Tyto cíle mají být dosaženy odstraněním rozdílů mezi právními předpisy a soudními rozhodnutími členských států.¹³³ Obecně můžeme říct, že *ratio* směrnice o elektronickém obchodu je stanovit jasné a opodstatněné výjimky z odpovědnosti ISP, zajistit ochranu nositelů práv a určit správnou rovnováhu mezi odlišnými zájmy výše uvedených subjektů.¹³⁴

3.3.1 Působnost směrnice

Uvedená směrnice dle svého článku 1 má omezenou působnost na oblast služeb informační společnosti. Samotná směrnice tento pojem nedefinuje, ale odkazuje na čl. 1 odst. 2 směrnice 98/34/ES ve znění směrnice 98/48/ES¹³⁵, který za takovou službu považuje „[k]aždou službu poskytovanou zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb“. Aby určitá činnost byla považována za službu informační společnosti, musí kumulativně naplnit čtyři znaky, které pramení z textu výše citovaného ustanovení. Pojem „zpravidla za úplatu“ se vykládá v tom smyslu, že není podmíněn příjmem pramenícím přímo od příjemce plnění, avšak služba by měla reprezentovat určitou hospodářskou aktivitu. V případě poskytování služby zdarma mohou být náklady na provoz pokryté příjmy z reklam.¹³⁶ Požadavek, aby služba byla poskytována „na dálku“, je specifikován v příloze I směrnice 2015/1535/EU¹³⁷, která z působnosti vyňala „služby poskytované za osobní přítomnosti poskytovatele a příjemce, a to i tehdy, použije-li se přitom elektronické zařízení“. Poskytování služby na dálku nastává v situaci, kdy jednající osoby nejsou v bezprostředním osobním kontaktu. Aby mohla být služba považována za službu poskytovanou v informační společnosti, musí splnit ještě dvě další podmínky. Musí být poskytnuta „elektronicky“, čímž dle čl. 1

¹³³ Směrnice 2003/31/ES o elektronickém obchodu, odůvodnění, bod 40.

¹³⁴ Larusdottir, Jonina S. “Liability of Intermediaries for Copyright Infringement in the Case of Hosting on the Internet.” *Scandinavian Studies in Law* 47 (2004): 471–492, str. 481.

¹³⁵ Směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu, článek 2 písm. a).

¹³⁶ KROES, Quinten R. (ed.). *E-business law of the European Union*. 2nd ed. Austin: Wolters Kluwer, 2010. Kluwer Law International. ISBN 978-90-411-2636-8, str. 3.

¹³⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, která novelizuje Směrnici Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, kterou se mění směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů, na kterou odkazuje směrnice o elektronickém obchodu.

odst. 2 písm. ii) směrnice 2015/1535/EU¹³⁸ je myšleno, že bude „odeslaná z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchování dat (včetně digitální komprese) a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá drátově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky“. Jedná se o velmi širokou definici, která předem nevylučuje žádné elektronické prostředky. A poslední podmínkou je, že služba musí být poskytnuta na „individuální žádost“. Individuální žádostí je vědomé jednání uživatele. Obecně můžeme říct, že služba poskytovaná v informační společnosti zahrnuje širokou škálu hospodářských činností, které jsou poskytovány jakýmkoliv elektronickými prostředky. Jako příklad můžeme uvést služby on-line prodeje, služby poskytování informací nebo obchodní sdělení on-line, případně ty služby, které poskytují nástroje umožňující vyhledávání, získávání a přístup k datům. Dále směrnice o elektronickém obchodu ve svém demonstrativním výčtu uvádí služby, které spočívají v předávání informací prostřednictvím komunikační sítě, v poskytování přístupu ke komunikační síti nebo v shromažďování informací poskytovaných příjemcem služby. Na druhou stranu televizní vysílání pod tuto definici nespadá, protože nesplňuje požadavek individuální žádosti příjemce služby, to však neplatí o službě video na přání. Můžeme uzavřít, že splní-li určitá služba definiční znaky služby v informační společnosti, znamená to, že se na ni aplikuje směrnice o elektronickém obchodu a s tím spojené výjimky z odpovědnosti.

3.3.2 Omezení odpovědnosti ISP

Právní doktrína rozlišuje dva přístupy k omezení odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti. *Vertikální* přístup, který pro různá právní odvětví používá různé režimy vyloučení z odpovědnosti, a *horizontální*, dle kterého se použije jednotný režim odpovědnosti pro všechny právní oblasti. Spojené státy americké vycházejí z vertikálního přístupu, když pro autorskoprávní odpovědnost se aplikuje *Digital Millenium Copyright Act*¹³⁹ a pro porušení jiných právních norem se použije *Telecommunications Act of 1996*¹⁴⁰. Na druhou stranu evropská směrnice o elektronickém obchodu vychází z horizontálního přístupu. Znamená to tedy, že zásady

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ Digital Millenium Copyright Act, Pub. L. No. 105–304, 112 Stat. 2860 (1998).

¹⁴⁰ Telecommunications Act of 1996, Pub. LA. No. 104–104, 110 Stat. 56 (1996).

odpovědnosti v ní upravené budou aplikovatelné na jakýkoliv druh porušení práva. Směrnice tak garantuje vynětí z občanskoprávní odpovědnosti, správní odpovědnosti, trestní odpovědnosti a dalších. Rovněž zbavuje určité subjekty odpovědnosti z nároku třetích stran, jako jsou autorskoprávní nároky, nároky známkoprávní či z práv k průmyslovému vlastnictví, náhrada za nactiutrhání či porušování hospodářské soutěže nebo za zveřejňování nezákonného obsahu a další. Na druhou stranu poslední odstavce článků 12, 13 a 14 uvedené směrnice spolu s bodem 45 odůvodnění stanoví, že uváděný režim výjimek neomezuje možnosti podávat zdržovací žaloby. *Horizontální* přístup je výhodnější, protože neukládá poskytovatelům služeb další povinnosti monitorování obsahu, aby mohli správně aplikovat specifický režim odpovědnosti dle druhu porušovaného práva.¹⁴¹

Směrnice o elektronickém obchodu nezakládá obecný režim odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti, ale stanoví systém výjimek z odpovědnosti pro subjekty poskytující určitý druh služeb.¹⁴² Tento režim výjimek je zakotvený ve 4. oddílu směrnice o elektronickém obchodu. Výjimky z odpovědnosti se vztahují na subjekty, které poskytují služby (i) prostého přenosu dat („*mere conduit*“), (ii) ukládání do mezipaměti v průběhu přenosu dat („*caching*“) a (iii) ukládání informací poskytovaných příjemcem („*hosting*“). Blíže se jednotlivým výjimkám věnuji v následující kapitole, kde rozebírám implementaci uvedené směrnice do české národní úpravy. Rozhodující je tedy povaha služby, kterou subjekt poskytuje. Subjekt, jehož služba splní podmínky specifikované v Oddíle 4, bude ve vztahu k této službě v režimu bezpečného přístavu („*safe harbour*“). Může tedy dojít k situacím, kdy jedna entita bude shledána odpovědnou pro určitý druh poskytovaných služeb a ve vztahu k jiným službám bude pokryta výjimkou z odpovědnosti. Na druhou stranu může rovněž dojít k tomu, že určitý subjekt bude ve vztahu k odlišným službám považován za *mere conduit*, poskytovatele *cashingu* a *hostingu* současně.¹⁴³ Směrnice neposkytuje pouze výjimky z odpovědnosti, ale rovněž garantuje subjektům, že nedojde ze strany národních úprav k zavedení požadavku obecného dohledu nad přenášeny nebo

¹⁴¹ Baistrocchi, Pablo Asbo. “Liability of Intermediary Service Providers in the EU Directive on Electronic Commerce.” *Santa Clara Computer and High Technology Law Journal* 19.1 (2002): 111–130; str. 117.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011(48), 1455–1502; str. 1462.

ukládány informacemi či požadavku aktivního vyhledávání skutečností, které by mohly poukazovat na protiprávnost obsahu.¹⁴⁴ Můžeme říct, že směrnice zakazuje jakoukoliv cenzuru, avšak nemá za cíl odrazovat poskytovatele služeb od vyvíjení systémů, které účinně odhalí nezákonný obsah.¹⁴⁵

Jak již bylo řečeno, směrnice nemění základní režim odpovědnosti národních úprav. Poskytuje pouze ochranu pro některé druhy služeb poskytovaných v informační společnosti. Nesplňuje-li služba požadavky 4. oddílu nebo její následnou činností dojde ke ztrátě chráněného postavení, nemůže jí být poskytnuta ochrana. To však neznamená, že by to samo o sobě zakládalo jakoukoliv odpovědnost. Poskytovatel takové služby bude podléhat obecným podmínkám odpovědnosti, které mohou, ale i nemusí shledat poskytovatele odpovědným.¹⁴⁶

3.3.3 Nedostatky směrnice

Směrnice o elektronickém obchodu představuje harmonizační normu, která podporuje poskytování služeb v informační společnosti garancí výjimek z odpovědnosti za způsobenou škodu pro určité druhy služeb. Dále směrnice přímo zakazuje implementování požadavku automatického sledování obsahu, případně cenzuru. Na druhou stranu odborná literatura zmiňuje některé nedostatky, které na rozdíl od evropské úpravy jsou obsaženy v americkém DMCA¹⁴⁷. Jedním z vytýkaných nedostatků je chybějící ustanovení, které by specifikovalo způsob získávání informací o zpracovávání nedovoleného obsahu. Přitom tato vědomost je zásadní, protože předpokládá vznik odpovědnosti a zbavuje poskytovatele *hostingových* služeb režimu bezpečného přístavu.¹⁴⁸ Jinými slovy ve směrnici chybí zpřesnění situace, kdy je ISP považována za „účinně seznámeného“ s protiprávním jednáním nebo obsahem. SDEU ve své rozhodovací praxi přiblížil tento proces, ale ani SDEU neuvádí, zda seznámení se s neoprávněným obsahem má být provedeno člověkem, typicky zaměstnancem

¹⁴⁴ Směrnice o elektronickém obchodu, článek 15.

¹⁴⁵ Tamtéž, odůvodnění, bod 40.

¹⁴⁶ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011(48), 1455–1502; str. 1464.

¹⁴⁷ Digital Millenium Copyright Act, Pub. L. No. 105–304, 112 Stat. 2860 (1998).

¹⁴⁸ Směrnice o elektronickém obchodu, článek 14 odst. 1 písmeno a).

poskytovatele služby nebo postačí, že určitý počítačový systém získá tuto informaci.¹⁴⁹ Americký DMCA obsahuje právní domněnku, která stanoví, že k tomu, aby ISP mohl být považován za dostatečně informovaného o protiprávnosti obsahu, postačí obdržení oznámení osobou, které svědčí autorské právo¹⁵⁰, ve kterém jsou uvedené informace umožňující posoudit protiprávnost obsahu.¹⁵¹ Informace je také možné získat i jinými způsoby, proto by bylo vhodné, aby směrnice obsahovala proces, jak mají ISP postupovat v souvislosti s získáváním přesvědčivých informací o protiprávnosti obsahu, aby byli i nadále krytí výjimkou bezpečného přístavu.¹⁵²

Směrnice rovněž postrádá ustanovení, které by upravovalo proces oznámení a znepřístupnění nedovoleného obsahu („*notice and take-down procedure*“). Taková celoevropská úprava by zabránila vzniku různých národních procedur a umožnila by ještě více propojit vnitřní trh.¹⁵³ V současné době musí osoba, které svědčí právo, zjišťovat v jednotlivých národních normách, jak znepřístupnit určitý obsah. Směrnice ve svém článku 14 odst. 3 existenci takového vnitrostátního ustanovení předpokládá, respektive dovoluje národním úpravám zavést postupy, které umožní odstranění nebo znemožnění přístupu k nevhodné informaci. Je tady na národních úpravách, aby takové principy implementovaly. Jen několik evropských států tento proces upravilo v zákoně, v některých byl zaveden soudní praxí a v další spoléhají na přijetí vlastních samoregulačních kodexů.¹⁵⁴ Tento rozdílný přístup vzbuzuje podezření, že existují rozdílné národní úpravy v rámci jednotného trhu, což ve svém důsledku nepřiměřeně zatěžuje nositele práv, kteří musí zkoumat jednotlivé národní úpravy, aby mohli řádně hájit své právo.

Dalším nedostatkem, který je záhodno zmínit, je chybějící úprava odpovědnosti ISP za škodu způsobenou neoprávněným znepřístupněním informací.¹⁵⁵ Tím jsou myšleny situace, když osoba oprávněně zpřístupní dílo, avšak provozovatel určité služby jej

¹⁴⁹ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011 (48), 1455–1502; str. 1475.

¹⁵⁰ DMCA je použitelný pouze ve vztahu odpovědnosti za porušení autorského práva.

¹⁵¹ DMCA Section 512(c)(3).

¹⁵² Larusdottir, Jonina S. “Liability of Intermediaries for Copyright Infringement in the Case of Hosting on the Internet.” *Scandinavian Studies in Law* 47 (2004): 471–492, str. 480.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ NIELSEN, Claus; JERVELUND, Christian; PEDERSEN, Karin, Ms; a další, “*Study on the Economic Impact of the Electronic Commerce Directive*”, [online]. [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/directive/index_en.htm#maincontentSec4

¹⁵⁵ Tamtéž.

neoprávněně zneprístupní. Případné neoprávněně stažení obsahu se bude řídit vnitrostátními normami a smluvním ujednáním stran. Z obchodních podmínek největších a nejčastěji používaných služeb datových úložišť¹⁵⁶ je patrné, že se zbavují odpovědnosti za jakékoliv výpadky či zneprístupnění obsahu. Z pohledu ochrany spotřebitele by bylo žádoucí zavést na celoevropské úrovni systém stanovující minimální míru odpovědnosti ISP ve vztahu ke spotřebitelům. Spotřebitel je dlouhodobě právem považovaný za slabší stranu a ve smluvním ujednání s tak ekonomicky významnou stranou by měl mít zákonem zaručenou ochranu. Garance minimální odpovědnosti by byla v tomto případě vhodná.

Směrnice o elektronickém obchodu přímo zakazuje členskými státy uložit povinnost ISP, kterým je garantována ochrana dle Oddílu 4, automaticky monitorovat přenášený a ukládaný obsah.¹⁵⁷ Na druhou stranu ponechává možnost vnitrostátním orgánům uložit nápravná opatření, která mohou požadovat ukončení protiprávního jednání nebo předcházení protiprávním jednáním.¹⁵⁸ Možnost ukládání nápravných opatření musí být vykládána ve smyslu článku 15 tak, že zakazuje vnitrostátním orgánům uložit nápravné opatření ve formě obecné preventivní kontroly obsahu.¹⁵⁹ Směrnice však nestanoví jasnou hranici mezi zakázaným obecným monitoringem obsahu a dovoleným nápravným opatřením, které požaduje předcházení protiprávního jednání. Z důvodu zamezení rozdílného přístupu v různých členských státech by bylo žádoucí, aby směrnice stanovila bližší rozlišovací kritéria mezi obecným a specifickým monitoringem. V souvislosti s rozlišením dovoleného a zakázaného systému průběžné kontroly obsahu můžeme v odborné literatuře najít názor¹⁶⁰, který vychází z obecného *ratio* směrnice a který v zásadě tvrdí, že výše uvedená specifická kritéria nejsou zapotřebí. Vychází z toho, že uložení specifické kontroly obsahu je potřeba považovat za výjimku z obecného zákazu průběžné kontroly obsahu, a proto, s ohledem na obecné právní principy, je jí potřeba vykládat restriktivně. Dále, na základě gramatického výkladu, vyvozuje, že specifická monitorovací povinnost může být uložena pouze ve

¹⁵⁶ Například podmínky služby Google Drive, dostupné z <https://www.google.com/intl/en/policies/terms/> (výňatek týkající se odpovědnosti tvoří Přílohu č. 2).

¹⁵⁷ Směrnice o elektronickém obchodu, článek 15 odst. 1.

¹⁵⁸ Směrnice o elektronickém obchodu, odůvodnění, bod 45 a články 12 odst. 3, 13 odst. 2 a 14 odst. 3.

¹⁵⁹ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011 (48), 1455–1502; str. 1464–1465.

¹⁶⁰ Tamtéž, str. 1486–1487.

„zvláštních případech“.¹⁶¹ Proto uložený rozsah a množství monitorovací povinnosti musí být dostatečně určitý. To by mělo zabránit národním orgánům stanovit kontrolní povinnost ve vztahu k celé kategorii uživatelsky nahraného obsahu. Konečně z informační asymetrie, ve které se poskytovatel služby nachází, dovozuje, že určení typu nezákonného materiálu musí být zcela jednoznačné. Rozhodnutí soudu ukládající odstranit „*všechn nelegální materiál*“ by tedy mělo být považováno za uložení požadavku zakázaného obecného monitoringu. V neposlední řadě je potřeba vzít v úvahu finanční náročnost konkrétního požadavku kontroly obsahu, který nemůže být pro ISP nepřiměřenou zátěží, to by odporovalo obecnému záměru směrnice podpořit vývoj nových technologií a způsob poskytování služeb.¹⁶²

3.4 Vývoj prostřednictvím rozhodnutí SDEU

Zavedení směrnice o elektronickém obchodu zaručilo výjimku z odpovědnosti některých poskytovatelů služeb v informační společnosti. Díky tomu došlo ke snížení počtu rozhodnutí, ve kterých byli zprostředkovatelé (poskytovatelé služeb *mere conduit*, *caching* nebo *hosting*) shledání odpovědnými za obsah, který přenášeli nebo ukládali nezávisle na jejich vůli. S rozvojem technologií, zrychlením připojení a vznikem nových obchodních modelů, jejichž obsah je tvořen zejména uživateli, došlo k usnadnění porušování práv, především autorských, na Internetu. Tyto změny v období let 2003 až 2008 zapříčinily návrat k rozhodovací praxi soudů před přijetím směrnice o elektronickém obchodu. To znamená, že často docházelo ke shledávání zprostředkovatelů odpovědnými za obsah nahraný třetí stranou. Zvrat ve prospěch zprostředkovatelů nastal až po roce 2008 mezi jinými prvním rozhodnutím SDEU ve věci *Promusicae*¹⁶³. Mezi další důležité milníky patří rozhodnutí SDEU ve věcech *Google France (AdWords)*¹⁶⁴ a *L'Oréal proti eBay*^{165, 166}. Tato podkapitola přiblíží

¹⁶¹ Směrnice o elektronickém obchodu, odůvodnění, bod 47 spolu s články 12 odst. 3, 13 odst. 2 a 14 odst. 3.

¹⁶² EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011 (48), 1455–1502; str. 1486–1487.

¹⁶³ Rozsudek soudního dvora (velkého senátu) ze dne 29. ledna 2008, ve věci *Productores de Música de España (Promusicae) proti Telefónica de España SAU*; ECLI:EU:C:2008:54.

¹⁶⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. *Google France SARL a Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další*; ECLI:EU:C:2010:159.

¹⁶⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. *L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další*; ECLI:EU:C:2011:474.

skutkový stav významných rozhodnutí SDEU, která mají vliv na aplikaci směrnice o elektronickém obchodu.

3.4.1 Google France (AdWords)

Toto zásadní rozhodnutí SDEU pojednává o službě internetového vyhledávače Google, především jeho reklamní službě *AdWords*. V zásadě vyhledávač po zadání klíčových slov zobrazí internetové stránky, které nejlépe odpovídají klíčovým slovům v sestupném pořadí. Tyto výsledky vyhledávání nazýváme „přirozenými“. Společnost Google rovněž nabízí reklamní službu *AdWords*. Může jí využít jakýkoliv subjekt, který si sám určí klíčová slova, na základě kterých se má jejich reklama zobrazit, a také určí maximální cenu za jeden proklik. Zadavatelé reklamy platí za každý proklik podle stanovené ceny. Čím vyšší cenu, kterou je ochoten za jeden proklik zaplatit, si uživatel nastaví, tím má větší šanci, že jeho reklama bude zobrazená na předních místech. Takto zadané reklamní odkazy se zobrazují v kolonce „sponzorované odkazy“, které tvoří zvláštní sekci, graficky oddělenou od „přirozených“ výsledků vyhledávání.¹⁶⁷

V předmětném sporu společnost *Vuitton*, která je majitelkou ochranné známky společenství „*Vuitton*“ a francouzských ochranných známek „*LV*“ a „*Louis Vuitton*“, se domáhala určení, že společnost Google poškodila dobré jméno jejích ochranných známek, a to zejména tím, že po zdání klíčových slov do vyhledávače se v sekci „sponzorovaných odkazů“ objevily reklamy na padělané zboží, vydávající se za originály. Rovněž vyhledávač Google ve své funkci našeptávání¹⁶⁸, která vychází z algoritmu porovnávajícího nejčastěji vyhledávaná slovní spojení, doplňoval ke slovům „*Vuitton*“ výrazy odkazující na napodobeniny nebo imitace. Francouzské národní soudy shledaly společnost Google odpovědnou za porušování ochranných známek. Společnost Google podala kasační stížnost a *Cour de cassation* (kasační soud) předložil SDEU tři předběžné otázky.¹⁶⁹ Tento rozsudek má nemalý význam pro právo ochranných známek, nás však bude zajímat pouze poslední otázka, která se vztahuje k odpovědnosti

¹⁶⁶ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011 (48), 1455–1502; str. 1460–1461.

¹⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. *Google France SARL a Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další*; ECLI:EU:C:2010:159, bod 23–24.

¹⁶⁸ Bližší informace ohledně fungování služby našeptávače k nalezení zde: <https://support.google.com/websearch/answer/106230?hl=en>

¹⁶⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. *Google France SARL a Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další*; ECLI:EU:C:2010:159, bod 25–32.

společnosti Google za službu *AdWords*. Kasační soud se v zásadě ptal, zda reklamní služba *AdWords* představuje službu v informační společnosti spočívající v ukládání informací poskytovaných inzerentem a zda lze tuto službu podřadit pod článek 14 směrnice o elektronickém obchodu, čili zda se dá dovést odpovědnost společnosti Google až poté, co byla náležitě informována o protiprávním jednání inzerenta.¹⁷⁰

SDEU ve svém odůvodnění došel k závěru, že reklamní služba *AdWords* poskytovaná společností Google splňuje všechny definiční znaky hostingové služby poskytované v informační společnosti. Avšak aby mohla být této službě garantována výjimka z odpovědnosti, musí, dle bodu 42 odůvodnění směrnice o elektronickém obchodu, být poskytována čistě technickou, automatickou a pasivní formou. Soud proto uvedl, že podmínkou garance výjimky z odpovědnosti je určení, zda služba *AdWords* je neutrální ve vztahu k ukládaným datům, což znamená, že nezná ani nekontroluje data, která zpracovává.¹⁷¹

Soudní dvůr ponechal konečné určení neutrality národnímu soudu. Důležité však je, že dovedl požadavek neutrality služby, který musí být splněn, aby poskytovatel *hostingových* služeb mohl spoléhat na režim bezpečného přístavu. Tento rozsudek v zásadě zavádí požadavek neutrality, který byl následně potvrzen v rozsudku *L'Oreal proti eBay*. S tímto závěrem SDEU si dovolím nesouhlasit. Zdrojem tohoto nesprávného výkladu je bod 42 odůvodnění směrnice o elektronickém obchodu, na který Soudní dvůr ve svém odůvodnění odkazuje. Z anglické a částečně i z české verze textu můžeme nabýt pocit, že výše uvedený bod odůvodnění, který obsahuje požadavek neutrality, se vztahuje na všechny tři typy služeb, které mají zaručenou výjimkou z odpovědnosti (*mere conduit*, *cashing* a *hosting*). Avšak když toto ustanovení podrobíme přísnější analýze, zjistíme, že požadavek neutrality se vztahuje pouze na služby *mere conduit* a *cashing*. V textu najdeme odkazy pouze na „*provozování komunikační sítě*“, „*zprostředkovávání přístupu ke komunikační síti*“ a „*informace (...) přenášeny nebo dočasně ukládány za jediným účelem zlepšení účinnosti přenosu*“. Tento bod odůvodnění zcela zřejmě neobsahuje odkaz na ukládání informací po delší dobu, které je typické pro služby typu *hosting*. Bod 42 odůvodnění, má své pokračování v následujících bodech 43 a 44, které se jednoznačně nevztahují na služby typu

¹⁷⁰ Tamtéž, bod 106.

¹⁷¹ Tamtéž, body 113–114.

hosting.¹⁷² Tento názor rovněž zastává generální advokát Jääskinen, který jej uvedl ve svém stanovisku ve věci *L'Oreal proti eBay*.¹⁷³ Je samozřejmé, že poskytovatel *hostingových* služeb musí udržovat odstup od svých uživatelů, aby mu byl zachován režim bezpečného přístavu. To ostatně pramení přímo z článku 14 odst. 2 směrnice o elektronickém obchodu, který stanoví, že poskytovatel služby ztrácí režim bezpečného přístavu, když příjemce jeho služeb je na něm závislý nebo podléhá jeho dohledu. Na druhou stranu sama povaha *hostingové* služby vyžaduje určitý stupeň vlivu na své uživatele, například umožněním kategorizace obsahu, vyhledáváním a dalšími funkcemi.

Můžeme uzavřít, že rozhodnutí ve věci *Google France* zavedlo pro využití výjimky z odpovědnosti dle čl. 14 směrnice o elektronickém obchodu požadavek neutrality. S vyřčeným názorem nesouhlasí část odborné veřejnosti ani sám generální advokát Jääskinen. Soudní dvůr se však prozatím neodchýlil od původní judikatury a pořád požaduje neutralitu poskytovatelů *hostingových* služeb. Na druhou stranu změnu můžeme pozorovat v tom, že dochází k výkladu pojmu neutrality jako „nedostatku vědomosti“.¹⁷⁴ Toto zmírnění striktního požadavku neutrality umožní poskytovatelům *hostingu* vykonávat nezbytný dohled a vliv na ukládaný obsah a své uživatele, aniž by ztratili ochranu bezpečného přístavu. Poskytovatelé *hostingu* mohou kategorizovat obsah, umožňovat vyhledávání či nabízet jiné služby, které bezprostředně souvisejí s primární činností, a souhrnně nenaplní podmínku dostatečné vědomosti o nelegálním obsahu. V opačném případě by docházelo k paradoxu „dobrého Samaritána“, kdy z důvodu dobrovolné aktivity předcházet ukládání nevhodného obsahu by docházelo ke ztrátě výjimky z odpovědnosti na základě porušení podmínky neutrality.¹⁷⁵ Postavení bezpečného přístavu poskytovatel *hostingu* ztratí až v momentě, kdy se jeho zaměstnanci prokazatelně dozvědí o protiprávním obsahu nebo nedovoleném jednání jeho uživatelů a následně nedojde z jeho strany k jednání s cílem tyto informace

¹⁷² EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011 (48), 1455–1502; str. 1481–1483.

¹⁷³ Stanovisko generálního advokáta Niila JÄÄSKINENA přednesené dne 9. prosince 2010 ve věci *L'Oreal v eBay*, ECLI:EU:C:2010:757, body 138–145.

¹⁷⁴ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011 (48), 1455–1502; str. 1483.

¹⁷⁵ Tamtéž.

odstranit nebo znepřístupnit.¹⁷⁶ Dle stávající judikatury Soudního dvora ke ztrátě neutrality může také dojít poskytnutím nástroje, který má podstatný vliv na jednání uživatele, a poskytovatel tak ztratí neutrální postavení k nahrávanému obsahu.¹⁷⁷

3.4.2 L'Oreal v. eBay

L'Oreal je společnost vyrábějící a uvádějící na trh kosmetické přípravky, parfémů a vlasovou kosmetiku. Původní řízení probíhalo ve Spojeném království, kde je vlastníkem několika ochranných známek a rovněž ochranné známky Evropské unie. Distribuce výrobků společnosti L'Oreal je prováděna uzavřenou distribuční sítí, v jejímž rámci jednotliví distributoři nemůžou dodávat výrobky jiným distributorům. Na druhé straně sporu byla společnost eBay, která provozuje online platformu, která zprostředkovává nákupy mezi svými uživateli. Společnost eBay si za uzavřený obchod účtuje určitý procentní podíl z prováděné transakce. Uživatelé mohou na stránce eBay prodávat v elektronických aukcích nebo za pevné ceny. Prodávající i kupující musí vyjádřit souhlas s obchodními podmínkami služby eBay, které explicitně zakazují prodej padělaného zboží nebo porušování ochranných známek. Při tvoření prodejní nabídky poskytuje společnost eBay svým uživatelům pomoc s optimalizací a pomáhá s propagací s úmyslem zvýšit prodejnost. Dále eBay platí reklamu na různých vyhledávacích (například prostřednictvím výše popsané služby *AdWords*), kde odkazuje přímo na sekci s konkrétními výrobky nabízenými jeho uživateli.¹⁷⁸

Předmětem sporu byly nabídky 17 různých položek, dvě nabídky nepochybně obsahovaly padělané položky výrobku společnosti L'Oreal. Zbylé byly uvedené na trh v rozporu s vnitřní politikou společnosti a porušily tak práva z ochranných známek. Některé z těchto výrobků byly testery nebo vzorky, které nebyly určeny k prodeji. Další zase byly určeny k prodeji na severoamerickém trhu, nikoliv v Evropském hospodářském prostoru. Kromě toho některé z položek byly prodávány bez obalu. Společnost L'Oreal tvrdila, že společnost eBay nese odpovědnost za užívání jejích ochranných známek, protože je zobrazovala na svých stránkách a používala ve sponzorovaných odkazech, které se aktivovaly na základě zadaných klíčových slov

¹⁷⁶ Směrnice o elektronickém obchodu, článek 14 písmena a), b).

¹⁷⁷ Blíže viz 3.3.2 L'Oreal v. eBay (C-324/09).

¹⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. *L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další*; ECLI:EU:C:2011:474, body 26–31.

ve vyhledávači. Tento spor v původním řízení byl projednáván na půdě High Court of Justice ve Velké Británii. Tento soud učinil některá skutková zjištění a rozhodl řízení přerušit, protože potřeboval získat závazný výklad evropského práva. Mezi tato zjištění patří potvrzení, že společnost eBay instalovala filtry za účelem identifikace inzerátů, které by mohly porušovat obchodní podmínky. Společnost eBay rovněž vyvinula systém *notice and take-down*, který vykonává prostřednictvím programu „VeRO“ („*Verified Rights Owner*“). Společnost L’Oreal odmítla účast v tomto programu, protože jej považovala za nedostatečný.¹⁷⁹ V případě porušení pravidel společnost eBay ukládá sankce v dočasném nebo trvalém zákazu využívání její služeb. Soud ve svém rozhodnutí rovněž uvedl, že společnost eBay mohla přijmout další opatření, která by zaručovala vyšší stupeň ochrany, avšak neměla takovou právní povinnost.¹⁸⁰ High Court of Justice předložil Soudnímu dvoru Evropské unie deset předběžných otázek. Prvních osm otázek se věnuje známkoprávní problematice, pro účely této diplomové práce jsou irelevantní, proto jsou vynechány. Níže je analyzována předběžná otázka, které se vztahuje k odpovědnosti společnosti eBay jako poskytovatele *hostingových* služeb dle čl. 14 směrnice o elektronickém obchodu.

Podstatou deváté otázky je určení, zda služba online tržiště společnosti eBay je kryta výjimkou z odpovědnosti pro poskytovatele *hostingových* služeb dle čl. 14 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu. Dále se věnuje podmínkám zbavení postavení bezpečného přístavu a přesněji výkladu pojmu „být seznámen“ s protiprávní činností nebo informací.¹⁸¹ Z uvedeného rozsudku můžeme dovodit určitou systematiku, kterou se soudní dvůr řídí při posuzování, zda určitá služba může být kryta výjimkou z odpovědnosti. Proces posuzování můžeme rozdělit do tří základních fází. Tento třístupňový test určí, zda konkrétní služba splňuje předpoklady pro udělení postavení bezpečného přístavu.

Prvním krokem je určení, zda se směrnice o elektronickém obchodu vztahuje na zkoumanou službu. Jak již bylo uvedeno výše, směrnice o elektronickém obchodu se vztahuje na služby informační společnosti. Taková služba je poskytována na dálku prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování dat na individuální žádost

¹⁷⁹ Tamtéž, body 45–46.

¹⁸⁰ Tamtéž, bod 48.

¹⁸¹ Tamtéž, bod 106.

příjemce služeb a obvykle za úplatu.¹⁸² V analyzovaném případě Soudní dvůr došel k závěru, že online tržiště tyto znaky naplňuje.

Dalším stupněm testu je určení, zda služba naplňuje definiční znaky jedné ze služeb (*mere conduit, caching, hosting*), které je garantována výjimka z odpovědnosti dle Oddílu 4 směrnice¹⁸³. Tyto znaky jsou stanovené směrnici a v některých případech jsou rozšířeny rozhodnutími SDEU. V předmětném řízení se jednalo o online tržiště, které bezesporu ukládá informace poskytované příjemcem služby, tj. ukládá do paměti serveru údaje poskytnuté svými zákazníky. To však samo o sobě nestačí, aby tato služba spadala do působnosti čl. 14 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu. Soudní dvůr uvedl, že toto ustanovení nemůže být vykládáno pouze s ohledem na jeho znění, ale musí být také přihlédnuto ke kontextu a cílům právní úpravy.¹⁸⁴ Soudní dvůr tak došel k závěru, že aby poskytovatel služby mohl spadat do působnosti čl. 14, musí být považován za „poskytovatele zprostředkovatelských služeb“.¹⁸⁵ Další podmínka dovozená Soudním dvorem, která rozšiřuje výslovné požadavky směrnice, je neutralita poskytovaných služeb. Nesouhlasné stanovisko generálního advokáta a další pochybnosti ohledně požadavku neutrality jsou zmíněny výše v kapitole 3.4.1 Google France (AdWords). V této části považují za vhodné uvést, že soud dovedl nemožnost poskytování ochrany bezpečného přístavu poskytovatelům služeb, kteří poruší požadavek neutrality tím, že hrají aktivní roli takové povahy, aby se dalo konstatovat, že přenášena nebo ukládaná data znají nebo kontrolují. Umístění pomyslné dělicí čáry určující, které jednání bude považováno za porušení požadavku neutrality a které nikoliv, je k dnešnímu dni stále nejasné. V komentovaném rozhodnutí soud tuto nejasnost alespoň trochu ozřejmil, když konstatoval, že optimalizace nabídek nahrávaných jednotlivými uživateli a pomáhání s jejich propagací je porušením požadavku neutrality. Konečné posouzení však ponechal na národním soudě.

Třetím stupněm testu je ověření, zda poskytovatel služeb jednal v souladu s požadavky čl. 14 odst. 1 písmeno a) a b). Tyto požadavky můžeme formulovat tak, že poskytovatel služby může spoléhat na výjimku z odpovědnosti, pokud nebyl „účinně

¹⁸² Blíže k definičním podmínkám služeb informační společnosti viz Kapitola 3.3.1 Působnost směrnice.

¹⁸³ Směrnice o elektronickém obchodu.

¹⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. *L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další*; ECLI:EU:C:2011:474, bod 111.

¹⁸⁵ Tamtéž, bod 112.

seznámen s protiprávní činností nebo informací“ a rovněž s ohledem na nárok na náhradu škody si „nebyl vědom skutečnosti nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo formace“, a jakmile se o tom dozvěděl, „jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup“. ¹⁸⁶ V původním řízení se jednalo o náhradu škody, z toho vyplývá, že se Soudní dvůr zabýval pouze požadavkem vědomosti skutečnosti nebo okolností svědčících o protiprávnosti. Pro určení, zda si poskytovatel byl těchto informací vědom, SDEU přihlíží ke standardu postupu hospodářského subjektu s řádnou péčí. ¹⁸⁷ Subjekt může informaci o protiprávnosti získat v zásadě dvojím způsobem. Prvním je vlastní dobrovolný přezkum spravovaného obsahu. Druhým je získání informace o protiprávnosti činnosti nebo obsahu na základě oznámení třetí osobou. Samotné oznámení nestačí k vyloučení nároku na postavení bezpečného přístavu, protože často obsah je nedostatečně přesný a nepodložený. Na druhou stranu SDEU dovozuje, že i nepřesné oznámení by mělo být posuzováno jako okolnost, na základě které by hospodářský subjekt postupující s řádnou péčí mohl být schopen posoudit nezákonnost. Dojde-li národní soud k závěru, že takové oznámení může založit vědomost o protiprávních skutečnostech nebo okolnostech, poskytovatel pro udržení postavení bezpečného přístavu musí postupovat dle čl. 14 odst. 1 písm. b) směrnice o elektronickém obchodu čili jednat s cílem tyto informace odstranit nebo znepřístupnit. Jak již bylo uvedeno výše, ani tento rozsudek nedává jasný návod pro národní soudy, jak postupovat při určování „účinného seznámení“ s protiprávností či „vědomosti o skutečnostech nebo okolnostech“, ze kterých je zjevná protiprávnost, avšak určité podmínky rozvedl. Bylo by však vhodné, aby SEDU určil, zda vědomí o protiprávnosti má získat člověk, typicky zaměstnanec poskytovatele, nebo postačí, že tuto informaci získá počítačový program.

Splní-li poskytovatel služby všechny tři stupně testu, může se spoléhat na výjimku z odpovědnosti za obsah nahrávaný třetí stranou. Jinak řečeno, pokud poskytovatel služby je poskytovatelem služby v informační společnosti dle směrnice o elektronickém obchodu a splňuje definiční znaky jednoho z typů služeb uvedených v Oddíle 4, případně rozšířených o další požadavky rozhodnutími SDEU, a ve vztahu ke zjišťování

¹⁸⁶ Směrnice o elektronickém obchodu, článek 14 odst. 1 písmeno a) a b).

¹⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. *L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další*; ECLI:EU:C:2011:474, bod 120.

nelegálních praktik postupuje jako hospodářský subjekt s řádnou péčí a nevhodné informace odstraní nebo zneprístupní, je mu garantována výjimka z odpovědnosti za cizí obsah. Tento rozsudek setrval na požadavku neutrality poskytovatele služby a přinesl bližší výklad, jak postupovat při zjišťování, zda poskytovatel si byl vědom protiprávnosti. K tomu má sloužit porovnání jednání s předpokládaným jednáním hospodářského subjektu, který postupuje s řádnou péčí.

3.4.3 *Scarlet v. Sabam* (C-70/10)

Soudní dvůr Evropské unie svým rozsudkem ve věci *Scarlet v. Sabam*¹⁸⁸ zpřesňuje nejasnou hranici mezi dovořeným a zakázaným monitoringem. Ustanovení článku 15 směrnice o elektronickém obchodu¹⁸⁹ garantuje další, nad rámec výjimek z odpovědnosti dle článků 12, 13 a 14, ochranu pro poskytovatele služeb v informační společnosti. Zabraňuje národním úpravám uložit ISP obecnou monitorovací povinnost nad jednáním jeho uživatelů nebo povinnost dohlížet nad ukládanými nebo přenášenými soubory a také zabraňuje uložit povinnost aktivního vyhledávání skutečností a okolností poukazujících na protiprávní činnost uživatelů. Na druhou stranu, mimo tento zákaz mohou národní soudní nebo správní orgány uložit ISP povinnost ukončit nebo zabránit porušování práv jeho uživateli, pokud tento zákaz je uložený v jednotlivých případech a je dostatečně jasný a určitý.¹⁹⁰

V uvedené věci žalobcem byla správcovská společnost *SABAM*, která zastupovala autory, skladatele a vydavatele hudebních děl. Tato společnost žalovala poskytovatele internetového připojení *Scarlet*, který poskytoval svým zákazníkům pouhé připojení k Internetu bez jakýchkoliv dalších přídavných služeb. Správcovská společnost se domáhala určení, že společnost *Scarlet* se dopustila porušení autorských práv k hudebním dílům, která byla součástí jejího portfolia, a to tím, že uživatelé Internetu, kterým připojení poskytl žalovaný, přeposílali hudební soubory chráněné autorským právem pomocí programů k „peer-to-peer“ sdílení souborů. *SABAM* se rovněž

¹⁸⁸ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011. *Scarlet Extended SA* proti *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, ECLI:EU:C:2011:771.

¹⁸⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“).

¹⁹⁰ Směrnice o elektronickém obchodu, bod 47 odůvodnění.

domáhala, aby společnosti *Scarlet* byla uložena povinnost zajistit ukončení protiprávního jednání uživatelů tím, že jej znemožní nebo zablokuje.¹⁹¹

Soud prvního stupně shledal společnost *Scarlet* odpovědnou za porušování autorských práv a uložil jí povinnost znemožnit jakoukoliv formu odeslání nebo přijímání souborů, jejichž autoři jsou sdružení ve správcovské společnosti *SABAM*. Společnost *Scarlet* se do proti tomuto rozsudku odvolala argumentujíc, že uložená povinnost ukládá obecnou povinnost dohledu nad veškerým přenášeným obsahem, která je v rozporu s ustanovením článku 15 směrnice o elektronickém obchodu.¹⁹² Odvolací soud předložil SDEU předběžnou otázku, která ve své podstatě řešila, zda unijní právo dovoluje uložit vnitrostátním soudům povinnost zavést systém preventivního filtrování všech elektronických sdělení zákazníků na náklady poskytovatele služby, bez časového omezení, za účelem identifikace a zabránění přenosu souborů, které jsou chráněné autorským právem.¹⁹³

SDEU ve svém rozhodnutí konstatoval, že takový obecný příkaz je zjevně v rozporu s ustanoveními práva Evropské unie a zejména se zákazem obecného monitoringu dle článku 15 směrnice o elektronickém obchodu. Soud při posuzování slučitelnosti takového zákazu s unijním právem rovněž vzal v úvahu požadavky základních práv pramenících z Listiny základních práv Evropské unie. S odvoláním na rozsudek ve věci *Promusicae*¹⁹⁴ SDEU došel k závěru, že národní soudy musí zajistit spravedlivou rovnováhu mezi ochranou práva duševního vlastnictví na straně jedné a práva na svobodu podnikání na straně druhé. V této souvislosti uvedl, že právo na ochranu duševního vlastnictví je sice zakotveno přímo v Listině, ale z judikatury ani z ustanovení Listiny přímo neplyne, že by bylo nedotknutelné. Z toho vyplývá, že mu nemusí být poskytnuta absolutní ochrana.¹⁹⁵ Uložením požadavku trvalého monitorovacího systému, jehož provoz je velice nákladný, se dle názoru SDEU vnitrostátní soud dopustil narušení spravedlivé rovnováhy mezi ochranou duševního vlastnictví a svobodou podnikání. SDEU tímto rozsudkem aplikoval balanční test

¹⁹¹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011. *Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, ECLI:EU:C:2011:771, bod 15–20.

¹⁹² Tamtéž, bod 23–25.

¹⁹³ Tamtéž, bod 29.

¹⁹⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 29. ledna 2008. *Productores de Música de España (Promusicae) proti Telefónica de España SAU*, ECLI:EU:C:2008:54.

¹⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011. *Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, ECLI:EU:C:2011:771, bod 43–48.

základních práv a svobod. Tento způsob balancování dotčených základních práv je dlouhodobě považován za nejlepší způsob správné aplikace ochranných opatření. Navíc prováděný soudní mocí zaručuje spravedlivé a nestranné posouzení.

Z uvedeného rozsudku je zřejmé, že ustanovení článku 15 směrnice o elektronickém obchodu garantuje poskytovatelům služeb prostého přenosu „*mere conduit*“ jistotu, že je národní soudy nebudou zatěžovat příkazy zavedení plošných a nákladných monitorovacích systémů, které jsou v rozporu s výše uvedeným ustanovením směrnice o elektronickém obchodu. Takové systémy rovněž nezaručují spravedlivou rovnováhu mezi svobodou podnikání a ochranou duševního vlastnictví. Obdobný přístup k zákazu plošného monitorování obsahu můžeme najít v raportu Zvláštního zpravodaje o podpoře a ochraně práva na svobodu přesvědčení a projevu Organizace spojených národů, který uvádí, že „[z]prostředkovatelé (*intermediaries*), jako soukromoprávní subjekty, nejsou ve vhodné pozici, aby byl na ně kladen požadavek posuzování, zda konkrétní obsah je nelegální, který vyžaduje pečlivé vyvážení protichůdných zájmů a zvážení možnosti obrany jednotlivých subjektů“.¹⁹⁶

3.4.4 Sabam v. Netlog (C-360/10)

Jenom pár měsíců po vydání výše uvedeného rozsudku měl SDEU možnost rozhodovat o velmi podobné předběžné otázce ve věci *Sabam v. Netlog*.¹⁹⁷ Tentokrát národní soud nařídil žalovanému implementovat všeobecný preventivní filtrovací systém, který má zabránit porušování autorských práv jednotlivými uživateli služeb *Netlog*. Belgický odvolací soud opět předložil velmi podobnou předběžnou otázku. Sdružení autorů ve správcovské společnosti *SABAM* požadovalo v zásadě stejná opatření pro zabránění porušování práv k jejich dílům jako ve výše uvedeném případě.

Odůvodnění SDEU odpovědi na předběžnou otázku ve věci *Scarlet v. Sabam* platí v zásadě *mutatis mutandis*. Soud došel ke stejnému závěru, že nařízení povinnosti plošné kontroly obsahu je v rozporu s evropským právem. Je tady však jeden záněrný rozdíl. Společnost *Scarlet* byla poskytovatelem internetového připojení, data jenom

¹⁹⁶ Frank La Rue, *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression*, Human Rights Council, Seventeenth session, Agenda item 3, bod 44 *in fine* [přeloženo autorem].

¹⁹⁷ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012. *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) proti Netlog NV*, ECLI:EU:C:2012:85.

přenášela a neukládala, s výjimkou dočasných kopií umožňujících účinnější přenos. Z pohledu směrnice o elektronickém obchodu byla poskytovatelem prostého přenosu dat „*mere conduit*“ a vztahovala se na ni výjimka z odpovědnosti dle článku 12. V této věci však žalovanou byla společnost *Netlog*, která provozovala sociální síť, belgickou obdobu celosvětového fenoménu *Facebooku*. Soudní dvůr Evropské unie klasifikoval tento typ poskytovaných služeb jako poskytovatele *hostingu*. Uvedl, že je nesporné, že pro řádné poskytování takových služeb je zapotřebí, aby ukládala na svých serverech informace dodávané uživateli této platformy vztahující se k jejich profilu, a je tedy poskytovatelem *hostingových* služeb.¹⁹⁸ Z technického hlediska je provádění průběžného filtrování přenášených dat poskytovatelem připojení a soustavné prověřování uživateli nahrávaného obsahu poskytovatelem *hostingových* služeb velmi rozdílné.¹⁹⁹ Na druhou stranu článek 15 směrnice o elektronickém obchodu nerozlišuje mezi poskytovateli různých druhů služeb v informační společnosti a zaručuje ochranu proti uložení obecné povinnosti dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace nebo obecné povinnosti aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost všem poskytovatelům služeb splňujícím výjimku z odpovědnosti dle článku 12, 13 a 14 směrnice. SDEU vyšel z textu směrnice a nezabýval se jakoukoliv technologickou odlišností. Ve svém rozhodnutí v zásadě postupoval úplně stejně jako ve věci *Scarlet v. Sabam*.

Z tohoto důvodu výše uvedené závěry platí obdobně pro tento případ s tou odlišností, že soudní dvůr dovedl, že provozovatel sociálních sítí naplňuje definiční znaky poskytovatele *hostingu*. Na základě tohoto rozhodnutí se i jiné sociální sítě mohou spolehnout na výjimku z odpovědnosti, pokud splní všechny náležitosti dle článku 14 směrnice o elektronickém obchodu. Obdobně jako v řízení ve věci *Scarlet v. Sabam* se SDEU neomezil na pouhou aplikaci ustanovení článku 15 směrnice o elektronickém obchodu, ale své odůvodnění rozšířil o test rovnováhy relevantních základních práv. Znovu citoval rozsudek ve věci *Promusicae*²⁰⁰ a dovedl, že spravedlivá rovnováha musí být zajištěna hlavně mezi ochranou práva duševního

¹⁹⁸ Tamtéž, bod 27.

¹⁹⁹ MARX, Van Ranst. *SABAM v. Netlog (CJEU C 360/10) ... as expected!* [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://kluwercopyrightblog.com/2012/02/20/sabam-v-netlog-cjeu-c-36010-as-expected/>

²⁰⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 29. ledna 2008. *Productores de Música de España (Promusicae) proti Telefónica de España SAU*, ECLI:EU:C:2008:54.

vlastnictví, již požívají nositelé autorských práv, a ochranou svobody podnikání, která je garantována poskytovatelům *hostingových* služeb článkem 16 Listiny základních práv a svobod Evropské unie.²⁰¹ Soud shledal uložení monitorovací povinnosti v rozporu s právem na podnikání *hostingové* společnosti, protože ukládala povinnost implementovat komplikované, nákladné a trvalé filtrační počítačové systémy na její vlastní náklady. SDEU dále uvedl, že zavedení automatického systému kontroly obsahu by se mohlo dostat do rozporu se základními právy samotných uživatelů, zejména s právem na ochranu osobních údajů a právem na informace. Právo na ochranu osobních údajů by mohlo být narušeno neustálou identifikací a rozbořením informací vztahujících se k osobnímu profilu. Na druhou stranu by dle SDEU tento filtrační systém mohl rovněž ohrozit právo na informace, protože ne vždy by se s určitostí podařilo znepřístupnit jenom nelegální obsah, mohlo by docházet k omezování přístupu k informacím, které byly zpřístupněny v souladu se zákonem.²⁰²

Jak již bylo uvedeno výše, nejdůležitějším poznatkem, který učinil SDEU v tomto rozhodnutí, je zařazení sociální sítě do kategorie poskytovatelů *hostingu*.

3.4.5 Telekabel v. Constantin Film Verleih (C-314/12)

Dalším rozsudkem, který je v oblasti odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti vhodné zmínit, je rozhodnutí ve věci *Telekabel v. Constantin Film Verleih*²⁰³. Toto rozhodnutí přináší určitou míru nejistoty, protože dovoluje vznik rozdílných národních režimů znepřístupňování obsahu. Celé řízení na národní úrovni bylo zahájeno, když filmové společnosti *Constantin Film Verleih GmbH* a *Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* požádaly rakouského poskytovatele internetového připojení *UPC Telekabel* o zablokování webové stránky *kino.to*, na které byly bez potřebných licencí zpřístupňovány filmy, ke kterým uvedené společnosti měly právo související s právem autorským. Poskytovatel internetového připojení odmítl znepřístupnit tuto webovou stránku, proto uvedené společnosti podaly návrh na vydání soudního příkazu, na základě kterého mělo být společnosti *UPC Telekabel* nařízeno,

²⁰¹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012. *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) proti Netlog NV*, ECLI:EU:C:2012:85, bod 44.

²⁰² Tamtéž, bod 48–50.

²⁰³ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 27. března 2014. *UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2014:192.

aby zablokovala svým zákazníkům přístup k těmto stránkám.²⁰⁴ Soud první instance uložil povinnost zablokovat DNS protokol a současně IP adresy této webové stránky. Odvolací soud Oberlandesgericht Wien prvoinstanční rozsudek změnil takovým způsobem, že uložil *UPC Telekabel* pouhou povinnost dosáhnout určitého výsledku (*Erfolgsverbot*), kterým bylo zajištění znepřístupnění uvedených stránek pro její zákazníky, avšak společnosti *UPC Telekabel* ponechal volnou ruku ve výběru vhodných prostředků. *Erfolgsverbot* je institut rakouského procesního práva, který umožňuje soudci uložit žalovanému povinnost dosáhnout určitého výsledku bez toho, aby specifikoval konkrétní způsob, kterým má být tento výsledek dosažen. *UPC Telekabel* měl využít všechny prostředky, které jsou vhodné a lze rozumně předpokládat jejich aplikaci. K ověření, zda došlo k aplikaci vhodných prostředků, dochází teprve v následujícím vykonávacím řízení. Společnost *UPC Telekabel* proti změněnému rozsudku podala další opravný prostředek k Oberster Gerichtshof, který zadal SDEU čtyři předběžné otázky.

Podstatou první otázky je určení, zda subjekt, který porušuje autorská práva a práva související s právem autorským tím, že zpřístupňuje na svou webovou stránku díla podléhající autorskoprávní ochraně, využívá služeb poskytovatele internetového připojení osob, které si takto zpřístupněná díla prohlížejí nebo stahují.²⁰⁵ V zásadě se ptá, zda tento poskytovatel internetového připojení může být považován za zprostředkovatele ve smyslu čl. 8 odst. 3 autorskoprávní směrnice 2001/29.²⁰⁶ SDEU s ohledem na cíle uvedené směrnice, kterými je mezi jinými zaručena vysoká úroveň ochrany nositelům autorských práv²⁰⁷, dospěl k závěru, že poskytovatel internetového připojení je nevyhnutelným článkem přenosu dat, prostřednictvím kterého dochází k porušení autorského práva nebo práv souvisejících s právem autorským, a musí tak být považován za zprostředkovatele dle čl. 8 odst. 3 autorskoprávní směrnice. Soudní dvůr ke své analýze použil teleologický výklad, který se jeví být více přesvědčivým než

²⁰⁴ Tamtéž, body 11–12.

²⁰⁵ Tamtéž, bod 23.

²⁰⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

²⁰⁷ Tamtéž, bod 9 odůvodnění.

pouhý jazykový výklad použitý generálním advokátem Pedrem Cruzem Villalónem v jeho stanovisku k předmětné věci.²⁰⁸

Soudní dvůr vynechal druhou otázku, protože byla podmíněna negativní odpovědí na otázku první. Obsah druhé otázky byl rovněž velice důležitý s ohledem na aktuálnost problematiky, protože pojednával o oprávněnosti stahování pro osobní potřebu z nelegálních zdrojů. SDEU tuto problematiku později vyřešil v rozhodnutí ve věci *ACI Adam BV*²⁰⁹, jehož bližší analýzu najdete v kapitole 2.5.2 Volné užití.

Podstatou třetí otázky bylo určení, zda základní práva uznaná na úrovni Evropské unie brání tomu, aby národní soud vydal příkaz co do výsledku bez upřesnění konkrétních opatření, která mají být přijata. SDEU identifikoval tři druhy základních práv, která mohou kolidovat se soudním příkazem vydaným s cílem zakázat jednotlivým uživatelům přístup k některým webovým stránkám. Mezi tyto základní práva řadíme (i) autorská práva a práva s nimi související, (ii) právo na svobodu podnikání a (iii) právo jednotlivých uživatelů Internetu na informace.²¹⁰ Soudní dvůr znovu poukázal na rozhodnutí ve věci *Promusicae*²¹¹, který uvádí, že členské státy při provádění evropských norem mají povinnost dbát na to, aby byly vykládány takovým způsobem, který zajistí spravedlivou rovnováhu mezi různými základními právy.

V souvislosti se svobodou podnikání SDEU uvedl, že právo na podnikání je tímto soudním příkazem omezeno, avšak nedochází k narušení samotné podstaty práva na svobodné podnikání, protože ponechává volbu přijatých opatření na adresátovi, který tak může zvolit vhodné opatření dle jemu dostupných možností, a umožňuje se zprostit odpovědnosti prokázáním, že přijal všechna opatření, která lze po něm rozumně požadovat.

Ve vztahu k právu uživatelů na informace se SDEU nepustil do zevrubné analýzy a ponechal toto posouzení na zprostředkovatelích (*intermediaries*). Zprostředkovatelé

²⁰⁸ Stanovisko generálního advokáta Pedra Cruz VILLALÓNA přednesené dne 26. listopadu 2013 ve věci C314/12 *UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2013:781.

²⁰⁹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014. *ACI Adam BV a další*. ECLI:EU:C:2014:254.

²¹⁰ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 27. března 2014. *UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2014:192, bod 47.

²¹¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 29. ledna 2008. *Productores de Música de España (Promusicae) proti Telefónica de España SAU*, ECLI:EU:C:2008:54.

musí být opatrní, aby se nedostali do rozporu s právem na informace. Opatření, která má poskytovatel internetového připojení poskytnout, musí být striktně cílená, tak aby došlo k ukončení porušování autorských a souvisejících práv k dílu bez omezení poskytování oprávněných služeb. Určení, zda se podařilo poskytovateli Internetu najít tuto nejistou rovnováhu, musí podléhat soudnímu přezkumu.²¹²

Konečně v souvislosti s autorskoprávní ochranou Soudní dvůr zdůraznil, že v praxi mohou nastat situace, kdy technické postupy neumožní zcela ukončit porušování práva duševního vlastnictví nebo jsou neproveditelné. To však nepředstavuje problém, protože již v dřívějším rozhodnutí²¹³ uvedl, že čl. 17 odst. 2 Listiny nezaručuje absolutní ochranu právům duševního vlastnictví. Z tohoto důvodu nemusí garantovat absolutní ochranu autorským právům a je dostačující, aby přijatá opatření „[vedla] k zabránění nebo alespoň ke ztížení nedovolených prohlížení předmětů ochrany a ke skutečnému odrazení uživatelů internetu (...) od prohlížení těchto předmětů, které jim byly zpřístupněny za porušení [práva na ochranu duševního vlastnictví]“.²¹⁴

S ohledem na výše uvedené SDEU odpověděl na třetí otázku tak, že použitelná základní práva garantovaná na úrovni Evropské unie nebrání vydání soudního příkazu, který poskytovateli internetového připojení ukládá zamezit přístup svým uživatelům na konkrétní webové stránky, na kterých dochází k porušování autorských práv bez toho, aby soud specifikoval způsob, jakým tento zákaz má být provedený, pokud tento poskytovatel může uniknout sankcím tím, že prokáže přijetí veškerých opatření, jež lze po něm rozumně požadovat, avšak za podmínky, že tato opatření neomezují uživatele Internetu v přístupu k informacím a vedou alespoň k (i) ztížení neoprávněného prohlížení předmětu ochrany a (ii) ke skutečnému odrazování uživatelů Internetu od prohlížení těchto předmětů.

Vzhledem k odpovědi na třetí otázku SDEU čtvrtou otázkou, zda by mohla být soudem uložená zprostředkovateli speciálně určená opatření, jež mají blokovat přístup

²¹² Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 27. března 2014. *UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2014:192, bod 57.

²¹³ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011. *Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, ECLI:EU:C:2011:771, bod 43.

²¹⁴ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 27. března 2014. *UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2014:192, bod 62.

na webové stránky obsahující materiál porušující autorská práva, ponechal bez odpovědi.²¹⁵

Komentovaný rozsudek postrádá konkrétní pokyny pojednávající o přiměřenosti uložených opatření blokujících přístup k webovým stránkám, dle kterých by měl zprostředkovatel internetového připojení postupovat, respektive dle kterých by měl národní soud uložit ochranné opatření. Tato absence se jeví jako veliký nedostatek uvedeného rozsudku. Soudní dvůr v rozhodnutích ve věci *Sabam v. Netlog* a *Scarlet v. Sabam* jasně stanovil, že uložení implementace univerzálního filtrovacího softwaru je v rozporu s unijním právem. Na druhou stranu toto rozhodnutí nám říká, že určitý soudní příkaz zamezení přístupu k některým webovým stránkám je v souladu s právem Evropské unie. Bohužel nestanoví, za jakých konkrétních podmínek tento soudní příkaz bude splňovat požadavky unijní legislativy. Otázky, zda postačí blokáce DNS a IP adresy, a určení přesných podmínek testu rovnováhy zůstaly prozatím nezodpovězené. Bylo by vhodné, aby se SDEU blíže vyjádřil k výše zmíněným otázkám v jednom ze svých dalších rozhodnutí.

3.4.6 Tobias Mc Fadden v. Sony Music (C-484/14)

Jako poslední je uveden nedávný rozsudek SDEU týkající se odpovědnosti poskytovatele bezplatné a nezabezpečené *Wi-Fi* sítě. Řízení o předběžné otázce bylo zahájeno na popud německého odvolacího soudu Landgericht München I. Tobias Mc Fadden, provozovatel obchodu, ve kterém byl zdarma přístupný Internet prostřednictvím sítě *Wi-Fi*, byl nařčen společností Sony Music z porušení práv pořizovatele zvukového záznamu k hudebnímu dílu, které bylo prostřednictvím jeho *Wi-Fi* sítě neoprávněně zpřístupněno veřejnosti. Nejdříve podal Tobias Mc Fadden negatorní žalobu vůči tomuto tvrzení společnosti Sony Music, na kterou uvedená společnost reagovala podáním vzájemných žalob, kterými se domáhala zaplacení náhrady škody z titulu přímé odpovědnosti, zdržení se dalšího zasahování do jejích práv pod hrozbou pokuty a zaplacení nákladů řízení. Prvoinstanční soud vyhověl vzájemným žalobám společnosti Sony Music, proti kterým se provozovatel obchodu bránil tvrzením, že se na něj vztahuje výjimka z odpovědnosti dle německého zákona, který provádí směrnici o elektronickém obchodu. V odvolacím řízení Sony Music navrhla

²¹⁵ Tamtéž, bod 65.

alternativní řešení, uložením panu Faddenovi povinnost nahradit škodu z titulu nepřímé odpovědnosti. Institut nepřímé odpovědnosti (*Störerhaftung*) vytvořila německá judikatura a společnost Sony Music jej chtěla využít pro uznání pana Faddena odpovědným za porušení jejich práv tím, že síť nezabezpečil, a umožnil tak třetím osobám porušit práva související s právem autorským uvedené společnosti. Odvolací soud se přikláněl k nepřímé odpovědnosti pana Faddena, proto se ve svých předběžných otázkách rovněž zeptal, zda ustanovení článku 12 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu brání tomu, aby byl provozovatel veřejné nezabezpečené sítě shledán odpovědným.²¹⁶

První otázkou se německý soud v zásadě ptal, zda bezplatné zpřístupnění připojení k Internetu prostřednictvím nezaheslované sítě *Wi-Fi* v obchodě naplňuje znaky *služby informační společnosti*. Soud vycházel z klasické definice *služby informační společnosti*, které rozbor tato práce obsahuje ve své kapitole 3.3.1 Působnost směrnice. V souvislosti s definiční podmínkou poskytování služby zpravidla za úplaty SDEU připomněl, že *odměnu za službu poskytovanou poskytovatelem v rámci jeho hospodářské činnosti totiž nemusí nutně hradit osoby, které z ní mají prospěch*. Z toho dovedl, že to platí i o poskytování uvedené služby, za předpokladu, že je poskytována s cílem upozornit na jím prodávané zboží nebo poskytované služby.²¹⁷ Uvedená služba byla poskytována bezplatně s úmyslem přilákat zákazníky do prodejny a tím je upozornit na prodávané zboží, proto naplňuje rozšířené definiční znaky *služby informační společnosti*.

Aby služba mohla být kryta výjimkou z odpovědnosti dle článku 12 odst. 1 směrnice o elektronickém obchodu čili jako poskytovatel prostého přenosu „*mere conduit*“, postačí splnění požadavků uvedených ve směrnici. SDEU vysloveně uvedl, že není zapotřebí existence smluvního vztahu mezi poskytovatelem služby a jejím příjemcem nebo splnění požadavku, aby uvedená služba byla nabízena reklamními prostředky.²¹⁸

Dále Soudní dvůr potvrdil vůli normotvůrce, který záměrně rozlišil tři druhy poskytovatelů služeb v informační společnosti, kterým je garantována výjimka

²¹⁶ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. září 2016. Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH. ECLI:EU:C:2016:689, body 22–32.

²¹⁷ Tamtéž, bod 43.

²¹⁸ Tamtéž, body 44–54.

z odpovědnosti. Tito poskytovatelé budou kryti výjimkou z odpovědnosti za splnění jiných podmínek. Již samotná technická stránka služeb, rozlišených v Oddílu 4 směrnice o elektronickém obchodu, je velice rozdílná, a proto podmínky pro garantování bezpečného přístavu uvedené pro jeden typ služby nemohou být analogicky použitelné pro odlišný druh služby.²¹⁹

Předkládající soud uvedl tři možnosti opatření, které dle jeho názoru jsou jediné, kterými lze dosáhnou cíle, jímž je zabránění zpřístupnění určitého autorskoprávně chráněného díla uživateli internetového připojení. Jednou z možností je pozastavení internetového připojení, druhou je zabezpečení sítě heslem a třetí možností je prověřování všech informací přenášených prostřednictvím tohoto připojení.²²⁰ Soudní dvůr obdobně připomněl balanční test základních práv a uchýlil se k přezkoumání jednotlivých navržených opatření.

Dohled nad všemi přenášenými informacemi je v rozporu s článkem 15 směrnice o elektronickém obchodu, proto zůstal bez většího odůvodnění vyloučen. Dále úplné přerušení poskytování internetového připojení je dle názoru SDEU nepřiměřeným zásahem do svobody podnikání a neprojde takzvaným balančním testem. Konečně Soudní dvůr rozhodl o opatření spočívajícím v zabezpečení sítě heslem. Je nesporné, že navržené opatření částečně omezuje svobodu podnikání i svobodu přístupu k informacím příjemců služby. Nezasahuje však do těchto práv zásadním způsobem. Toto opatření musí být v souladu s podmínkami uvedenými v rozsudku *Telekabel*²²¹, dle kterého opatření musí být striktně cílené tak, aby bylo schopné ukončit porušování autorského práva, a dostatečně účinné k zajištění ochrany dotčeného základního práva. Opatření je dostatečně účinné, pokud je schopné zabránit nebo alespoň ztížit nedovolené užívání Internetu či skutečně tyto uživatele odradit od neoprávněného využívání internetového připojení. SDEU konstatoval, že připojení chráněné heslem je schopné odradit uživatele od jeho zneužití k porušení autorského práva jen za

²¹⁹ Tamtéž, body 55–65.

²²⁰ Tamtéž, bod 80.

²²¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 27. března 2014. *UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2014:192.

předpokladu, že uživatelé budou nuceni uvést svou totožnost k získání hesla. Tímto dojde k minimalizaci anonymity.²²²

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr dospěl k závěru, že národní soud může uložit opatření směřující k zabezpečení internetového připojení heslem, pokud jsou uživatelé připojení pro získání hesla povinni uvést svou totožnost. Takto legitimovaní uživatelé nemohou jednat anonymně. Kdyby tento rozsudek byl prováděn do důsledku, znamenal by neexistenci veřejně přístupné sítě *Wi-Fi* bez hesla.²²³ Je třeba uzavřít, že provozovatel připojení k *Wi-Fi* není odpovědný za obsah přenášený uživateli a může se spolehnout na bezpečný přístav, který mu garantuje ustanovení článku 12 směrnice o elektronickém obchodu, avšak může mu být soudem uloženo předcházet porušování autorských práv uložením výše uvedeného opatření.

3.5 Vytváření jednotného digitálního trhu v Evropě

Na vývoj institutu výjimek z odpovědnosti, který poskytuje směrnice o elektronickém obchodu některým poskytovatelům služeb v informační společnosti, má bezesporu vliv vytváření tzv. jednotného digitálního trhu v Evropě. V současné době Evropská komise předložila Evropskému parlamentu návrh směrnice²²⁴, která zavádí nové povinnosti pro poskytovatele *hostingu*.²²⁵

Až budou přijaty a řádně implementovány do národních úprav všechny předpokládané předpisy související s vytvořením jednotného digitálního trhu, budeme moci následné období považovat za čtvrtou vývojovou fázi institutu výjimek z odpovědnosti. Můžeme ji nazvat fází jednotného digitálního trhu.

²²² Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. září 2016. Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH. ECLI:EU:C:2016:689, bod 101.

²²³ SLÍŽEK, David. *Provozovatel Wi-Fi není odpovědný za pirátství uživatelů. Ale má to háček* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/obchod-s-verejnou-wi-fi-neni-odpovedny-za-piratstvi-zakazniku/>

²²⁴ Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD).

²²⁵ Analýzu možných dopadů návrhu směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu naleznete v části 3.5.3 .

3.5.1 Jednotný digitální trh v Evropě

Evropská komise dne 6 května 2015 přijala Strategii pro jednotný digitální trh v Evropě,²²⁶ která stanoví plán předložit Evropskému parlamentu návrhy právních norem, které mají přispět k harmonizaci vnitřního trhu v digitální sféře. Přijatá strategie je motivována zrychlující se digitalizací světové ekonomiky. Digitální technologie spolu s Internetem mění život i způsob práce na celém světě, otevírají prostor pro inovace a přispívají ke vzniku nových pracovních příležitostí. Jednotný digitální trh má posílit volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu a to tím, že zaručí bezproblémový přístup k on-line činnostem. V prostředí jednotného digitálního trhu má být zaručena vysoká ochrana spotřebitelů, osobních údajů a rovněž mají být zachovány spravedlivé podmínky hospodářské soutěže. Odstraněním fragmentace a překážek, které brzdí volný pohyb v digitální sféře, má dojít ke zlepšení nabízených služeb, snížení cen a ke vzniku nových pracovních příležitostí.²²⁷

Celá strategie je rozdělena do tří pilířů. Prvním pilířem je zlepšení přístupu pro spotřebitele a podniky ke zboží a službám nabízeným prostřednictvím Internetu. V rámci realizace tohoto pilíře má dojít k aktualizaci směrnice o elektronickém obchodu tak, aby přeshraniční obchod mohl být poskytován ještě efektivněji. Komise si rovněž stanovila cíl posílit práva spotřebitelů a zefektivnit mezinárodní zásilkovou službu. Zásadní překážkou poskytování přeshraničních služeb prostřednictvím Internetu je tzv. *geo-blokace*, která omezuje přístup z některých států na určité webové stránky, z tohoto důvodu Komise již předložila návrh nařízení o *geo-blokování*.²²⁸ Další prioritou v rámci prvního pilíře je vytvoření moderního evropského autorskoprávního rámce, který odstraní limitace přeshraničního přístupu k chráněným dílům, zreviduje systém výjimek a omezení a zaručí dobře fungující autorskoprávní trh. Tento autorskoprávní balíček norem má částečně vliv na povinnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti. Z tohoto důvodu se těmto navrženým normám věnujeme níže. V rámci prvního pilíře

²²⁶ Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a Sociálnímu výboru a Výboru regionů „Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě“, COM(2015) 192 final.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o geo-blokování, COM(2016) 289 final - 2016/0152 (COD)

má Evropská komise ještě v plánu snížit daňové zatížení odstraněním překážek a zjednodušením daňových systémů členských států.²²⁹

Druhý pilíř představuje vytvoření vhodných podmínek pro rozvoj digitálních sítí a služeb. Tato část strategie si klade za cíl zlepšit přístup k vysokorychlostnímu Internetu napříč členskými státy. Zrevidovat audiovizuální normy a přizpůsobit je novým způsobům distribuce obsahu. Dále má posílit ochranu osobních údajů. Tento dílčí cíl již zůstal naplněný přijetím obecně závazného nařízení o ochraně osobních údajů.²³⁰ V neposlední řadě v rámci tohoto pilíře má být zpracována analýza vlivu online platform a možného způsobu boje proti nelegálnímu obsahu na Internetu.²³¹

Třetím pilířem je maximalizace růstového potenciálu digitální ekonomiky. V první řadě si Komise klade za cíl odstranit bariéry omezující volný pohyb dat. Dále Evropská komise zahájila iniciativu na rozvoj datových uložišť, tzv. *cloudů*. Tento segment digitální ekonomiky zažívá exponenciální nárůst, který bude pokračovat i v budoucnu. Z tohoto důvodu je zapotřebí toto odvětví podporovat a vytvořit na území Evropské unie vhodné prostředí pro vývoj těchto služeb a tímto přilákat zahraniční investory. Komise rovněž určila zásady a podmínky interoperability v klíčových odvětvích, jakými jsou zdravotnictví, doprava či energetika.²³²

3.5.2 Modernizace autorskoprávních norem

Dílčím cílem v rámci prvního pilíře evropské strategie pro jednotný digitální trh je modernizace autorskoprávních norem. Začátkem roku 2017 Evropská komise předložila Evropskému parlamentu k projednání balíček tří autorskoprávních norem.

První z nich je přímo aplikovatelné nařízení,²³³ kterého cílem je podpoření přeshraničního poskytování doplňkových online služeb a usnadnění přenosu vysílání

²²⁹ Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a Sociálnímu výboru a Výboru regionů „Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě“, COM(2015) 192 final.

²³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

²³¹ DIGITAL SINGLE MARKET: Digital Economy & Society [online]. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/environment-digital-single-market>

²³² Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a Sociálnímu výboru a Výboru regionů „Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě“, COM(2015) 192 final.

²³³ Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů, COM/2016/0594 final - 2016/0284 (COD)

rozhlasových a televizních pořadů pocházejících z jiných členských států. Doplňkovými službami se rozumí souběžné vysílání rozhlasového nebo televizního přenosu prostřednictvím Internetu, zpřístupnění odvysílaného pořadu po nějakou dobu na webových stránkách či poskytování jiných služeb, např. podcastů. Navrhuje se rozšíření pravidla země původu, které v současné době používá směrnice o družicovém vysílání a kabelovém přenosu,²³⁴ která v současné době není aplikovatelná na doplňkové služby přenášené prostřednictvím Internetu. Pravidlo země původu stanoví, že vysílateli postačí vypořádat autorská práva pouze ve státě svého sídla. Z návrhu je patrné, že rozšířena zásada země původu se neuplatní na videa na vyžádání.

Dalším předloženým návrhem je směrnice,²³⁵ kterou se implementují závazky z Marrákešské smlouvy. Tato směrnice zavazuje členské státy, aby do svých vnitrostátních norem implementovaly omezení práva oprávněné osoby na rozmnožování díla za účelem zlepšení přístupu k dílům a jiným předmětům chráněným autorským právem a právy s ním souvisejícími pro osoby, které jsou nevidomé, zrakově postižené nebo mají jiné poruchy čtení. Tyto osoby nebo schválené subjekty budou moci vytvořit kopii díla v příslušném formátu, aniž by k tomu potřebovali souhlas autora, pokud bude zachována integrita díla. Takto vytvořené kopie mohou být dále šířeny on-line nebo off-line v rámci celé Evropské unie.²³⁶

Třetím předloženým dokumentem je návrh směrnice o autorském právu na jednotném trhu.²³⁷ Obecný cíl této směrnice je modernizace určitých aspektů autorského práva, jež má zohlednit nové způsoby distribuce a technologický vývoj. Navrhovaná směrnice ukládá členským státům přijetí povinných výjimek a omezení v oblasti výuky, výzkumu a zachování kulturního dědictví. Povinné výjimky se vztahují k digitálnímu užití děl a jiných předmětů ochrany pro ilustrační účely v souvislosti se vzdělávacími aktivitami, k vytěžování textu a dat výzkumnými organizacemi za účelem vědeckého

²³⁴ Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.

²³⁵ Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, COM/2016/0596 final - 2016/0278 (COD).

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu, COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD).

výzkumu a k pořizování kopií děl za účelem jejich uchování institucemi kulturního dědictví, které je mají ve svých trvalých sbírkách.²³⁸ Třetí hlava navrhované směrnice ukládá členským státům povinnost zavést mechanismus, který usnadní institucím kulturního dědictví uzavírání licencí na komerčně nedostupná díla a jiné předměty autorskoprávní ochrany za účelem zajištění širšího přístupu k takovému obsahu. Licence ke komerčně nedostupným dílům sjednané na základě navrhované směrnice mají mít zaručený přeshraniční účinek na území všech členských států Evropské unie.²³⁹ Návrh směrnice dále ukládá povinnost zavedení nestranného vyjednávacího orgánu, který má platformám videa na vyžádání usnadnit získávání licencí na audiovizuální díla. Tento orgán má stranám, které chtějí uzavřít licenci, poskytovat odborné externí poradenství. Cílem tohoto poradenství je usnadnění jednání o licenčních dohodách. Směrnice ponechává na členských státech určení konkrétních podmínek fungování vyjednávacího mechanismu spolu s určením úhrady nákladů. Směrnice pouze obecně stanoví, že finanční a administrativní zátěž musí být přiměřená.²⁴⁰ Konečně cílem čtvrté hlavy navrhované směrnice je vytvoření řádně fungujícího trhu v oblasti autorského práva. Fungující trh má být zaručen rozšířením výlučného práva udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování díla na vydavatele tiskových publikací v souvislosti s digitálním užitím jejich materiálů. Článek 14 dále požaduje zvýšení transparentnosti nabyvatelů licencí vůči autorům a výkonným umělcům o způsobech užívání díla a příjmech z toho plynoucích. Pokud se původní sjednaná autorova odměna s ohledem na následné příjmy jeví jako nízká, měly by členské státy vytvořit institut, díky kterému se autoři budou moci s úspěchem domáhat přiměřené a dodatečné odměny. Členské státy mají umožnit alternativní řešení sporů s ohledem na požadavek transparentnosti a dodatečné odměny.²⁴¹ Jako poslední mechanismus, který má zaručit fungující trh, uvádíme kontroverzní ustanovení článku 13. Tento článek ukládá poskytovatelům služeb v informační společnosti, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl, povinnosti přijmout ve spolupráci s nositeli práv opatření, která zabrání zpřístupňování některých děl nebo zajistí řádné fungování předem uzavřených dohod s nositeli autorských práv. Výše uvedený článek jako možné

²³⁸ Tamtéž, článek 3-6.

²³⁹ Tamtéž, článek 7-9.

²⁴⁰ Tamtéž, článek 10 a odůvodnění, bod 30.

²⁴¹ Tamtéž, článek 11-16.

opatření přímo zmiňuje technologii rozpoznávání obsahu. Stejní poskytovatele zpřístupňující veliké množství autorských děl mají zavést mechanismy pro vyřizování stížností a zjednání nápravy.²⁴²

3.5.3 Nové povinnosti poskytovatelů hostingu

Povinnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti se nejvíce dotkne ustanovení článku 13 navrhované směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Navrhované ustanovení v zásadě zavádí pro internetové platformy povinnost monitorovat a filtrovat uživateli nahrávaný obsah ve spolupráci s držiteli práv. Všichni poskytovatelé služeb informační společnosti, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství uživateli nahrávaných autorských děl, musí přijmout vhodná opatření k zajištění ochrany těchto děl a to zejména implementací vhodných technologických řešení. Tato povinnost se má vztahovat na všechny poskytovatele zpřístupňujících veliké množství uživateli nahrávaných děl bez ohledu na to, zda je poskytovateli poskytnuta výjimka z odpovědnosti dle článku 14 směrnice o elektronickém obchodu či nikoliv.²⁴³

Problematickostí uvedeného článku můžeme spatřovat hned v několika ohledech. Prvním z nich je určení, na koho vlastně tato povinnost dopadá. Z textu směrnice je zřejmé, že se nebude jednat o poskytovatele, kteří provádí pouze technický přenos dat typu *mere conduit* nebo *caching*. Musí se jednat o službu, která umožňuje svým uživatelům nahrávání obsahu a jeho následné sdílení veřejnosti. Bezesporu se jedná o poskytovatele *hostingu*, respektive datových úložišť. Nezodpovězenou otázkou však zůstává definice „*velkého množství děl a jiných předmětů ochrany*“. Dle jakého kritéria se bude určovat, zda poskytovatel služby typu *hosting* již splňuje definiční podmínku „*velkého množství ukládaných dat*“. Toto určení je zcela zásadní, protože zakládá poskytovatelům novou povinnost přijmout vhodná technická opatření, které mají zajistit ochranu těchto děl. Naplní tyto znaky málo známé národní úložiště nebo pouze populární úložiště, které působí ve většině států Evropské unie? Určitým logickým závěrem by mohlo být konstatování, že požadavek „*velkého množství děl*“ představuje hranici *de minimis*. Překročí-li poskytovatel služby určité množství zpřístupňovaných

²⁴² Tamtéž, článek 13.

²⁴³ Tamtéž, odůvodnění, bod 38.

děl, bude muset implementovat nová technická opatření. Malá úložiště, nepřinášející velké zisky, by tak byla ve zvýhodněném postavení. Teprve s větší objemem ukládaných dat, rostoucí popularitou a s tím souvisejícím nárůstem příjmů by poskytovateli služeb vznikla nová povinnost filtrovat obsah a chránit autorská díla ve spolupráci s nositeli práv. Návrh směrnice bohužel nedává jasné vodítko, jak má být vykládán požadavek zpřístupňování velkého množství děl. Budeme tedy muset počkat na další vývoj a průběh přijímání návrhu uvedené směrnice.

Jak již bylo uvedeno výše, návrh směrnice zavádí povinnost implementovat vhodná technická opatření s cílem chránit autorská díla zpřístupňována uživateli. Přímou zmiňuje systém rozpoznávání obsahu. Tato povinnost se má vztahovat na všechny poskytovatele služeb zpřístupňující velké množství dat, bez ohledu na to zda jsou krytí bezpečným přístavem dle článku 14 směrnice o elektronickém obchodu či nikoliv. Tento požadavek je v přímém rozporu s článkem 15 směrnice o elektronickém obchodu, který garantuje zákaz ukládání obecné monitorovací povinnosti ukládaného obsahu. Jakékoliv technické řešení bude nutně muset monitorovat celý ukládaný obsah. Takové opatření se dostává do rozporu s obecnou zásadou svobody projevu ve smyslu čl. 10 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dále navrhovaná povinnost přijmout vhodná opatření nepřiměřeně zatěžuje poskytovatele hostingových služeb, protože přijetí jakéhokoliv technického opatření provází vysoké vstupní náklady a další náklady související se samotným provozem. Článek 13 navrhované směrnice sice stanoví, že implementované opatření musí být vhodné a přiměřené, je však technicky nemožné, aby účinné opatření nepřiměřeně nezatěžovalo poskytovatele služeb. Navrhované opatření se jeví být v rozporu se základním právem na podnikání, které garantuje článek 16 Listiny základních práv Evropské unie.

Navrhovaná směrnice je neurčitá co do subjektů, kterým ukládá novou povinnost přijetí vhodných opatření pro zajištění ochrany autorských děl. Částečně zasahuje do svobody podnikání a svobody projevu, protože ukládá nákladnou monitorovací povinnost, která může být chápána jako jistý typ cenzúry. Na základě výše uvedených úvah bych doporučil návrh směrnice upravit, a to takovým způsobem, aby ustanovení článku 13 bylo zcela vypuštěno.

4. Odpovědnost ISP

4.1 Odpovědnost obecně

V českém právním prostředí rozlišujeme různé druhy odpovědnosti. Jako základní rozlišení můžeme uvést rozdělení dle příslušnosti norem, které zakládají odpovědnost určitého subjektu, k jednotlivým právním odvětvím. Rozlišujeme odpovědnost správněprávní, trestněprávní a soukromoprávní, hovoříme o tzv. trichotomii odpovědnosti.²⁴⁴ Jednotlivá odvětví obsahují speciální normy určující předpoklady vzniku odpovědnosti, její případné následky či výjimky. Základním pravidlem platícím napříč právními odvětvími je předpoklad, že subjekt může být shledán odpovědným v zásadě pouze za své jednání. Z této obecné presumpce existuje výjimka ve formě právního institutu účastenství na deliktu.²⁴⁵ Tento institut umožňuje shledat odpovědnou osobu, která vlastním jednáním delikt nespáchala, ale nemalou měrou k němu přispěla. Takto jednající osobě se přičítá určitá míra odpovědnosti. Tato diplomová práce se nezabývá odpovědností dle veřejnoprávních norem, protože tato problematika je mimo rozsah zkoumaného tématu, který se zaměřuje na soukromoprávní úpravu. Avšak níže uvedená analýza výjimek z odpovědnosti ISP je použitelná napříč celým právním řádem, protože představuje horizontální exempci.²⁴⁶

V prostředí Internetu můžeme dále rozlišit odpovědnost na (i) primární odpovědnost za vlastní obsah a (ii) sekundární odpovědnost za obsah cizí.²⁴⁷ Někteří autoři tyto druhy odpovědnosti označují termínem přímé odpovědnosti za vlastní obsah a nepřímé za obsah cizí. Toto označení je trochu nepřesné, avšak dobře vystihuje rozdíl mezi těmito druhy odpovědnosti.²⁴⁸ Tato diplomová práce k rozlišení primární a sekundární odpovědnosti používá termíny odpovědnosti za vlastní a cizí obsah.

Odpovědnost za vlastní obsah je základním typem odpovědnosti. Poskytovateli služeb v informační společnosti může vzniknout pouze za zpřístupnění informací prostřednictvím Internetu, které vznikly na jeho náklady a z vlastního popudu a byly

²⁴⁴ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 33.

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Blíže k významu horizontální exempce viz kapitola 3.3.2 Omezení odpovědnosti ISP.

²⁴⁷ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 35.

²⁴⁸ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALÍŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 153.

zveřejněny v souladu s jeho pokynem, nejčastěji prostřednictvím služby, kterou poskytuje. Totéž platí pro jednotlivé koncové uživatele, kteří mohou být shledáni odpovědnými za zpřístupnění vlastního obsahu, který porušuje práva třetích osob. V této souvislosti není pochyb o tom, že za takto zpřístupněný a vytvořený obsah (informaci) odpovídá sám původce. Rovněž bude odpovědný za zpřístupnění informace, jejíž není původce, ale není zde pochyb, že se s obsahem seznámil a vědomě ji převzal za účelem zpřístupnění na jím provozované službě (např. webové stránce).²⁴⁹ Komentář k ZNSIS dále uvádí situaci, kdy poskytovatel úmyslně či z hrubé nedbalosti nezabezpečí administrátorský přístup ke zveřejňování informací, a z důvodu tohoto pochybení dojde ke zpřístupnění informace porušující právo třetí osoby. S takovýmto obsahem provozovatel nemusí být seznámen ani o něm nemusí vědět a bude shledán odpovědným.

Odpovědnost poskytovatele služeb za cizí obsah nastává za jednání samotných uživatelů těchto služeb, nikoliv poskytovatele samotného. Poskytovatel služby neporuší vlastním jednáním právní normy, ale může být shledán spoluodpovědným za primární porušení této normy ze strany přímo odpovědného uživatele.²⁵⁰ Tento koncept je odvozen z právního institutu účastenství na deliktu. Zajisté bude poskytovatel služby za jednání třetích osob odpovědný, když bude přímo nabádat své uživatele k porušování práva. Obecná úprava odpovědnosti v občanském zákoníku upravuje institut tzv. prevenční povinnosti²⁵¹, která všem subjektům občanského práva ukládá povinnost počínat si tak, aby při jejich konání *nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného*. Toto ustanovení se obecně týká všech, avšak v prostředí Internetu se použije hlavně na uživatele, kteří využívají služeb zprostředkovatelů (*intermediaries*). Samotní zprostředkovatelé, kterým je věnovaná větší část této práce, často vůbec nekonají a jenom automatickým způsobem umožňují uživatelům jejich služeb jednat neoprávněným způsobem. Na druhou stranu na tyto subjekty by se mohla vztahovat obecná povinnost zakročit na ochranu jiného dle ustanovení § 2901 občanského zákoníku. Příliš extenzivní výklad by však mohl navádět

²⁴⁹ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 35.

²⁵⁰ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4, str. 153.

²⁵¹ § 2900 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

k zavedení povinných kontrolních mechanismů jednání uživatelů v prostředí Internetu, které jsou nedovolené dle ustanovení § 6 ZNSIS a článku 15 směrnice o elektronickém obchodu.²⁵²

Vztahu prevenční povinnosti a zákazu obecného dohledu se věnuje Ivo Telec ve své publikaci v části věnované zákaznému těžení elektronických datových úložišť.²⁵³ V zásadě dovozuje, že prevenční povinnost, ačkoliv formálně obsažená v obecném předpise, je užší než všeobecný dohlížecí zákaz dle § 6 ZNSIS a měla by být aplikovaná na poskytovatele datových úložišť.²⁵⁴ Zobecníme-li jeho závěry, ukládá poskytovatelům služeb v informační společnosti obecnou prevenční povinnost dle občanského zákoníku bez ohledu na zákaz obecné povinnosti dohledu dle ZNSIS. S tímto závěrem nemůžeme souhlasit. S přihlédnutím k rozhodovací praxi SDEU je zřejmé, že jakákoliv prevenční povinnost neodmyslitelně předpokládá monitorování, byť automatické, celého přenášeného nebo ukládaného obsahu. Tuto povinnost nelze poskytovateli služeb uložit, a to s ohledem na úmysl právní úpravy, která má podporovat rozvoj poskytování internetových služeb. Požadavek průběžného kontrolování přenášeného nebo ukládaného obsahu s cílem předcházet porušení práv je v jasném nepoměru s právem na svobodu podnikání ISP. S ohledem na výše uvedené argumenty nemůže názor profesora Telce obstát.

Aplikace obecných, neharmonizovaných odpovědnostních norem na poskytování služeb v prostředí Internetu by bezpochyby stanovila nemalé překážky pro vstup na trh. Z jedné strany by poskytovatelé museli zkoumat různé národní odpovědnostní režimy v rámci států Evropské unie. Z druhé strany by čelili velikému riziku shledání odpovědnými za obsah poskytnutý uživatelí. Aplikace obecných odpovědnostních principů by bezpochyby mnoho schopných internetových podnikatelů a vývojářů odradila od vstupu na trh. Tyto a další důvody byly hlavní motivací zavedení harmonizované úpravy odpovědnosti ISP na evropské úrovni, respektive k zavedení sérií výjimek z odpovědnosti pro různé druhy poskytovatelů služeb v informační společnosti. Harmonizačním předpisem je již výše komentovaná směrnice o

²⁵² MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 35.

²⁵³ TELEC, Ivo. *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015. Student. ISBN 978-80-7502-061-1, str. 145 a následující.

²⁵⁴ Tamtéž, str. 160.

elektronickém obchodu. Blíže k vývoji odpovědnosti ISP na evropské úrovni naleznete v kapitole 3. Vývoj evropské úpravy odpovědnosti ISP. Tato část práce se zaměřuje na implementaci uvedené směrnice do českého právního řádu. Veškerá výše uvedená výkladová pravidla SDEU jsou rovněž použitelná na vnitrostátní úpravu členských států Evropské unie s ohledem na princip aplikační přednosti práva Evropské unie.²⁵⁵ Český zákonodárce směrnicí implementoval do zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti – ZNSIS). Výjimky z odpovědnosti jsou upraveny v § 3–6 výše uvedeného zákona. Nejedná se o nikterak robustní úpravu, avšak pro účely poskytování služeb v prostředí Internetu se jeví jako dostačující.²⁵⁶

Zákon o některých službách v informační společnosti představuje speciální úpravu odpovědnosti v oblasti poskytování služeb v prostředí Internetu. Tento zákon se dle zásady *lex specialis derogat generali* aplikuje přednostně před obecnou odpovědností úpravou občanského zákoníku a dalších zákonů. Výjimka z odpovědnosti na základě soukromoprávních i veřejnoprávních norem je poskytnutá některým poskytovatelům služeb („*mere conduit*“, „*caching*“ a „*hosting*“). Představuje tzv. horizontální výjimku z odpovědnosti.²⁵⁷ Výjimka však není zcela absolutní, protože dle dikce směrnice mohou národní soudy a jiné oprávněné správní orgány uložit zákaz porušování konkrétního práva.

Analýza odpovědnosti ISP v této kapitole je rozdělena do dvou částí. První je odpovědnost za vlastní obsah čili odpovědnost za přímé jednání a druhou je odpovědnost za cizí obsah neboli za jednání uživatelů využívajících určitou službu. Poskytovatel služby v informační společnosti může být shledán odpovědným rovněž na základě trestněprávních nebo správněprávních norem. Výklad těchto veřejnoprávních institutů není předmětem této práce, proto se níže uvedená analýza soustředí pouze na soukromoprávní úpravu.

²⁵⁵ Blíže k principu aplikační přednosti práva Evropské unie viz poznámka pod čarou č. 44 výše.

²⁵⁶ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 36.

²⁵⁷ K rozlišení horizontální a vertikální výjimky z odpovědnosti viz kapitola 3.2 Období před směrnicí o elektronickém obchodu.

4.2 Odpovědnost za vlastní obsah

4.2.1 Rozlišení cizího a vlastního obsahu

Různá míra odpovědnosti postihuje poskytovatele služeb v informační společnosti s ohledem na způsob zpřístupnění chráněného obsahu prostřednictvím jejich služeb. Původce je vždy odpovědný za vlastní obsah a neexistuje zvláštní exkulpační důvod mimo těch obecných (např. nutná obrana, krajní nouze atd.). Na druhou stranu poskytovatel služby v informační společnosti může být za určitých okolností odpovědný za cizí obsah. Tato odpovědnost je za splnění zákonných předpokladů limitována.²⁵⁸

S ohledem na výše uvedené je nezbytné správně klasifikovat zpřístupňovaný obsah. Poskytovatelé služeb často na svých stránkách zpřístupňují různé typy obsahu.²⁵⁹ Jako příklad může posloužit webová stránka zpravodajské služby, kde pod vlastním článkem je místo k diskusi a v rámci této stránky je sekce individuálních blogů. Ve vztahu k samotnému textu zveřejněného článku může být poskytovatel shledán odpovědným jako za vlastní obsah. Diskusní příspěvky budou považovány za cizí obsah, stejně jako texty zveřejněné na individuálních blozích.

Rozlišení mezi cizím a vlastním obsahem bývá intuitivní a často nedělá obtíže. Určitá míra nejasnosti může nastat v situacích, kdy poskytovatel služby si přisvojí cizí obsah, učiní-li tak vědomě. Tyto hraniční situace mohou nastat v případě převzetí obsahu formou odkazu na jiný web, hlavně formou *embedded* linků, které umožňují obsah z jiných zdrojů vložit do vlastní webové stránky nebo mohou na ně pouze přímo odkazovat.

Hlavním rozlišujícím kritériem, zda se jedná o vlastní, nebo cizí obsah, je samotné jednání osoby, která určitý obsah zpřístupnila. Nakládá-li osoba s obsahem takovým způsobem, který zákon předvídá, bude se jednat o vlastní obsah. Zákonem předpokládané jednání bude různé, v závislosti na tom, o jaký právem chráněný předmět se jedná. V souvislosti s ochranou autorského díla právně relevantní budou způsoby užití díla dle § 12 AZ. Jedná-li poskytovatel služeb způsobem naplňujícím znaky užití díla ve smyslu výše uvedeného ustanovení, osobně či prostřednictvím zaměstnance nebo nezávislého dodavatele na základě objednávky, bude ve vztahu

²⁵⁸ Blíže k výjimkám z odpovědnosti viz kapitola 4.4 Výjimky z odpovědnosti ISP za cizí obsah.

²⁵⁹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALÍŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 139.

k tomuto obsahu považován za poskytovatele. Takto zveřejněný obsah je považován za jeho vlastní. Obsah bez zásahu poskytovatele služeb zpřístupněný třetí osobou je považován za cizí obsah.²⁶⁰

Tato diplomová práce se zaměřuje na porušování práv k autorskému dílu v prostředí Internetu, avšak pro úplnost je vhodné zmínit, že v prostředí Internetu mohou být porušovány i jiné soukromoprávní normy. Často může dojít k porušení osobnostních práv člověka, kterému je garantována ochrana občanským zákoníkem. Poskytovatelé služeb se rovněž mohou dopustit nekalosoutěžního jednání či porušení chráněných práv k průmyslovému vlastnictví. Dopustí-li se poskytovatel služeb jednání, které je relevantní s ohledem na normy chránící výše uvedená práva, bude se jednat o jeho vlastní obsah.²⁶¹

Jak je uvedeno výše, rozlišujícím kritériem je jednání poskytovatele služeb. Cizím obsahem bude vše, co zůstane zpřístupněno nezávisle na vůli poskytovatele služby třetí stranou. Vlastní obsah je vše, co zpřístupní poskytovatel ISP nebo jím pověřená osoba. V nejasných situacích, zejména když ISP převezme uživateli nahraný obsah, bude potřeba posuzovat každý případ jednotlivě.

4.2.2 Koncepce soukromoprávní odpovědnosti

V souvislosti s ne tak dávnou rekonstrukcí občanského zákoníku je vhodné krátce zmínit teoretickou úvahu o konceptech odpovědnosti. Celou akademickou diskusi započala analýza²⁶² Viktora Knappa, ve které se zabýval nalezením odpovědi na otázku, *co je právní odpovědnost*. S jeho přispěním se rozvířila akademická debata a postupem času došlo k vytvoření v zásadě dvou stěžejních koncepcí. Rozlišení vychází z odlišení, zda subjekt odpovídá za splnění povinnosti, nebo přesně naopak za její nesplnění.

První z nich je Viktorem Knappem propagovaná koncepce aktivní (prospektivní) odpovědnosti a druhou je koncepce sankční (retrospektivní).²⁶³ Dle první uvedené koncepce vzniká odpovědnost společně se vznikem primární povinnosti, je totiž obsahovou složkou základního právního vztahu. Dle teorie Viktora Knappa můžeme

²⁶⁰ Tamtéž, str. 139–141.

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² KNAPP, V. *Některé úvahy o odpovědnosti v občanském právu*. Stát a právo I. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1956, str. 66–85.

²⁶³ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva. 2. vydání*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001, str. 156.

tento odpovědnostní vztah rozdělit do dvou stádií. První je samotná existence odpovědnosti v latentní podobě jako hrozba sankcí. V případě porušení primární povinnosti se tento latentní odpovědnostní vztah aktivuje uložením sankce.²⁶⁴

Na druhou stranu sankční koncepce odpovědnosti, jak již z jejího názvu můžeme dovodit, přičítá vznik odpovědnosti až při porušení primární povinnosti. Jedná se tedy o sekundární povinnost, která narušitele zatěžuje určitým nepříznivým právním následkem. Se vznikem sekundární odpovědnosti je často spojován vznik práva poškozené osoby a spolu se sankční povinností tvoří odpovědnostní právní vztah.²⁶⁵

Dle autorů občanského zákoníku nový kodex opouští sankční pojetí odpovědnosti. Přiklání se k aktivní koncepci odpovědnosti, která má navazovat na antické a křesťanské tradice. Dle těchto tradičních pojetí člověk v plném rozsahu odpovídá za své jednání. Má se chovat řádně a po právu a odpovídá za splnění svých povinností, nikoliv za jejich porušení.²⁶⁶

4.2.3 Povaha soukromoprávní odpovědnosti

Mimo teoretické koncepce uvedené výše rozlišujeme dva druhy odpovědnosti – subjektivní a objektivní. Tradičně právní úprava náhrady újmy (majetkové či nemajetkové) podmiňovala vznik práva na odčinění či náhradu újmy přítomností prvku zavinění. Jednalo se o subjektivní odpovědnost. V období průmyslové revoluce se začal vyvíjet druhý typ odpovědnosti, objektivní. Technologický vývoj postupně začal poukazovat na nedostatek konceptu subjektivní odpovědnosti, která vznik odpovědnosti spojovala výlučně se zaviněním jednáním škůdce. V duchu římskoprávní zásady *commodum eius esse debet, cuius est periculum* – prospěch patří tomu, kdo nese riziko – se vyvinula koncepce objektivní odpovědnosti. Ta ukládá povinnost nahradit či odčinit újmu bez ohledu na zavinění.²⁶⁷

Dle občanského zákoníku lze subjektivní povinnost nahradit či odčinit újmu uložit osobě, která újmu způsobila vlastním zaviněným jednáním. Takové jednání musí být

²⁶⁴ KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: Beck, 1995. Právnické učebnice. ISBN 80-7179-028-1. str. 200–202.

²⁶⁵ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-030-0, str. 193.

²⁶⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník (konsolidované znění), str. 47–48.

²⁶⁷ HULMÁK, Milan. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1501–1502.

protiprávní a jednající osobě musí jít tento čin vytknout. Čin je možné vytknout, když jednající osoba poruší požadovanou úroveň opatrnosti. V souvislosti s požadovanou úrovní opatrnosti obsahuje OZ vyvratitelnou domněnku, že *každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností*.²⁶⁸ Poruší-li osoba běžnou úroveň opatrnosti průměrného člověka, lze jí toto jednání přičíst. Avšak výše uvedená formulace představuje vyvratitelnou domněnku, která připouští důkaz opaku. Občanský zákoník se tedy přiklonil k subjektivnímu pojetí zavinění. Každá osoba má možnost prokázat, že nebyla schopna jednat s běžnou péčí a opatrností, a tím se zbavit povinnosti nahradit či odčinit újmu.²⁶⁹ Mimo obecné úrovně opatrnosti občanský zákoník v některých případech požaduje vyšší míru opatrnosti, kterou je požadavek odborné péče²⁷⁰, péče řádného hospodáře²⁷¹ či odborníka²⁷².

Občanský zákoník objektivní odpovědnost, respektive povinnost nahradit nezaviněnou újmu ukládá subjektům pouze ve výjimečných případech. Všechny situace musí být přímo uvedené v textu zákona.²⁷³ Tento kazuistický přístup bezesporu zvyšuje právní jistotu subjektů, kteří se nemusí obávat překvapivých rozhodnutí o povinnosti nahradit nezaviněnou újmu.²⁷⁴

Jak je uvedeno výše, občanský zákoník vychází z konceptu subjektivní odpovědnosti za zavinění s několika vysloveně zákonem upravenými výjimkami, kdy je subjekt odpovědný za výsledek. Na druhou stranu autorský zákon pracuje s objektivní odpovědností v souvislosti s porušením nebo ohrožením autorského práva. Z tohoto důvodu není rozhodné, zda škůdce vědomě zasahoval do autorských práv třetí osoby.²⁷⁵ To však neplatí ohledně práva na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení, když autorský zákon ve svém paragrafu 40 odst. 4 stanoví, že v těchto případech se použije ustanovení zvláštních právních předpisů. Tímto předpisem je občanský

²⁶⁸ § 4 odst. 1 OZ.

²⁶⁹ HULMÁK, Milan. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1564.

²⁷⁰ §§ 2489 a 2558 OZ.

²⁷¹ §§ 159, 454, 949, 1411, 2213, 2336 OZ.

²⁷² § 2643 OZ.

²⁷³ § 2895 OZ.

²⁷⁴ HULMÁK, Milan. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1502.

²⁷⁵ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář.* V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 34.

zákoník.²⁷⁶ V uvedeném ustanovení autorský zákon dále upravuje zvláštní způsob vypočtení ušlého zisku. Autor může požadovat náhradu ušlého zisku ve výši obvyklé odměny a v případě bezdůvodného obohacení ve výši dvojnásobku obvyklé odměny. Je na autorovi, jaký způsob výpočtu výše škody či bezdůvodného obohacení zvolí.

S ohledem na výše uvedené je potřeba mít na paměti, že bude-li se v prostředí Internetu jednat o porušení autorského práva, může být ISP shledán odpovědným na základě objektivní odpovědnosti, a to zejména s ohledem na autorův zdržovací a odstraňovací nárok anebo na nárok na přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu. Nemajetková újma může vzniknout, když neoprávněným užitím dojde ke snížení literární, umělecké či jiné pověsti autora.²⁷⁷ Na druhou stranu ve vztahu k nároku na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení se vychází z obecné úpravy občanského zákoníku, čili bude zapotřebí zkoumat zavinění. V prostředí Internetu se v souvislosti s vlastním obsahem použijí standardní exkulpační důvody. Neexistují zvláštní výjimky z odpovědnosti.

4.2.4 Rozsah soukromoprávní odpovědnosti

V souvislosti s vlastním obsahem bude rozsah odpovědnosti stanoven vždy dle příslušné právní oblasti. Tato práce se zaměřuje na autorskoprávní ochranu, proto níže uvedený výklad nezohledňuje ochranu ochranných známek, průmyslového vlastnictví či problematiku ochrany osobnostních práv. Avšak i v těchto případech jsou nároky velmi podobné a v určitém zobecnění se níže uvedený výklad může analogicky použít na i na tyto situace.

Poškozený, kterému bylo zasaženo do chráněných práv k autorskému dílu či práv s tímto dílem souvisejících, má nárok domáhat se na rušiteli odpovědném za vlastní obsah (i) náhrady škody, (ii) vydání bezdůvodného obohacení, (iii) přiměřeného zadostiučinění, (iv) opatření k nápravě (zdržovacího a odstraňovacího nároku) a (v) určení autorství. Kromě autora tato práva svědčí také dědici, případně osobě vykonávající majetková práva autora či držiteli výhradní licence.²⁷⁸

²⁷⁶ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, str. 435.

²⁷⁷ Tamtéž, str. 423.

²⁷⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář. 4. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 79.

S výjimkou nároků (i) na náhradu škody a (ii) na vydání bezdůvodného obohacení, které je upraveny obecnou úpravou občanského zákoníku, jsou zbylé výše uvedené nároky založeny na objektivní odpovědnosti.²⁷⁹ Znamená to, že ke vzniku odpovědnosti není zapotřebí zavinění.

(i) Náhrada škody

Škůdci vznikne povinnost nahradit škodu, jsou-li splněné všechny zákonné předpoklady. Dle občanského zákoníku mezi ně patří existence protiprávního jednání (deliktu) a vznik škody, mezi kterými existuje příčinná souvislost, a to vše musí být provedeno zaviněným jednáním.

Občanský zákoník za protiprávní jednání považuje úmyslné porušení dobrých mravů²⁸⁰, zaviněné porušení zákona²⁸¹ a porušení smluvní povinnosti²⁸². Ve vztahu k vlastnímu obsahu můžou nastat všechny tři výše uvedené druhy protiprávního jednání. V internetovém prostředí však nejčastěji dochází k porušení zákonné povinnosti.²⁸³ V marginální míře bude docházet k úmyslnému porušení dobrých mravů. Dobré mravy²⁸⁴ mají funkci obecného korektivu, aby nedocházelo k zjevným nesprávnostem. Většina porušení bude naplňovat zvláštní či obecnou zákonnou skutkovou podstatu a nebude zapotřebí porušení práva dovozovat z dobrých mravů. V oblasti ochrany autorských práv může rovněž docházet k porušení smluvních povinností, a to zejména s ohledem na poskytované licence. Vzhledem k největší četnosti porušování zákonných povinností je vhodné je blíže rozvést.

Autorský zákon upravuje povinnosti, které mohou být porušeny s ohledem na ochranu autorského díla. Přesněji v § 12 jsou uvedena majetková práva neboli způsoby

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ § 2909 OZ.

²⁸¹ § 2910 OZ.

²⁸² § 2913 OZ.

²⁸³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 155.

²⁸⁴ Definice Ústavního soudu České republiky v rozhodnutí II. ÚS 249/97: „Dobré mravy jsou souhrnem etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti. Tento obecný horizont, který vývojem společnosti rozvíjí i svůj morální obsah v prostoru a času, musí být posuzován z hlediska konkrétního případu také právě v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právních vztahů.“

užití autorského díla, ke kterým je zapotřebí mít autorův souhlas. Zasahuje-li porušení do osobnostních práv autora, bude takové jednání v rozporu s § 11 autorského zákona. Jako příklad můžeme uvést užívání díla způsobem snižujícím jeho hodnotu (§ 11 odst. 3 AZ). Škůdce se může dopustit protiprávního jednání konáním i opomenutím. Opomenutím může dojít k naplnění skutkové podstaty pouze za předpokladu, že škůdce byl povinen jednat určitým způsobem, ale tak jednat opomněl.

Druhým předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu je samotný vznik škody. Dle ustanovení § 2952 OZ se škoda skládá ze dvou prvků – skutečné škody (*damnum emergens*) a ušlého zisku (*lucrum cessans*). Skutečnou škodu občanský zákoník definuje jako „újmu spočívající ve zmenšení aktiv poškozeného“²⁸⁵. Ušlým ziskem je zase to, co poškozenému z majetku ušlo, respektive nedošlo k rozmnožení majetku, ke kterému by za normálních okolností došlo. Nepostačí pouhá nedůvodná naděje, že by k zisku došlo, ale vznik zisku musí být vysoce pravděpodobný.²⁸⁶

Protiprávní jednání musí být v příčinném vztahu se vznikem škody. Abychom mohli hovořit o kauzálním nexu mezi jednáním a následkem, musí se jednat o takové jednání, bez kterého by škoda nevznikla.²⁸⁷

Čtvrtou podmínkou vzniku povinnosti nahradit škodu je zavinění. Zavinění představuje subjektivní stránku deliktu. Je to vnitřní, psychický vztah škůdce k protiprávnímu jednání a k ohrožení chráněného zájmu. Právní teorie stanoví, že zavinění je založeno na spojení dvou prvků – vědění a vůle. Proto rozlišujeme volní a intelektuální složku zavinění, přičemž volní složkou se rozumí nejen chtění, ale i srozumění s následkem. Různá kombinace těchto dvou prvků umožňuje dovodit stupně a druhy zavinění. Hlavní dělení je na jednání úmyslná, které dále rozlišujeme na jednání s přímým nebo nepřímým úmyslem, a jednání nedbalostní, které rozlišujeme na nedbalost vědomou a nevědomou.²⁸⁸ Občanský zákoník s ohledem na porušení zákonné povinnosti presumuje zavinění v nedbalostní formě ve svém § 2911. Toto ustanovení zakotvuje vyvratitelnou domněnku, že škůdce jednal zaviněně. Tímto dochází k obrácení důkazního břemene a poškozený nemusí obtížně prokazovat zavinění škůdce

²⁸⁵ HULMÁK, Milan. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1690.

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva.* Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-030-0, str. 204.

²⁸⁸ Tamtéž, str. 205.

na rozdíl od škůdce, který musí poskytnout důkazy, že zaviněně nejednal. Tato koncepce posiluje právní postavení poškozeného.²⁸⁹

Jsou-li naplněné všechny čtyři výše uvedené předpoklady, má poškozený právo s úspěchem se domáhat u orgánu veřejné moci přiznání plné náhrady majetkové újmy. Soud nebo jiný orgán mající pravomoc autoritativně rozhodovat příslušný spor primárně uloží povinnost nahradit škodu uvedením do původního stavu. Tento postup předvídá ustanovení § 2951 OZ. Není-li to dobře možné, hradí se náhrada škody v penězích.

(ii) Bezdůvodné obohacení

Dalším nárokem, kterého se může osoba, které bylo zasaženo do autorských práv a práv souvisejících z právem autorským, domáhat, je vydání bezdůvodného obohacení. Tento nárok pramení z generální klauzule v § 2991 občanského zákoníku. Právní úprava stanoví povinnost obohaceného, aby vydal vše, co bez spravedlivého důvodu získal na úkor ochuzeného.

Předpokladem vydání bezdůvodného obohacení je nabytí bez spravedlivého důvodu majetkových hodnot obohacným a příčinná souvislost mezi neoprávněným nabytím majetkového prospěchu obohacným a majetkovou ztrátou ochuzeného.²⁹⁰ Zavinění v souvislosti s vydáním bezdůvodného obohacení není rozhodné. Nárok na vydání bezdůvodného obohacení se může často krýt s autorovým ušlým ziskem. Částka požadovaná autorem či jinou oprávněnou osobou nemůže být požadována vícekrát jenom z důvodu existence různého právního základu.²⁹¹ Jak je uvedeno výše, autorský zákon upravuje způsob výpočtu bezdůvodného obohacení, které činí dvojnásobek autorovy běžné odměny.

(iii) Přiměřené zadostiučinění

²⁸⁹ HULMÁK, Milan. a kol.: *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1563.

²⁹⁰ BÍLKOVÁ, Jana. *Bezdůvodné obohacení v novém občanském zákoníku: komentář.* V Praze: C. H. Beck, 2015. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-579-4, str. 39.

²⁹¹ Tamtéž.

Vedle náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení má poškozený právo se domáhat poskytnutí přiměřeného zadostiučinění dle § 40 odst. 1 písm. e) AZ, které je možné uložit bez ohledu na zavinění.²⁹² Přiměřené zadostiučinění může být poskytnuto nepeněžitou omluvou nebo v penězích, pokud se nepeněžité zadostiučinění nejeví jako dostačující. Výše peněžitého zadostiučinění určuje soud, není proto potřeba jej dokazovat. Avšak je zapotřebí je navrhnout a uvést odůvodňující skutečnosti.²⁹³

(iv) Opatření k nápravě (zdržovacího a odstraňovacího nároku)

Bez ohledu na zavinění poskytovatele služeb v informační společnosti se poškozený může domáhat uložení opatření k nápravě dle ustanovení § 40 odst. 1 písm. b) a d) AZ. Mezi tato opatření řadíme zdržovací nárok, který má za cíl zakázat určité jednání. Uložení zákazu určitého jednání se lze domáhat, když dochází k zásahu do autorského práva nebo k jeho ohrožení, nemusí tedy dojít k samotnému porušení práva.²⁹⁴ V internetovém prostředí nejvíce používaným nárokem bude uložení zákazu neoprávněné výroby rozmnoženiny a neoprávněného sdělování díla veřejnosti. Toto opatření nelze uložit, když už ohrožení či porušení netrvá, například když došlo k jeho odstranění.

Došlo-li k porušení práva, může se oprávněná osoba domáhat odstranění závadného následku. Účel tohoto opatření je reparace dopadů neoprávněného zásahu do autorských práv. Povaha tohoto opatření je do jisté míry preventivní, neboť neukládá pouze stažení a zničení neoprávněně zhotovených rozmnoženin díla, ale také umožňuje uložit zničení nebo odstranění materiálů či zařízení sloužících převážně k pořizování neoprávněných rozmnoženin. Uložení tohoto nároku je podmíněno existencí protiprávního stavu, ačkoliv samotné rušení již pominulo. Odstraňovací nárok se zásadně provádí na náklady rušitele či ohrožitele autorských práv.²⁹⁵

²⁹² TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, str. 422.

²⁹³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jirí ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016, s. 155, ISBN 978-80-251-4664-4, str. 151.

²⁹⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2, str. 79.

²⁹⁵ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, str. 421.

(v) Určení autorství

Dalším nárokem typickým pro autorskopravní oblast je určení autorství k dílu. Autor, respektive osoba, která se domáhá určení svého autorství, může podat dle ustanovení § 40 odst. 1 písm. a) AZ určovací žalobu. Toto ustanovení je speciální vůči obecné úpravě určovací žaloby v § 80 občanského soudního řádu,²⁹⁶ který podání žaloby podmiňuje existencí naléhavého právního zájmu. Pro uplatnění určovacího nároku dle autorského zákona není zapotřebí tento naléhavý právní zájem prokazovat, protože předmětem ochrany je autorovo subjektivní právo, nikoliv pouhý právní zájem. To však autorovi nezabrání v podání typické určovací žaloby dle občanského soudního řádu.²⁹⁷

4.2.5 Shrnutí

Odpovědnost za vlastní obsah není nijak limitována. Škůdce odpovídá za vlastní obsah vždy, s výjimkou obecných liberačních důvodů. Pro posouzení, zda došlo k porušení zákonem chráněného práva, musí nejdříve dojít k určení, zda k porušení došlo vlastním obsahem. Je-li tomu tak a speciální zákon s takovým jednáním spojuje právní následky, může být takto jednající osoba shledána odpovědnou. Poškozený se může v zásadě domáhat obecných nároků náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení dle občanského zákoníku. Přiznání těchto nároků je podmíněno existencí zavinění. S ohledem na autorskopravní ochranu má poškozený právo domáhat se určení autorství, uložení opatření k nápravě anebo poskytnutí přiměřeného zadostiučinění. Tyto typické autorskopravní nároky může soud nebo jiný oprávněný orgán uložit bez ohledu na zavinění škůdce.

Odpovědným za vlastní obsah může být shledán poskytovatel služby v informační společnosti, jak je definovaný unijním právem, nebo běžný uživatel, který prostřednictvím Internetu zpřístupňuje závadný obsah.

²⁹⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

²⁹⁷ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, str. 420.

4.3 Odpovědnosti za cizí obsah

4.3.1 Obecně

Za určitých okolností může být subjekt odpovědný za obsah, který byl nahrán nebo jinak zpřístupněn třetí osobou, která není s provozovatelem služby v zaměstnaneckém nebo obdobném vztahu. Právní forma odpovědného subjektu nehraje roli. Nepřímo odpovědná může být shledána obchodní korporace, spolek, družstvo či fyzická osoba. Rozhodující je povaha služby, která umožňuje, ulehčuje anebo napomáhá ke zpřístupnění neoprávněného obsahu svým uživatelům.²⁹⁸ Subjekty poskytující takovou službu doktrína označuje jako zprostředkovatele (*intermediaries*). Obecně můžeme říct, že jsou to poskytovatelé služby v informační společnosti, která je definována jako „[k]aždá služba poskytovaná zpravidla za úplaty, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb“.²⁹⁹ Blíže k jednotlivým definičním podmínkám viz kapitola 3.3.1 Působnost směrnice. Tato definice byla do českého právního řádu transponována § 2 písm. a) ZNSIS. Zahrnuje širokou škálu služeb poskytovaných online. Mezi takové služby můžeme mezi jinými zařadit poskytování prostého přenosu „*mere conduit*“, který spočívá v poskytování připojení bez jakýchkoliv dalších služeb, poskytování „*cashingu*“ čili automatickou tvorbu zrcadlových obrazů webových stránek, které umožní rychlejší načítání jejich obsahu dle geografického umístění koncového uživatele, a rovněž poskytování prostoru neboli „*hostingu*“. Poskytování *hostingových* služeb zahrnuje nejrůznorodější služby. Například webhostingové služby, online prodejny, aukční portály, sociální sítě, diskusní fóra, cloudová úložiště, blogy, inzertní weby a další.

4.3.2 Rozsah soukromoprávní odpovědnosti

Nositel autorského práva nebo práva souvisejícího s právem autorským nebo jiná oprávněná osoba se může v případě neoprávněného zásahu do těchto práv domáhat vůči poskytovateli služby v informační společnosti ve vztahu k uživatelskému obsahu

²⁹⁸ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 153.

²⁹⁹ Článek 1 písmeno b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, která novelizuje Směrnici 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů.

uložení (i) poskytnutí náhrady škody, (ii) vydání bezdůvodného obohacení anebo (iii) přijetí opatření k nápravě, (iv) poskytnutí informací a (v) zákazu poskytování služby.³⁰⁰

(i) Náhrada škody

Předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu je existence protiprávního jednání, vznik škody, příčinná souvislost mezi jednáním a škodou a zavinění.

Mezi protiprávní jednání řadíme úmyslné porušení dobrých mravů³⁰¹, zaviněné porušení zákona³⁰² a porušení smluvní povinnosti.³⁰³ V souvislosti s odpovědností za cizí obsah bude nejčastěji docházet k porušení zákonné povinnosti. Vznik odpovědnosti za porušení smluvní povinnosti v této situaci nebude tak časté.³⁰⁴ Do určité míry je možné uložit povinnost nahradit škodu z důvodu úmyslného porušení dobrých mravů. Taková situace může nastat jenom u nepatrného množství poskytovatelů služeb v informační společnosti, protože většina služeb je poskytována v souladu se zákonem a dobrými mravy. Mohlo by se jednat o situace, kdy poskytovatel vytvoří službu za účelem porušování práva a bude přímo vybízet své uživatele k zpřístupňování neoprávněného obsahu, ačkoliv sám závadný obsah zpřístupňovat nebude. S ohledem na odpovědnost za cizí obsah zprostředkovatel s obsahem poskytnutým uživateli přímo právně relevantně nenakládá ani jej neužívá.

Jak je uvedeno výše, vzhledem k tomu, že ISP je ve vztahu k cizímu obsahu pouhým zprostředkovatelem, nejčastějším předpokladem vzniku povinnosti k náhradě škody bude porušení zákonné povinnosti. Nebude se však jednat o porušování specifických ustanovení díla užít výlučně se souhlasem autora (§ 12 AZ) nebo zdržet se užívání díla způsobem snižujícím jeho hodnotu (§ 11 odst. 3 AZ). Protože zprostředkovatel s obsahem poskytovaným uživateli přímo právně relevantně nenakládá ani jej neužívá. Odpovědnost ISP za cizí obsah může být dovozená z obecných principů

³⁰⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 155–156.

³⁰¹ § 2909 OZ.

³⁰² § 2910 OZ.

³⁰³ § 2913 OZ.

³⁰⁴ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 155.

vztahujících se k odpovědnosti za škodu.³⁰⁵ Jeden ze základních občanskoprávních principů *neminem laedere* – nikomu neškodit – je zakotven v paragrafu 2900 občanského zákoníku, který uvádí, že „každý je povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.“ Aplikujeme-li toto ustanovení na poskytovatele služeb v informační společnosti, v zásadě můžeme dovodit, že mají povinnost zabezpečit, aby jejich činnost nepodporovala a neulehčovala porušování práv. Jedná se o druh nepřímé subjektivní odpovědnosti za porušení zákonné povinnosti (§ 2910 OZ).

Dalším předpokladem vzniku povinnosti nahradit škodu je samotný vznik škody. Škodou se rozumí újma v majetkové sféře poškozeného, která je vyjádřitelná v penězích a v nich je také nahraditelná. Jak je uvedeno výše, škoda se skládá ze dvou částí, skutečné škody a ušlého zisku. Zda určitým jednáním uživatele došlo ke škodě na majetku třetí osoby, je potřeba posuzovat případ od případu.

Mezi protiprávním jednáním a vzniklou škodou musí existovat příčinná souvislost. Občanskoprávní teorie vychází z principu adekvátní příčinné souvislosti, dle které je příčinná souvislost daná tehdy, „jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu [jednání] nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny“.³⁰⁶ Dále Ústavní soud svým nálezením ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, zpřesnil teorii adekvátnosti příčinné souvislosti, když uvedl, že „pro odpovědnost za škodu není nutné, aby vznik určité škody byl pro jednajícího [škůdce] konkrétně předvídatelný, nýbrž je dostatečné, že pro optimálního pozorovatele není vznik škody vysoce nepravděpodobný“. Určení existence kauzálního nexu je předmětem individuálního posouzení.

V neposlední řadě ke vzniku povinnosti nahradit škodu musí jednání škůdce být zaviněné. V případech porušení zákonné povinnosti občanský zákoník obsahuje vyvratitelnou domněnku, že škůdce škodu zavinil z nedbalosti. Toto ustanovení posiluje postavení poškozeného, protože důkazní břemeno leží na škůdci, který musí dokázat, že

³⁰⁵ Tamtéž.

³⁰⁶ Usnesení Ústavního soudu II.ÚS 1013/16 ze dne 13. 9. 2016.

vznik škody nezavinil.³⁰⁷ Zavinění se skládá z prvku vědění a prvku vůle, jejichž kombinace tvoří druhy a stupně. Rozlišujeme úmysl (přímý a nepřímý) a nedbalost (vědomou a nevědomou). Jsou-li splněné všechny čtyři výše uvedené předpoklady, má škůdce povinnost nahradit poškozenému vzniklou škodu.

Občanský zákoník dává přednost nahrazení škody uvedením do původního stavu „*restitutio in integrum*“ dle § 2951 OZ. Teprve když to není dobře možné, hradí se škoda v penězích. Hradí se skutečná škoda, částka, o kterou se hodnota majetku poškozeného zmenšila, a ušlý zisk čili to, oč se majetek nezvětšil a zvýšení šlo důvodně očekávat.³⁰⁸ Tato obecná povinnost nahradit škodu je pro určité subjekty modifikována, respektive jsou za splnění zákonem stanovených předpokladů z odpovědnosti vyňaty.³⁰⁹ Striktní aplikace obecné prevenční povinnosti dle § 2900 OZ by ukládala ISP povinnost aktivně monitorovat veškerý uživateli poskytovaný obsah. Není tomu tak, protože obecné požadavky monitoringu jsou vysloveně zakázány ustanovením § 6 ZNSIS.

(ii) Vydání bezdůvodného obohacení

Mimo náhradu škody může poškozený požadovat vydání bezdůvodného obohacení dle ustanovení § 2991 a násl. Tato generální klauzule stanoví, že „*kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil*“. Povinnost vydat bezdůvodné obohacení je podmíněna existencí následujících předpokladů. Osoba, bez rozdílu, zda právnická, nebo fyzická, musí bez spravedlivého důvodu nabyt majetkové hodnoty a ochuzenému musí vzniknout majetková újma. Mezi získáním neoprávněného majetkového prospěchu a ochuzením musí existovat příčinná souvislost.³¹⁰ V případě odpovědnosti za cizí obsah vznik nároku na vydání bezdůvodného obohacení bude, dle názoru pana Jansy a dalších, spíše marginální záležitostí. Může k tomu dojít v situaci, když si ISP nechá zaplatit za zprostředkování

³⁰⁷ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8, str. 1562.

³⁰⁸ § 2952 OZ.

³⁰⁹ Blíže viz Kapitola 4.4 Výjimky z odpovědnosti ISP za cizí obsah.

³¹⁰ BÍLKOVÁ, Jana. *Bez důvodné obohacení v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2015. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-579-4, str. 39.

užití cizího obsahu, aniž by k tomu měl spravedlivý důvod.³¹¹ Definice spravedlivého důvodu rozšiřuje původní znění skutkové podstaty bezdůvodného obohacení, která v zásadě vznik bezdůvodného obohacení vztahovala pouze na situace, kdy bylo plněno bez *právního důvodu*. Rekodifikované ustanovení používá pojem „*spravedlivý důvod*“, který je významově širší než původní ustanovení, avšak tato změna dosavadní právní praxi podstatně nemění.³¹²

Většina služeb ISP je poskytována v souladu se zákonem a zprostředkovatelé nijak nezasahují do uživateli sdíleného obsahu. Z tohoto důvodu bude těžké najít situaci, kdy chování ISP naplní ve vztahu k cizímu obsahu skutkovou podstatu bezdůvodného obohacení. Je nepochybné, že dochází k zneužívání služeb ISP některými uživateli. Toto jednání však nelze bez dalšího přičítat samotnému ISP, který za své služby vybírá poplatky nebo má příjem z reklamy.³¹³ Tyto příjmy by mohly naplnit generální klauzuli bezdůvodného obohacení a zejména podmínky získání majetkového prospěchu bez spravedlivého důvodu v případě, kdyby celá služba byla poskytována za účelem porušování autorských a jiných práv, tedy kdyby ISP přímo naváděl své uživatele k sílení obsahu bez požadovaných licencí. Takové jednání by se mohlo dostat dokonce do rozporu s dobrými mravy a tím s určitostí naplnit požadavek „*nespravedlivého důvodu*“.

(iii) Opatření k nápravě

Dále se oprávněná osoba může domáhat zamezení přístupu nebo odstranění cizího obsahu ze serveru ISP. Tento nárok je univerzální a vzniká nezávisle na odpovědnosti poskytovatele, proto může být požadován i po ISP za cizí obsah, kterým nijak nedisponuje a sám nijak neporušuje práva oprávněné osoby. Tento nárok vzniká v souvislosti s autorskoprávní ochranou na základě ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) AZ³¹⁴. Zdržení nebo odstranění nevhodného obsahu může být požadováno bez ohledu na případné výjimky z odpovědnosti poskytovatele služeb, na které se vztahuje tzv. *safe*

³¹¹ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 156.

³¹² HULMÁK, Milan. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1858.

³¹³ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 156.

³¹⁴ Zákon č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví).

harbour. Toto dovozujeme přímo z dikce směrnice o elektronickém obchodu, která v ustanoveních jednolitéch výjimek z odpovědnosti obsahuje ustanovení, dle kterého výjimkou z odpovědnosti „není dotčena možnost soudního nebo správního orgánu požadovat od poskytovatele služby (...), aby ukončil porušování práv nebo mu předešel“.^{315,316}

(iv) Poskytnutí informací

Typickým nárokem pro autorskopravní ochranu je právo na sdělení potřebných informací, aby mohlo dojít k účinné ochraně před neoprávněnými zásahy do autorského práva. Oprávněná osoba tyto informace může požadovat po ISP bez ohledu na jeho zavinění. Toto právo pramení z ustanovení § 40 odst. 1 písm. c) AZ, které transponuje směrnici o dodržování práv duševního vlastnictví.³¹⁷ V prostředí Internetu povinným subjektem bude nejčastěji poskytovatel služby v informační společnosti, která byla používána při činnosti porušení či ohrožení autorského práva. Ten má obvykle přístup k takovým informacím a může je bez větších obtíží zpřístupnit.

(v) Zákaz poskytování služby

Ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) AZ zavádí zvláštní zápůrčí nárok, který umožňuje oprávněné osobě domáhat se „zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora“. Tento nárok je rovněž transpozicí unijní úpravy a postihuje jiné osoby než samotné rušitele práv. Poškozený se s ohledem na internetové prostředí může domáhat zákazu vůči poskytovatelům služeb v informační společnosti, respektive zprostředkovatelům. Zákonná úprava neomezuje aplikovatelnost výše uvedeného nároku výlučně vůči zprostředkovatelům, kteří jsou zároveň poskytovateli služeb v informační společnosti. Tento požadavek nelze dovodit ani

³¹⁵ Směrnice o elektronickém obchodu, odůvodnění, bod 45 a články 12 odst. 3, 13 odst. 2 a 14 odst. 3.

³¹⁶ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4, str. 156.

³¹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.

z ustanovení směrnice³¹⁸. Teoreticky se může vztahovat i na poskytovatele jiných služeb. Jisté je, že se nevztahuje na původce závadného obsahu. Okruh přímo dotčených osob je zapotřebí stanovit individuálně, případ od případu, s ohledem na příčinnou souvislost mezi porušením či ohrožením autorského práva a poskytováním služby. Dožadovaný zákaz může směřovat proti poskytovatelům *peer-to-peer* služeb, provozovatelům veřejně přístupných *Wi-Fi* sítí umožňujících bezplatné připojení k Internetu a dalším.³¹⁹

Zákaz může být uložen, pokud poskytování určité služby je v příčinné souvislosti s jednáním třetích osob, které porušuje autorské právo. Takto uložený zákaz poskytování služeb musí být přiměřený s ohledem na způsobenou újmu a závažnost porušení. Zákaz se ukládá bez ohledu na zavinění a nevztahují se na něj výjimky z odpovědnosti dle ustanovení paragrafů 3–6 zákona o některých službách informační společnosti.³²⁰

4.4 Výjimky z odpovědnosti ISP za cizí obsah

4.4.1 Obecně

Jak již bylo uvedeno výše, online zprostředkovatelé („*intermediaries*“) hrají zásadní roli v současné informační společnosti. Poskytují různorodé služby od poskytování prostého přenosu dat po ukládání různého typu souborů a informací. Jako příklad můžeme uvést poskytovatele internetového připojení, operátory online chatovacích místností, provozovatele internetových aukčních portálů, platform sloužících pro sdílení audiovizuálního obsahu, diskusních fór a mnoho dalších. Pro zprostředkovatele je typické, že sami netvoří obsah, který je poskytován jejich uživateli, avšak často poskytují nástroje zdokonalující a upravující uživatelský obsah.³²¹

Zvláštní povaha poskytovaných služeb, rozvoj přeshraničního poskytování služeb na vnitřním trhu a požadavek právní jistoty pro ISP ve vztahu k odpovědnosti motivovala evropské zákonodárce k přijetí Oddílu 4 směrnice o elektronickém

³¹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

³¹⁹ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, str. 426.

³²⁰ Tamtéž.

³²¹ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011(48), 1455–1502; str. 1455.

obchodu.³²² Tento oddíl garantuje určitým poskytovatelům služeb výjimku z odpovědnosti napříč právním řádem. Transpozice těchto ustanovení byla provedená zákonem o některých službách v informační společnosti³²³ a konkrétně jeho § 3–6. Formulace národní úpravy se odchyľuje od té evropské, přičemž směrnice je postavená na konceptu výjimek z odpovědnosti, ale transponované ustanovení § 3–5 ZNSIS odpovědnost zakládá. Česká formulace je pozitivní a vytváří podmínky vzniku odpovědnosti na rozdíl od formulace evropské, která stanoví podmínky zániku odpovědnosti. Mohlo by se zdát, že českým zákonodárcem použitá negace podmínek uvedených ve směrnici povede ke stejnému následku. Tento závěr není správný. Nesplní-li provozovatel služby v informační společnosti předpoklady pro vyvinění dle ustanovení směrnice, může se zbavit odpovědnosti obecnou úpravou, např. aplikací institutu krajní nouze. Na druhou stranu textace českého zákona tuto odpovědnost zakládá, proto budí dojem, že obecné liberační či exkulpační principy nebudou použitelné. S ohledem na princip aplikační přednosti práva Evropské unie³²⁴ je zapotřebí národní úpravu vykládat v souladu s evropskou směrnicí o elektronickém obchodu, proto nelze odpovědnost založenou ZNSIS považovat za absolutní. ISP musí být umožněno vyvinít se na základě obecných ustanovení občanského zákoníku. Správné posouzení odpovědnosti ISP dle české úpravy musí zohlednit splnění podmínek, které odpovědnost ISP zakládají, spolu s posouzením, zda neexistují důvody pro její zánik.³²⁵ Jinak řečeno, českou úpravu je potřeba vykládat v tom smyslu, že splněním předpokladů stanovených v § 3–5 ZNSIS nedochází automaticky ke vzniku odpovědnosti, jak naznačuje jazykový výklad těchto ustanovení, ale dochází pouze ke ztrátě výjimky z odpovědnosti a ISP může být shledán odpovědným dle zvláštních právních předpisů.³²⁶

Výjimky z odpovědnosti dle směrnice o elektronickém obchodu a potažmo dle zákona o některých službách v informační společnosti se nevztahují na všechny typy zprostředkovatelů, ale pouze na ty, které splní zákonné požadavky. Zprostředkovatele

³²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu.

³²³ Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů.

³²⁴ Blíže viz poznámka pod čarou č. 44.

³²⁵ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016, ISBN 978-80-251-4664-4, str. 159.

³²⁶ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 45.

rozlišujeme podle typu poskytovaných služeb do tří skupin. První z nich je služba založená na poskytování prostého přenosu „*mere conduit*“, druhou je služba spočívající v zrcadlení webových stránek pro zrychlení načítacího času „*caching*“ a třetí, nejširší, je služba spočívající v ukládání informací „*hosting*“. Jeden subjekt může být ve vztahu k dílčím službám zařazený do různých kategorií. Rozhodujícím kritériem je charakter poskytované služby. Níže se věnujeme jednotlivým druhům služeb, kterým za splnění všech předpokladů je garantována výjimka z odpovědnosti, tzv. „*safe harbour*“.

Jak již bylo uvedeno výše, výjimka z odpovědnosti se týká všech právních odvětví, avšak bezpečný přístav negarantuje ISP ochranu před požadavkem poškozeného uložit ISP opatření k nápravě, jakými jsou zdržovací nebo odstraňovací nároky, či před právem poškozeného domáhat se informací dle autorského zákona. ZNSIS neobsahuje zvláštní úpravu možnosti uložit zdržovací nebo odstraňovací nárok. Z tohoto důvodu tyto nároky musí být uloženy na základě zvláštních zákonů. V souvislosti s ochranou autorského práva bude relevantní ustanovení § 40 AZ. Obecná možnost tyto nároky uložit pramení z článků 12 odst. 3, 13 odst. 2 a 14 odst. 3 směrnice o elektronickém obchodu.

S ohledem na soukromoprávní odpovědnost je nesporné, že výjimka z odpovědnosti se vztahuje na uložení povinnosti nahradit škodu či poskytnout přiměřené zadostiučinění. Určitá pochybnost panuje s ohledem na nárok požadovat vydání bezdůvodného obohacení, protože se nejedná o typický odpovědnostní nárok. Kolektiv autorů na čele s Lukášem Jansou za použití teleologického výkladu dospěl k závěru, že bezpečný přístav chrání ISP i s ohledem na nárok na vydání bezdůvodného obohacení.³²⁷

4.4.2 *Mere conduit*

Potenciálně nejvíce ohroženou skupinou poskytovatelů služeb s ohledem na možnost být shledáni spoluodpovědnými na deliktech svých uživatelů jsou poskytovatelé prostého přenosu. Tyto osoby fakticky přicházejí do styku se všemi informacemi přenášenými prostřednictvím jejich sítí.³²⁸ Onu ohroženost můžeme

³²⁷ Tamtéž.

³²⁸ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 41–42.

demonstrovat na rozhodnutí ve věci *Godfrey v. Demon Internet Ltd*³²⁹, které je analyzováno výše a na základě kterého byl poskytovatel připojení k Internetu shledán odpovědným za závadný obsah poskytnutý jeho uživatelem. Přijetí směrnice o elektronickém obchodu a její transpozice do českého právního řádu poskytovatelům služeb prostého přenosu garantuje s ohledem na tyto služby ochranu bezpečného přístavu (§ 3 ZNSIS, čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu).

Poskytovateli rozumíme provozovatele fyzické infrastruktury a zprostředkovatele přístupu k takové infrastruktuře.³³⁰ Existenci těchto subjektů přímo předvídá § 3, odst. 1 ZNSIS, který poskytovatelem služby prostého přenosu rozumí osoby, které provozují službu, jež „*spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací*“ nebo „*ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací*“. Mimo výše uvedenou formulační nepřesnost ZNSIS v něm můžeme najít další nesrovnalost. S ohledem na ustanovení § 3 ZNSIS český zákonodárce pracuje s pojmem „sít' elektronických komunikací“, který je užší než znění čl. 12 směrnice o elektronickém obchodu, který používá pojem „komunikační sít'“. S ohledem na eurokonformní výklad³³¹ je třeba vykládat české ustanovení jako zahrnující všechny komunikační sítě ve znění směrnice.³³² Dle ustanovení § 3 odst. 2 ZNSIS dvěma výše uvedeným typům poskytovatelů služeb v informační společnosti pro zachování výjimky z odpovědnosti nebrání fakt, že provádějí „*automatické krátkodobě dočasné ukládání přenášených informací*“. V tomto ustanovení můžeme spatřovat analogii k licenci k dočasným rozmnoženinám³³³ dle autorského zákoníku, když pořizování takových automatických rozmnoženin je z technologického hlediska nezbytné pro řádné poskytování služeb prostého přenosu.

Jak je uvedeno výše, český zákonodárce transponoval ustanovení 4. oddílu směrnice o elektronickém obchodu nepřesně, protože použil pozitivní formulaci. Dle komentáře k zákonu o některých službách v informační společnosti je to projev formulační neobratnosti zákonodárce, který nemá vliv na význam podmínek vyloučení

³²⁹ *Godfrey v Demon Internet Ltd*, QBD, [1999] 4 All ER 342, [2000] 3 WLR 1020; [2001] QB 201

³³⁰ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 41–42.

³³¹ Blíže k eurokonformnímu výkladu viz poznámka pod čarou č. 44.

³³² MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 41–42.

³³³ Blíže dočasným rozmnoženinám viz kapitola 2.5.1 Dočasné rozmnoženiny.

odpovědnosti uvedených ve směrnici.³³⁴ Z tohoto důvodu níže uvádíme zákonné podmínky v upraveném znění tak, aby odpovídaly logice směrnice, tedy jako předpoklady získání ochrany bezpečného přístavu.

Poskytovatel služby prostého přenosu se může spolehnout na výjimku z odpovědnosti, pokud (i) přenos sám neinicuje, (ii) nezvolí cílového adresáta přenášené informace, (iii) nezvolí nebo nezmění obsah přenášené informace a (iv) bude pasivní ve vztahu k přenášenému obsahu. Poslední podmínku můžeme dovodit z judikatury Soudního dvora Evropské unie.³³⁵ Splnění těchto podmínek zaručí poskytovateli služeb možnost nabízet pouhé technické zabezpečení přenosu informací a aktivní roli ponechá na uživatelích.

Podmínka ne-iniciace s ohledem na textaci směrnice, která uvádí, že ISP „*není původcem přenosu*“, znamená, že prvotním impulzem, iniciátorem, musí být uživatel, nikoliv IPS.³³⁶

Druhá podmínka předpokládá, že ISP poskytující prostý přenos nebude sám volit adresáta cílené informace. K takto formulované podmínce dojdeme použitím eurokonformního výkladu. Ustanovení § 3 ZNSIS obsahuje další nepřesnou formulaci, když používá termín „uživatelé“, protože uživatel může být jak adresát, tak i odesílatel určité informace.³³⁷ Transponované ustanovení směrnice pracuje s pojmem „příjemce přenášené informace“, proto podmínka musí znít, že ISP nevolí cílového adresáta přenášené informace.

Poslední zákonnou podmínkou je předpoklad, že ISP nebude zasahovat do přenášené informace a nezvolí či nezmění její obsah. Tato podmínka předpokládá, že odeslána informace bude nezměněna dopravena k příjemci. Jakákoliv změna, bez ohledu na to, zda by k ní došlo automaticky prostřednictvím algoritmu, nebo zásahem lidského faktoru, způsobí ztrátu ochrany bezpečného přístavu. Rozhodující je shodnost obsahu odeslané a přijaté informace. V průběhu přenosu může být obsah měněn, třeba pro zrychlení přenosu, ale před doručením musí být vrácen do původní podoby. Jak

³³⁴ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 45.

³³⁵ Tamtéž, str. 46.

³³⁶ Tamtéž.

³³⁷ Tamtéž.

směrnice, tak i zákon tuto podmínku vztahují k obsahu informace, takže změna formátu pro udržení ochrany bezpečného přístavu nehraje roli.³³⁸

Čtvrtou podmínkou, která není přímo uvedená v textu směrnice, ale dovozujeme ji z jejího bodu 42 odůvodnění, je požadavek neutrality. ISP se ve vztahu k přenášeným informacím musí chovat takovým způsobem, aby se s nimi neseznámil a ani je nekontroloval. Tento závěr potvrdil Soudní dvůr Evropské unie ve svém rozhodnutí ve věci *Google France (AdWords)*³³⁹ a rozšířil jej i na poskytovatele *hostingových* služeb. S rozšířením požadavku neutrality na poskytovatele *hostingových* služeb si dovolím nesouhlasit. Více k této problematice naleznete v části 3.4.1 *Google France (AdWords)* této diplomové práce.

Nesplní-li IPS výše uvedené podmínky, nemůže mu být poskytnuta ochrana bezpečného přístavu a může být shledán odpovědným za přenášené informace. Avšak, jak může mylně naznačovat znění českého zákona, neexistence ochrany bezpečného přístavu automaticky nezakládá odpovědnost ISP, ale pouze umožňuje jej shledat odpovědným dle zvláštních zákonů.³⁴⁰

4.4.3 *Caching*

Další výjimka je poskytována službám, které spočívají v ukládání dat do vyrovnávací paměti. Přesnější definici nalezneme v článku 13 směrnice o elektronickém obchodu, která službu *cachingu* definuje jako „*automatické dočasné přechodné ukládání, které slouží pouze pro co možná nejúčinnější následný přenos informace na žádost jiných příjemců služby*“. Dle důvodové zprávy k ZNSIS služby *cachingu* chrání zdrojové servery před nadměrným přetěžováním a zrychlují přenos dat ke koncovým uživatelům. Typicky ke zrychlení přenosu dochází zkrácením vzdálenosti mezi serverem a koncovým uživatelem. K tomu slouží *proxy cache* servery, na kterých je ukládán obraz (kopie) originálních dat ze zdrojových serverů. Například původní data webové stránky jsou uložena na serveru v USA a kopie jsou vytvořené na evropských serverech. Tyto obrazy jsou pravidelně aktualizovány, aby evropský uživatel měl

³³⁸ Tamtéž, str. 48.

³³⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. *Google France SARL a Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další*; ECLI:EU:C:2010:159, bod 23–24.

³⁴⁰ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 50.

přístup k co možná nejaktuálnějším informacím. Zkrácení fyzické vzdálenosti mezi serverem a konečným uživatelem nemá vliv pouze na zrychlení přenosu, ale také umožní snížit zatížení transatlantických optických kabelů a zdrojových serverů, protože zdrojové severy nemusí odpovídat na, respektive přenášet, požadavky jednotlivých koncových uživatelů.

Poskytování služby typu *caching* se skládá ze dvou typově odlišných činností. Při tvorbě obrazu původní webové stránky dochází k ukládání dat a tato data jsou dále přenášena koncovým uživatelům. Z technického hlediska automatické ukládání není nezbytnou součástí přenosu, jinak by se jednalo o prostý přenos dle ustanovení § 3 ZNSIS. Účelem vytváření kopií je zefektivnění a urychlení přístupu k informacím. Definičním znakem vytvářených kopií dle ZNSIS i směrnice o elektronickém obchodu je dočasnost a automaticčnost. Časové hledisko dočasnosti musí být vykládáno v tom smyslu, že data jsou na serveru uložena dočasně, ale z pohledu jednotlivého přenosu z podnětu koncového uživatele trvale.³⁴¹ To znamená, že kopie jsou uloženy na serveru dříve, než je přenos koncovým uživatelem iniciován, a po ukončení přenosu nedochází k jejich automatickému smazání, protože zůstávají přístupná pro další uživatele. Tyto kopie jsou nahrazovány teprve až automatickou aktualizací. Hranice mezi trvalostí a dočasností se může zdát neostrá. S ohledem na tento druh služby dočasnost pramení z nejistého osudu ukládaných dat. ISP poskytující *cachingovou* službu neovlivňuje podobu a existenci ukládaných a dále zpřístupňovaných dat, protože tato data nemají samostatný účel a vždy sdílejí osud dat na zdrojových serverech. Dojde-li ke změně či smazání původních dat, projeví se to s určitou časovou prodlevou na podobě zrcadlených dat. Tato provázanost se zdrojovými daty zaručuje splnění definiční podmínky dočasnosti. Podmínka automatického ukládání znamená, že ISP nijak nezasahuje do celého procesu a všechno je prováděno ryze automaticky.³⁴²

V souvislosti s transpozicí výjimky z odpovědnosti poskytovatele služby typu *caching* obdobně platí výše uvedené úvahy o formulační neobratnosti českého zákonodárce. Jak již bylo několikrát uvedeno výše, ztráta ochrany bezpečného přístavu

³⁴¹ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 30.

³⁴² Tamtéž.

automaticky nezakládá odpovědnost ISP za cizí obsah, avšak ztráta takového režimu umožňuje jej shledat odpovědným na základě zvláštních předpisů.

Z tohoto důvodu níže uvádíme zákonné předpoklady v pozměněném (eurokonformním) znění tak, aby jejich dodržení garantovalo ISP výjimku z odpovědnosti ve vztahu k poskytované službě typu *caching*. Na tuto výjimku se může ISP spolehnout, pokud (i) nezmění obsah informace, (ii) vyhoví podmínkám přístupu k informaci, (iii) dodržuje pravidla o aktualizaci informace, která jsou obecně uznávána a používána v příslušném odvětví, (iv) nepřekročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v příslušném odvětví s cílem získat údaje o užívání informace a (v) poslední požadavek, aby ihned přijal opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nařídil stažení či znemožnění přístupu k této informaci. Některé z těchto podmínek předpokládají vysokou úroveň odbornosti poskytovatele služby, protože odkazují na „obecně uznávaná odvětvová pravidla“. Tato na první pohled vágní formulace umožní zákonu pružně reagovat na technologický vývoj a nebude potřeba neustále měnit zákonné definice.³⁴³

První podmínkou je požadavek nezasahování do obsahu přenášené informace. Jedná se o velmi podobnou podmínku, jako je třetí podmínka vzniku ochrany bezpečného přístavu služby prostého přenosu, z tohoto důvodu její výše uvedený výklad můžeme aplikovat na službu typu *caching mutatis mutandis*.

Druhou podmínkou je závazek vyhovět podmínkám přístupu k informaci. Touto podmínkou je myšleno, že poskytovatel služby typu *caching* musí dodržet podmínky přístupu k informacím nastavené pro přístup na původním serveru. Pokud by byla informace pro koncového uživatele přístupná na původním serveru, musí být pro něj přístupná i ze severu *cachingové* společnosti a naopak, kdyby nebyla přístupná, nemůže být přístupná ani ze serveru, kde je nahrán její zrcadlový obraz. Tato podmínka zaručuje, aby nedocházelo k obcházení různých geografických omezení pro konzumaci

³⁴³ Tamtéž, str. 54–55.

autorského díla. Koncový uživatel by neměl poznat, zda se připojuje k původnímu serveru, nebo jeho zrcadlové kopii nacházející se někde geograficky blíže.³⁴⁴

Třetí požadavek přesahuje právní rovinu a mezi podmínky vzniku ochrany bezpečného přístavu řadí splnění pravidel pro aktualizaci jím uložené a dále zpřístupňované kopie obsahu zdrojového serveru.³⁴⁵ Poskytovatel *cashingových* služeb musí udržovat kopii aktuální dle obecně uznávaných a používaných pravidel v příslušném odvětví.

Smyslem čtvrté podmínky je ochrana oprávněných zájmů provozovatelů původních serverů. Vlastník informací na původní servery často instaluje různé aplikace umožňující sledování zájmu o jeho služby. V případě, že většina uživatelů by se připojovala pouze k *cashingovým* serverům, výsledky užívání služby dle měření provedených na původních serverech by byly zkreslené.³⁴⁶ Proto se v odvětví internetových služeb vyvinula obecně uznávaná a využívá praxe, která tuto problematiku přesněji upravuje.³⁴⁷ Velice zjednodušeně můžeme říct, že na *cashingových* serverech jsou ukládány informace, které uživatelé nejčastěji dožadují. Bude se jednat o úvodní webové stránky, různá loga, adresy DNS a další. Se zbylými požadavky se uživatel obrací přímo na původní server. Jenom pro odstranění pochybnosti uvádíme, že tento proces je zcela automatický a koncový uživatel nerozpozná, z jakého serveru informace pochází.

Poslední, pátou podmínkou je požadavek, aby přijal opatření vedoucí k odstranění informace ze sítě nebo znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že na původním serveru došlo k odstranění nebo znemožnění přístupu k takové informaci. Tento požadavek můžeme chápat jako udržování aktuálnosti provedených kopií. Dále také má povinnost provést soudem uložené stažení nebo znemožnění přístupu. Zákon klade důraz na co možná nejrychlejší reakci poskytovatele služeb, když stanoví, že má k odstranění či znepřístupnění dojít „ihned“, jakmile zjistí, že k takovému úkonu došlo na původním serveru. Zákon ani směrnice nespécifikují, jakým způsobem se má poskytovatel služby

³⁴⁴ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 57.

³⁴⁵ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016, ISBN 978-80-251-4664-4, str. 183.

³⁴⁶ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 58.

³⁴⁷ Tamtéž.

typu *caching* dozvědět o odstranění nebo zneprístupnění určité informace na původních serverech. Může to být provedeno na individuální žádost, pokud bude dostatečně určitě specifikovat odstraněné nebo zneprístupněné informace.³⁴⁸ Celý proces vytváření *cachingových* kopií je však automatizovaný, tyto systémy řídí sofistikované algoritmy, které se starají o pravidelnou aktualizaci zveřejňovaných informací, která ve své podstatě zahrnuje odstraňování či zneprístupňování informací. V případě, že dochází k zveřejňování protiprávních informací, musí se oprávněná osoba domáhat jejich odstranění či zneprístupnění přímo na provozovateli původní služby, typicky provozovateli *hostingu*. Teprve po odstranění závadné informace z původního umístění musí reagovat poskytovatel *cachingu*.³⁴⁹

Kumulativním splněním všech výše uvedených podmínek vzniká poskytovateli služeb typu *caching* zákonná ochrana a nemůže být shledán odpovědným za přenášené a krátkodobě ukládané informace. Nesplnění či porušení byť jedné povinnosti automaticky znamená ztrátu ochranného režimu bezpečného přístavu a ISP může být shledán odpovědným na základě zvláštních zákonů.

4.4.4 *Hosting*

Třetím typem služby, která bývá velmi často poskytována prostřednictvím Internetu a požívá, za splnění zákonných předpokladů, výjimky z odpovědnosti, je poskytování prostoru. Uživatelé mohou na takto poskytnutý prostor nahrávat libovolná data. Na rozdíl od *cachingu* ukládaná data nemusí být na serverech pouze dočasně. Zákonnou definici najdeme v § 5 ZNSIS a článku 14 směrnice o elektronickém obchodu, která uvádí, že tato služba spočívá „v ukládání informací poskytnutých uživatelem, respektive příjemcem služby“. Tuto definici je potřeba chápat značně široce. Může se jednat o jakoukoliv službu, která umožňuje ukládání cizího obsahu. Jenom pro názornost můžeme uvést služby webhostingu, datových úložišť, různých platforem pro sdílení obsahu, sociálních sítí, blogů, internetových tržišť, diskusních fór a další.³⁵⁰

Pro zachování struktury a poskytnutí uceleného výkladu i v této části připomínáme, že český zákonodárce zvolil neobratnou formulaci transponovaného ustanovení.

³⁴⁸ Tamtéž.

³⁴⁹ Tamtéž.

³⁵⁰ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALÍŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016, ISBN 978-80-251-4664-4, str. 164.

Směrnice stanoví podmínky, kdy je poskytovatel *hostingu* vyňat z odpovědnosti za cizí obsah. Na druhou stranu ZNSIS uvádí podmínky, dle striktního gramatického výkladu, se kterými spojuje vznik odpovědnosti poskytovatele *hostingu* za cizí obsah. S ohledem na požadavek eurokonformního výkladu³⁵¹ je potřeba český zákon vykládat v tom smyslu, že splnění uvedených podmínek automaticky nezakládá odpovědnost poskytovatele *hostingových* služeb, ale pouze jej zbavuje ochrany bezpečného přístavu a může být shledán odpovědným dle zvláštních předpisů.³⁵² Stejně jako v předchozích částech níže uvedeme zákonné podmínky v upraveném znění tak, aby odpovídaly formulaci evropské směrnice. Splní-li poskytovatel *hostingu* níže uvedené podmínky, může se spolehnout na horizontální výjimku z odpovědnosti.

Podmínky garantující ochranu bezpečného přístavu můžeme rozlišit na subjektivní a objektivní. Subjektivní jsou všechny podmínky vážící se na vědomost poskytovatele služby o obsahu ukládaných informacích či jednání jeho uživatele. Na druhou stranu objektivní podmínky se vztahují ke způsobu, jakým je služba poskytována.³⁵³ Zákon i směrnice přímo uvádějí tři podmínky, čtvrtá podmínka zůstala vytvořena rozhodovací praxí SDEU. Poskytovatel *hostingu* se může spolehnout na výjimku z odpovědnosti za předpokladu, že (i) není účinně seznámen s protiprávním obsahem ukládané informace nebo jednáním uživatelů (absence konkrétní vědomosti), (ii) nemohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní (absence konstruktivní vědomosti), (iii) neexistuje přímý či nepřímý rozhodující vliv na jeho činnost a (iv) ve vztahu k poskytování služby zachová neutrální postavení. Splněním výše uvedených předpokladů ISP může spoléhat na výjimku z odpovědnosti.

Pokud se předpokládaným způsobem dozví o závadném obsahu a učiní veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací, ochrana bezpečného přístavu zůstane zachována. Absence konkrétní a konstruktivní vědomosti se vztahuje k obsahu informací a jednání uživatelů. Obsahem informací se rozumí jakýkoli obsah, který je pouze pasivně ukládán na serverech poskytovatele služby. Pojem jednání uživatele dle jazykového výkladu se týká nějaké

³⁵¹ Blíže k eurokonformnímu výkladu viz poznámka pod čarou č. 44.

³⁵² MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 71.

³⁵³ Tamtéž.

činnosti. Evropský zákonodárce neposkytl bližší analýzu tohoto pojmu, můžeme alespoň uvést výkladové pravidlo pro DMCA, který sleduje obdobný cíl jako směrnice ve vztahu k odpovědnosti ISP. House Report č. 105–551 (II) ze dne 22. července 1998 definuje pojem jednání jako činnost využívající materiál uložený v systému nebo v síti. Tento pojem nezahrnuje pouze závadný materiál, který je permanentně uložený na serverech, ale také dočasné kopie. S ohledem na tuto definici lze pod pojem jednání uživatelé podřadit např. *webcasting* (živé vysílání).³⁵⁴

(i) Absence konkrétní vědomosti

Prvním předpokladem pro vznik chráněného režimu je absence konkrétní vědomosti. To znamená, že poskytovatel služby nebyl prokazatelně seznámen s protiprávností obsahu či jednáním jeho uživatelů. Není zcela jednoznačné, zda zákonodárce zamýšlel spojit výjimku z odpovědnosti s lidskou nevědomostí (např. zaměstnanec ISP) nebo počítačovou nevědomostí (filtrovací software, který narazí na závadný obsah). Přímé vodítko nenajdeme ani v rozhodovací praxi SDEU. Avšak anglická i francouzská verze rozsudku ve věci *L'Oréal v. eBay*³⁵⁵ používá termín „*the operator*“ či „*l'exploitant*“, který v přeložení znamená operátor. Z těchto pojmů se dá dovodit, že SDEU počítá s lidskou vědomostí, respektive nevědomostí.³⁵⁶

Všeobecné povědomí o tom, že na servery poskytovatele služby mohou být ukládané protiprávní informace nebo tento prostor může být zneužíván k nelegálnímu jednání uživatelů, nenaplnuje znaky konkrétní vědomosti. Opačný závěr by vyloučil existenci bezpečného přístavu pro poskytovatele *hostingu*. Je všeobecně známo, že na jakémkoliv internetovém serveru může docházet a často dochází k porušování práv. Z tohoto důvodu vědomost dle § 5 odst. 1 písm. b), která může zbavit poskytovatele *hostingu* bezpečného přístavu, musí být jednoznačná a prokazatelná.³⁵⁷

³⁵⁴ Larusdottir, Jonina S. “Liability of Intermediaries for Copyright Infringement in the Case of Hosting on the Internet.” *Scandinavian Studies in Law* 47 (2004): 471–492, str. 483.

³⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. *L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další*; ECLI:EU:C:2011:474.

³⁵⁶ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011(48), 1455–1502; str. 1475.

³⁵⁷ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 72.

Nejčastějším původcem konkrétní vědomosti IPS je sdělení uživatelů o protiprávnosti obsahu. Zákon neupravuje formu ani další podmínky, které musí sdělení splňovat. Může být podáno v zásadě kýmkoliv, nikoli pouze osobou, která má na tom právní zájem. Zákon rovněž dovoluje podat anonymní oznámení.³⁵⁸ Ze zákonného ustanovení, které požaduje „*prokazatelné*“ seznámení se s protiprávní povahou obsahu ukládané informace či protiprávním jednáním uživatele, můžeme dovodit minimální požadavky, které musí oznámení o informaci splňovat, aby založilo vědomost ISP o závadném obsahu. Je zásadní, aby škodlivá informace byla řádně identifikovatelná. Ideálně konkrétním odkazem na závadný obsah. Obecné konstatování, že prostřednictvím této služby je poskytován nelegální obsah, není dostačující. Další náležitostí oznámení je prokázání protiprávní povahy obsahu či jednání uživatelů. Důkazní břemeno nebude stejné, jako kdyby se jednalo o soudní spor, avšak určitou míru přesvědčivosti oznámení mít musí.³⁵⁹ V některých případech bude zcela zřejmé, že se jedná o nelegálně zpřístupněné chráněné dílo. Bude tomu tak v případě nejnovějšího hollywoodského trháku, který byl nahraný na kameru v kině a tento záznam byl dále zpřístupněn. Některé situace však tak zřejmé nebudou, proto oznámení bude muset obsahovat dostatek informací, aby poskytovatel mohl s vynaložením odborné péče zjistit, že tento obsah porušuje právo.

(ii) Absence konstruktivní vědomosti

Existují situace, kdy nedojde k oznámení závadného obsahu, jak je uvedeno výše, a poskytovatel služby typu *hosting* má přesto povinnost neprodleně učinit veškeré kroky k odstranění nebo znepřístupnění závadných informací, aby si zachoval výjimku z odpovědnosti. Český zákonodárce tuto povinnost znepřístupnění či odstranění uvádí pouze v souvislosti s podmínkou konkrétní vědomosti dle § 5 odst. 1 písm. b) ZNSIS, ale dle teleologického výkladu musíme tento požadavek vztahovat i pro situace nastalé dle § 5 odst. 1 písm. a) ZNSIS. Jinak by došlo k nelogické situaci, která by se vznikem konstruktivní vědomosti automaticky zakládala ztrátu bezpečného přístavu.³⁶⁰

³⁵⁸ Tamtéž, str. 72–74.

³⁵⁹ Tamtéž.

³⁶⁰ Tamtéž, str. 75.

Ustanovení § 5 odst. 1, písm. a) ZNSIS zavádí povinnost odstranit či zneprístupnit protiprávní obsah, pokud se ISP o jeho protiprávnosti mohl dovědět vzhledem k předmětu své činnosti, okolnostem a povaze případu. V této situaci oznámení není zapotřebí. Na druhou stranu neúplné nebo nepřesné oznámení může založit konstruktivní vědomost poskytovatele služby.³⁶¹ Pro úplnost uvádíme, že toto ustanovení nezakládá povinnost ISP preventivně monitorovat obsah ukládaných informací. Uložení povinnosti aktivního vyhledávání okolností poukazujících na protiprávní obsah a dohlížení na obsah ukládaných informací je přímo v rozporu s ustanovením § 6 ZNSIS a článkem 15 směrnice o elektronickém obchodu.

Jak poznáme, že ISP nabyl konstruktivní vědomost o protiprávním obsahu? Přípravné dokumenty pro směrnici o elektronickém obchodu neposkytují žádný návod. Na druhou stranu, směrnice o elektronickém obchodu obsahuje velmi podobné ustanovení jako DMCA. Z tohoto důvodu někteří autoři zastávají názor, že ustanovení směrnice má být vykládáno stejným způsobem jak americký zákon. Hovoříme o testu červené vlajky („*red flag test*“), který v sobě zahrnuje dva elementy, subjektivní a objektivní.³⁶²

Abychom mohli určit, zda ISP si mohl být vědom „červené vlajky“, musíme vyjít ze subjektivního vztahu ISP k okolnostem a povaze případu. Na druhou stranu, objektivní prvek testu se objevuje při určování, zda by závadný obsah nebo jednání bylo obezřetnému hospodářskému subjektu ve stejné situaci zřejmé. Jinými slovy, bude-li závadnost jednání či obsahu pro obezřetný hospodářský subjekt zjevná, takové jednání představuje onu pomyslnou „červenou vlajku“.³⁶³ Podmínka absence konstruktivní vědomosti znamená, že ISP jednající s pečlivostí hospodářského subjektu působícího v určitém odvětví nezískal vědomí o individuálně určené protiprávní informaci nebo nezákonném jednání uživatelů.

(iii) Neexistence rozhodujícího vlivu

³⁶¹ Tamtéž.

³⁶² Larusdottir, Jonina S. “Liability of Intermediaries for Copyright Infringement in the Case of Hosting on the Internet.” *Scandinavian Studies in Law* 47 (2004): 471–492, str. 485.

³⁶³ Tamtéž.

Další podmínkou pro poskytnutí výjimky z odpovědnosti pro poskytovatele *hostingu* je dle ustanovení § 5 odst. 2 ZNSIS absence přímého či nepřímého rozhodujícího vlivu na činnosti uživatelů. ISP nemůže určovat, jaký druh informací bude uživateli nahráván na jeho servery. Zákaz vykonávat rozhodující vliv je potřeba rozumět v tom smyslu, že pouhé zaměření webové stránky na určitý druh ukládaných informací tento vliv nezakládá. Poskytovatel musí mít možnost si zvolit zaměření své *hostingové* služby. Jinak by to limitovalo svobodu podnikání poskytovatele *hostingu*, protože pro zachování výjimky z odpovědnosti by musel poskytovat obecné úložiště. Nemohly by vznikat různé specializované webové stránky. Takový závěr je přímo v rozporu s deklarovanými cíli směrnice, která je transponována do výše uvedené národní normy.

Poskytovatel *hostingu* bude vykonávat rozhodující vliv, pouze pokud s uživateli aktivně komunikuje na individuální bázi. Bezsporně přímý rozhodující vliv bude vykonávat vůči uživatelům, se kterými je v pracovněprávním či obdobném vztahu. Je velmi pravděpodobné, že poskytovatel *hostingu* vykonává rozhodující vliv nad uživatelem, který je na jeho službách závislý anebo podléhá jeho dohledu.³⁶⁴ Bude-li poskytovatel *hostingu* vykonávat rozhodující vliv nad uživatelem, který zpřístupnil závadný obsah, nemůže se spolehnout na výjimku z odpovědnosti dle ustanovení § 5 ZNSIS.

(iv) Neutralita ve vztahu k poskytovaným službám

Čtvrtou, poslední podmínkou, kterou musí poskytovatel *hostingu* pro získání ochrany bezpečného přístavu splnit, je neutrální, respektive pasivní vztah k poskytované službě. Požadavek pasivního přístupu k ukládaným informacím byl odvozen rozhodovací praxí SDEU. Nejdříve v rozsudku ve věci *Google France (AdWords)*³⁶⁵ SDEU vytvořil požadavek striktní neutrality. Mnozí komentátoři s tak přísným požadavkem neutrality nesouhlasili a poukazovali na chybný výklad bodu 42

³⁶⁴ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 94–95.

³⁶⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. *Google France SARL a Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další*; ECLI:EU:C:2010:159.

odůvodnění směrnice o elektronickém obchodu.³⁶⁶ V následujícím rozhodnutí ve věci *L’Oreal v. eBay*³⁶⁷ SDEU neupustil od požadavku neutrality, ale zmírnil jeho přísnost. Stanovil, že pro zachování požadavku neutrality postačí, aby poskytovatel *hostingu* nehrál aktivní roli takové povahy, že by bylo možné konstatovat, že zpřístupněná data zná nebo kontroluje.³⁶⁸ Požadavek neutrality vykládáme jako „nedostatek znalosti“ ukládaných informací.

Poskytovateli *hostingu* zůstane zachována výjimka z odpovědnosti i v případech, kdy poskytuje nástroje pro nahrávání obsahu, kategorizaci, zobrazování nebo vyhledávání obrázků či videí. Stejně tomu bude ohledně funkce „našeptávání“, kdy služba automaticky navrhuje hledaná slova. Na druhou stranu, požadavek neutrality nebude naplňovat poskytovatel, jehož vnitřní proces zveřejňování příspěvků je spojen s ručním schvalováním příspěvků jeho zaměstnanci. V takovém případě nemůžeme hovořit o nevědomosti a podmínka neutrality či pasivity nebude naplněna.³⁶⁹

(v) Povinnost odstranit nebo zneprístupnit protiprávní obsah

Splní-li poskytovatel služby typu *hosting* všechny výše uvedené předpoklady, je mu poskytnuta výjimka z odpovědnosti, tzv. bezpečný přístav. Aby si toto postavení udržel, má povinnost neprodleně odstranit nebo zneprístupnit závadný obsah. Zákon o některých službách v informační společnosti tuto povinnost ukládá ISP, který získá konkrétní vědomost o protiprávním obsahu. Jak je vedeno výše, je nezbytné tuto podmínku rovněž uplatnit v případě získání konstruktivní vědomosti.

Získá-li poskytovatel *hostingu* konkrétní nebo konstruktivní vědomost o protiprávním obsahu, musí „neprodleně učinit veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo zneprístupnění takovýchto informací“, aby mu byla zachována výjimka z odpovědnosti. Zákon ukládá přísný časový požadavek jednat neprodleně. Takto musí jednat, teprve až se prokazatelně dozví, že ukládaný obsah je

³⁶⁶ Blíže k podmínce neutrality a nesouhlasným stanoviskům viz kapitola 3.4.1 Google France (AdWords).

³⁶⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. *L’Oréal SA a další proti eBay International AG a další*; ECLI:EU:C:2011:474.

³⁶⁸ Tamtéž, bod 116.

³⁶⁹ EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011(48), 1455–1502; str. 1483.

protiprávní. Od oznámení závadného obsahu může uběhnout několik dní, v průběhu kterých poskytovatel služby bude vyhodnocovat protiprávnost obsahu. Určení protiprávnosti je často komplexní proces, a proto musí být poskytovateli *hostingu* poskytnut dostatek času. Vyhodnotí-li poskytovatel obsah informace jako porušující práva třetích osob, musí neprodleně zahájit kroky k odstranění nebo zneprístupnění těchto informací. Celý proces odstraňování, s ohledem na technickou náročnost, může trvat nanejvýš několik dní, aby byl zákonný požadavek neprodleného jednání zachován.³⁷⁰

Poskytovatelé *hostingu* v obavách o ztrátu ochrany bezpečného přístavu často odstraňují informace bez důkladného prověření jejich protiprávnosti. Tímto přístupem nevyhnutelně zasahují do oprávněných zájmů uživatelů, kteří prostřednictvím jejich služeb zpřístupnili nezávadný obsah. Nejčastějším řešením této situace je ustanovení obchodních podmínek užívání služby, kterým se poskytovatelé *hostingu* zbavují odpovědnosti za neoprávněné zneprístupnění či odstranění obsahu. Tato situace je však výhodná pouze pro poskytovatele *hostingu*. Oprávněné zájmy uživatelů tak nejsou nijak chráněné. Volba mezi odstraněním a zneprístupněním je na poskytovatelích služeb. Často zvolí pouhé zneprístupnění, aby uchovali uživatelé nahrané informace pro případný soudní spor, nebo ponechají přístup pouze osobě, která závadný obsah zpřístupnila.³⁷¹

Odstraněním nebo zneprístupněním protiprávní informace celý proces končí a poskytovatel *hostingu* může nadále spoléhat na ochranu bezpečného přístavu. S ohledem na § 6 ZNSIS nelze požadavek zneprístupnit či odstranit závadný obsah rozšiřovat na povinnost odstraňovat i jiné soubory s obdobným obsahem. Rovněž nelze požadovat po poskytovateli *hostingu*, aby automaticky opakovaně odstraňoval či zneprístupňoval soubory už jednou notifikované a odstraněné či zneprístupněné.³⁷² Tento názor můžeme dovodit ze stanoviska generálního advokáta Jääskinena ve věci *L'Oreal v eBay*, kde s ohledem na výklad čl. 14 odst. 1 písm. a) směrnice o elektronickém obchodu, uvedl, že „[z] právní hlediska „seznámení se“ může odkazovat

³⁷⁰ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 80–81.

³⁷¹ Tamtéž.

³⁷² Tamtéž.

*pouze na minulost nebo přítomnost, ale nikoliv na budoucnost*³⁷³. Proto požadavek odstranění či zneprístupnění se může týkat jenom již existujících porušení, nikoliv budoucích se stejným nebo podobným obsahem.

4.4.5 Neexistence obecné povinnosti dohledu

Zákon o některých službách v informační společnosti poskytovatelům služeb typu „*mere conduit*“, „*caching*“ a „*hosting*“ zaručuje další ochranu. Tato ochrana spočívá v nemožnosti uložení povinnosti dohledu nad přenášeny či ukládanými informacemi a povinnosti aktivního vyhledávání skutečností a okolností, které poukazují na protiprávní obsah uložené či přenášené informace. Na tuto výjimku se poskytovatelé výše uvedených služeb mohou spolehnout bez ohledu na to, zda splnili veškeré podmínky pro vznik ochranného režimu bezpečného přístavu, či nikoliv.

Směrnice o elektronickém obchodu v článku 15 zabraňuje členským státům ukládat výše uvedeným poskytovatelům služeb povinnost obecného dohledu. Ve svém bodě 47 odůvodnění jasně rozlišuje mezi obecným a zvláštním dohledem. Zvláštní dohled může být dle směrnice národními orgány uložen. Český zákonodárce se ve vztahu k zákazu dohledu rozhodl pro ještě větší liberalizaci podnikání v prostředí Internetu. Z tohoto důvodu dle české právní úpravy je zakázáno uložit jak obecný, tak i zvláštní dohled. Zákaz uložení dohledu se vztahuje na všechny typy dohledu. Může se jednat o ryze technický dohled či dohled využívající lidský faktor. Rovněž nehraje rozdíl, zda se jedná o dohled v průběhu přenosu nebo nahrávání, či teprve *ex post*.³⁷⁴

Jen pro úplnost uvádíme, že vyloučení možnosti uložit povinnost dohledu nebo aktivního vyhledávání skutečností a okolností poukazujících na protiprávní obsah informace neomezuje oprávněnou osobu v tom, aby se domáhala vydání soudního zákazu dle zvláštních zákonů.³⁷⁵

³⁷³ Stanovisko generálního advokáta Niila JÄÄSKINENA přednesené dne 9. prosince 2010 ve věci *L’Oreal v eBay*, ECLI:EU:C:2010:757, bod 162.

³⁷⁴ MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0, str. 100–119.

³⁷⁵ Tamtéž.

4.5 Odpovědnost koncových uživatelů

Koncovým uživatelem rozumíme každého člověka, který používá zařízení připojené k síti Internet. Ten na Internetu může vyhledávat informace, zpřístupňovat nějaký obsah či stahovat již zpřístupněný obsah.³⁷⁶

Pouhé pasivní prohlížení obsahu webových stránek s největší pravděpodobností nemůže naplnit žádnou skutkovou podstatu deliktu. Proto za takové jednání koncový uživatel nebude nijak odpovědný.

Jinak tomu bude v situaci zpřístupňování obsahu. To se může projevovat psaním difamujících příspěvků v internetových diskusích, neoprávněným zpřístupňováním chráněného obsahu či jiným porušováním chráněného práva. Ve vztahu k takovým činnostem platí, že každý je odpovědný za své jednání. Výjimku tvoří osoby s omezenou svéprávností nebo osoby rozumově nevyspělé, které nejsou schopné posoudit následky svého jednání. Odpovědnosti se může škůdce zbavit prokázáním, že jednal v krajní nouzi nebo nutné obraně. Na proces zpřístupňování obsahu se použijí závěry uvedené v kapitole 4.2 Odpovědnost za vlastní obsah. Jenom pro pořádek připomínáme, že stahováním díla prostřednictvím *peer-to-peer* protokolů dochází automaticky ke zpřístupňování díla veřejnosti a takto jednající osoba může být za takové jednání shledána odpovědnou.

Stahování díla do nedávné doby bylo z velké části kryto výjimkou užití pro osobní potřebu dle § 30 autorského zákona. Uživatelé mohli stahovat zpřístupněný obsah, aniž by tím porušili jakékoliv právo třetí osoby. S přihlédnutím k vývoji rozhodovací praxe SDEU k dnešnímu dni tuto zákonnou licenci můžeme aplikovat pouze na stahování z oprávněného zdroje. Uživatel stažením autorskoprávně chráněného obsahu ze zřejmě neoprávněného zdroje zasahuje do práva autora. Do jaké míry budou nositelé autorských práv a práv souvisejících s právem autorským svá práva vymáhat, je prozatím nejasné. S ohledem na relativně malou škodu, která nositelům práv stažením chráněného obsahu vzniká, a velkou administrativní zátěží můžeme předvídat, že žaloby proti jednotlivým uživatelům za stažení chráněného obsahu z Internetu nebudou tak časté. Více k problematice stahování najdete v kapitole

³⁷⁶ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. 19 s., ISBN 80-7201-423-4, str. 153.

2.5 Stahování díla prostřednictvím Internetu. Koncoví uživatelé si musí začít uvědomovat nevhodnost stahování chráněných dat a postupně začít neoprávněné stahování nahrazovat jinými, v dnešní době již dostupnými, alternativami.

Závěr

Každý den, aniž bychom to považovali za neobvyklé, jsme obklopeni přístroji, které ke vzájemné komunikaci využívají síť Internet. Ta již dávno není pouhým experimentálním propojením počítačů čtyř amerických univerzit. Za poslední dekády spolu s technologickým vývojem došlo k velikým změnám. Zdokonalila se samotná síť i služby nabízené jejím prostřednictvím. Ačkoliv český právní řád neobsahuje legální definici sítě Internet, upravuje chování uživatelů v jejím prostředí. Existence definice by omezila aplikovatelnost zákonů na stávající technologický stav a nedovolila by reagovat na jeho další vývoj. Pro současné období *Web-u 2.0* je charakteristický vliv zprostředkovatelů a uživatelů poskytovaného obsahu. S úmyslem podpořit vývoj nových technologií a dalších služeb poskytuje český právní řád některým zprostředkovatelům lepší postavení formou výjimky z odpovědnosti. Na vytváření nových služeb je celospolečenský zájem, protože mnohdy velmi usnadňují běžné i pracovní činnosti.

V prostředí Internetu může dojít k porušení různých práv. Každá osoba zpřístupňující informace se může dopustit zásahu do osobnostních práv, práv průmyslových, práv k autorskému dílu a jiných soukromoprávních deliktů. Stejně tak může prostřednictvím Internetu dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu či přestupku.

S ohledem na autorskoprávní ochranu nejčastějším neoprávněným způsobem užití díla bude jeho rozmnožování a sdělování veřejnosti bez příslušné licence. Rozmnoženina díla může vzniknout jeho nahráním na externí server nebo při procesu stahování. Pro určení, zda se jedná o rozmnoženinu, je rozhodná její smysly vnímatelná podoba. Může dojít ke změně formátu nebo kompresi a pořád se bude jednat o rozmnoženinu díla, k jejímuž pořízení je zapotřebí souhlas autora. Zpřístupněním díla dosti vysokému, blíže nspecifikovanému okruhu osob dojde k jeho zveřejnění veřejnosti, ke kterému má autor výlučné právo dát souhlas. Na druhou stranu, pokud je dílo pouze přenášeno prostřednictvím Internetu v adresné komunikaci nebo je nahráno na veřejné úložiště a je opatřeno heslem, nebude se jednat o zveřejňování díla veřejnosti. Zvláštní pozornost je potřeba věnovat sdílení souboru prostřednictvím služby *BitTorrent*. Uživatel, který, byť oprávněně, stahuje soubor prostřednictvím této služby,

se automaticky dopouští zveřejňování díla veřejnosti, ke kterému musí mít souhlas oprávněné osoby.

Uživatelé, kteří stahují obsah prostřednictvím Internetu, jsou kryti výjimkou volného užití pro osobní potřebu. Současná právní úprava nerozlišuje mezi zdroji, ze kterých je stahováno. S ohledem na vývoj rozhodovací praxe SDEU tato výjimka volného užití by měla být vykládána v tom smyslu, že uživatel může pro vlastní potřebu stahovat chráněný obsah jenom z legálních zdrojů. Bude-li stahovat ze zřejmě nelegálního zdroje, dopustí se neoprávněného zásahu do autorských práv. S ohledem na administrativní náročnost a možnost vzniku relativně nízké škody je velmi nepravděpodobné, že by autoři vymáhali náhradu škody na jednotlivých uživatelích. Avšak z důvodů právní jistoty a zvyšování kultivovanosti chování uživatelů v prostředí Internetu by bylo vhodné toto rozlišení do právního řádu zakotvit. Hrozba odpovědnosti za stahování z neoprávněného zdroje by mnohé uživatele motivovala k zakoupení cenově dostupných služeb *on demand*.

Oblast poskytování služeb v informační společnosti je z velké části harmonizována evropskými normami. Před přijetím harmonizační směrnice o elektronickém obchodu národní soudy rozhodovaly v obdobných situacích rozdílně. Často byli zprostředkovatelé shledáni odpovědnými za přenášený nebo ukládaný obsah třetích osob. Výše zmíněná směrnice o elektronickém obchodu byla přijata za účelem posílení rozvoje vnitřního trhu Evropské unie.

V současné době můžeme sledovat další vývoj, protože Evropská komise předložila v rámci realizace Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě návrh Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, který ukládá poskytovatelům *hostingu*, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl, novou povinnost přijetí ve spolupráci s nositeli práv vhodných opatření za účelem ochrany autorských děl. Návrh mezi tato opatření řadí technologii rozpoznávání obsahu. Tento návrh se jeví být v přímém rozporu s obecným zákazem monitoringu dle čl. 15 směrnice o elektronickém obchodu a rovněž představuje nepřiměřený zásah do svobody projevu a podnikání.

Aktuálně platná úprava odpovědnosti je velmi ovlivněná ustanovením oddílu 4 směrnice o elektronickém obchodu, který zaručuje výjimku z odpovědnosti pro určité

typy internetových služeb. Výjimka rovněž působí jako pobídka k vyvíjení nových služeb. Formulační neobratností českého zákonodárce zůstal oddíl 4 směrnice o elektronickém obchodu nepřesně transponován do zákona o některých službách v informační společnosti. Pro výklad národní normy je proto zapotřebí přihlížet ke znění směrnice a rovněž k rozhodovací praxi SDEU. Takový postup pramení z principu supremacie práva Evropské unie. V některých rozhodnutích šel SDEU tak daleko, že rozšířil podmínku neutrality poskytování služeb rovněž na poskytovatele *hostingu*. Tento extenzivní výklad je nežádoucí, protože SDEU se postavil do role zákonodárce. S ohledem na dělbu moci je takové počínání soudu nevhodné. V dalších rozhodnutích tento požadavek striktní neutrality limitoval na požadavek nedostatku vědomosti o protiprávním obsahu.

V prostředí Internetu rozlišujeme odpovědnost za vlastní a cizí obsah. Vlastním obsahem je všechno, co někdo vlastním jednáním nebo prostřednictvím zaměstnance nebo jiné osoby zveřejní. Každý je za takový obsah odpovědný s výjimkou obecných exkulpačních důvodů. Na druhou stranu cizím obsahem je vše, co zpřístupní jednotliví uživatelé bez zásahu a konkrétní vědomosti poskytovatele služby. Rozlišujeme tři druhy poskytovatelů služeb podle typu nabízených služeb. Rozlišujícím kritériem je povaha služby samotné, nikoliv právní postavení poskytovatele. Zákon rozlišuje tři typy služeb „*mere conduit*“, „*caching*“ a „*hosting*“. Poskytovatelům těchto služeb zákon, kromě obecných exkulpačních důvodů, garantuje horizontální výjimku z odpovědnosti. Tato výjimka jim zaručí lepší postavení a umožní vyvíjet nové služby, které podporují technologický i hospodářský růst.

Cílem této práce bylo čtenáře seznámit se způsobem ochrany autorského práva v prostředí Internetu a odpovědnosti subjektů, které s chráněným obsahem nakládají. Oblast odpovědnosti poskytovatelů služeb je z velké části harmonizovaná evropskými normami. Z tohoto důvodu se část práce věnuje vývoji evropské úpravy. Pochopení motivace k přijetí evropské směrnice a následná rozhodovací praxe SDEU umožní čtenáři vykládat český zákon o některých službách v informační společnosti v souladu s evropskými normami. V neposlední řadě se tato diplomová práce věnuje jednotlivým nárokům, které může oprávněná osoba po rušiteli požadovat, a také předpokladům vzniku a udržení výjimek některých subjektů z odpovědnosti za cizí obsah.

Seznam zkratek

AZ	Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).
DMCA	Digital Millenium Copyright Act, Pub. L. No. 105-304, 112 Stat. 2860 (1998).
IP	Internet Protocol
ISP	<i>Internet Service Provider</i> – poskytovatel služeb informační společnosti
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
ZNSIS	Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

Použitá literatura

Citované právní předpisy

Digital Millenium Copyright Act, Pub. L. No. 105-304, 112 Stat. 2860 (1998)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES Text s významem pro EHP

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, kterou se mění směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů

Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu.

Telecommunications Act of 1996, Pub. LA. No. 104-104, 110 Stat. 56 (1996).

United States' Copyright Act 1976

Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví)

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Citované mezinárodní smlouvy

Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Příloha 1c Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO)

Listina základních práv Evropské unie

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; Řím, 4.XI.1950

Citované návrhy právních předpisů

Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o geo-blokování, COM(2016) 289 final - 2016/0152 (COD)

Návrh Nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů, COM/2016/0594 final - 2016/0284 (COD)

Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD)

Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu, COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD)

Návrh Směrnice Evropského Parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití děl a jiných předmětů chráněných na základě autorského práva a práv s ním souvisejících, z nichž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení, a o změně směrnice 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, COM/2016/0596 final - 2016/0278 (COD).

Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a Sociálnímu výboru a Výboru regionů „Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě“, COM(2015) 192 final

Citované důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Důvodová zpráva k zákonu č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník (konsolidované znění)

Monografie a učebnice

BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-030-0.

ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4.

GERLOCH, A. *Teorie práva*. 2. vydání. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001.

CHALMERS, Damian, DAVIES, Gareth, MONTI, Giorgio. *European Union Law*. Cambridge: University Printing House, 2014. ISBN 978-1-107-66434-0.

JAKL, Ladislav. *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-87956-00-7.

JANSA, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4.

JOHNS, Adrian. *Piráctví: boje o duševní vlastnictví od Gutenberga po Gatese*. 1. vyd. Brno: Host, 2013. 633 s. ISBN 978-80-7294-711-9.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: Beck, 1995. Právnícké učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

KROES, Quinten R. (ed.). *E-business law of the European Union*. 2nd ed. Austin: Wolters Kluwer, 2010. Kluwer law international. ISBN 978-90-411-2636-8.

POLČÁK, Radim. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. Právo pro denní praxi. ISBN 978-80-251-1777-4.

RABAN, Přemysl. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm, 2013. ISBN 978-80-87713-10-5.

TELEC, Ivo. *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015. Student. ISBN 978-80-7502-061-1.

Příspěvky ve sbornících

ROSA, Julia-Barceló. Liability for on-line intermediaries: comparing EU and US legal frameworks. In: *E-commerce law and practice in Europe*. Cambridge: Woodhead Publishing Limited, s. 26. ISBN 1855735806.

Odborné články

Akdeniz, Yaman, Case Analysis: Laurence Godfrey v. Demon Internet Limited, *Journal of Civil Liberties*, 1999, 4(2), 260-267 (July).

Baistrocchi, Pablo Asbo. "Liability of Intermediary Service Providers in the EU Directive on Electronic Commerce." *Santa Clara Computer and High Technology Law Journal* 19.1 (2002): 111-130.

EECKE, Patrick. Online Service Providers And Liability: A Plea For A Balanced Approach. *Common Market Law Review*. United Kingdom: Kluwer Law International, 2011(48), 1455-1502.

KNAPP, V. *Některé úvahy o odpovědnosti v občanském právu*. Stát a právo I. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.

SIEBER, Ulrich. *Commentary on the Conclusion of Proceedings in the "CompuServe Case" (Acquittal of Felix Somm): Moving Forward into the New Millennium - A New Culture of Responsibility on the Internet* [online]. Mnichov [cit. 2016-10-22]. Dostupné z: <http://www.digital-law.net/somm/commentary.html>.

Komentáře k právním předpisům

BÍLKOVÁ, Jana. *Bezdůvodné obohacení v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-579-4.

HULMÁK, Milan. a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

CHALOUPKOVÁ, Helena. *Autorský zákon: komentář. 4. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-432-2.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

MAISNER, Martin. *Zákon o některých službách informační společnosti: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-449-0.

TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 1997. Komentované zákony. ISBN 80-7179-106-7.

TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. Praha: Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4.

Judikatura

A&M RECORDS, Inc. v. NAPSTER, INC., 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001).

Court d'Appel de Paris rozsudek ze dne 10 února 1999 (*Estelle Hallyday/Valentin Lacambre*).

Godfrey v Demon Internet Ltd, QBD, [1999] 4 All ER 342, [2000] 3 WLR 1020; [2001] QB 201.

Náleze Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05.

Rozsudek Okresního soudu v Mnichově, č.j. 173158/95, v trestní věci proti Felixu Bruno Sommovi, ze dne 15.7.1998.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 10. dubna 2014. *ACI Adam BV a další*. ECLI:EU:C:2014:254.

Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014. *Public Relations Consultants Association Ltd proti Newspaper Licensing Agency Ltd a další*. ECLI:EU:C:2014:1195.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 14. července 2005. *Lagardère Active Broadcast*. ECLI:EU:C:2005:475

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. března 2012. *Società Consortile Fonografici (SCF) proti Marco Del Corso*. ECLI:EU:C:2012:140.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 15. září 2016. *Tobias Mc Fadden proti Sony Music Entertainment Germany GmbH*. ECLI:EU:C:2016:689.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 16. února 2012. *Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM) proti Netlog NV*, ECLI:EU:C:2012:85.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 17. ledna 2012. *Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening*. ECLI:EU:C:2012:16.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 2. června 2005. *Mediakabel BV proti Commissariaat voor de Media*. ECLI:EU:C:2005:348.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 24. listopadu 2011. *Scarlet Extended SA proti Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*, ECLI:EU:C:2011:771.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 7. prosince 2006. *Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA*. ECLI:EU:C:2006:764.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 12. července 2011. *L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další*, ECLI:EU:C:2011:474.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 23. března 2010. *Google France SARL a Google Inc. proti Louis Vuitton Malletier SA a další*; ECLI:EU:C:2010:159.

Rozsudek soudního dvora (velkého senátu) ze dne 29. ledna 2008, ve věci C-275/06, *Productores de Música de España (Promusicae) proti Telefónica de España SAU*, ECLI:EU:C:2008:54.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 29. ledna 2008. *Productores de Música de España (Promusicae) proti Telefónica de España SAU*, ECLI:EU:C:2008:54.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 4. října 2011. *Football Association Premier League a další*. ECLI:EU:C:2011:631.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 5. října 2004. *Bernhard Pfeiffer a další*. ECLI:EU:C:2004:584.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010. *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliver Heller (C-144/09)*. ECLI:EU:C:2010:740.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. dubna 1984. *Sabine von Colson and Elisabeth Kamann*. ECLI:EU:C:1984:153.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. listopadu 1990. *Marleasing SA*. ECLI:EU:C:1990:395.

Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 27. března 2014. *UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2014:192.

Tribunal de Grand Instance de Nanterre ze dne 8 prosince 1999 (*Lynda Lacoste v. Miltimania Company, France Cybermedia Company, SPPI, Estérel Company*).

Tribunal de Grande Instance de Paris rozhodnutí ze dne 9 června 1998 (*Estelle Hallyday/Valentin et Daniel Lacambre*).

Usnesení cNejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009, část trestní, ECLI:CZ:NS:2009:5.TDO.234.2009.1.

Usnesení Ústavního soudu II.ÚS 1013/16 ze dne 13. 9. 2016.

Internetové zdroje

Cambridge Dictionary [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/internet-piracy>

ČERNÁ, Zuzana a Michal ČERNÝ. Historie Internetu [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/o/14791/HISTORIEINTERNETU.html/>

Declaration A Balanced Interpretation Of the “Three-Step Test” in Copyright Law, dostupná z http://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/forschung_aktuell/01_balanced/declaration_three_step_test_final_english1.pdf

DIGITAL SINGLE MARKET: Digital Economy & Society [online]. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/environment-digital-single-market>

GEIGER C, HILTY R, GRIFFITHS J, SUTHERSANEN U (2010). *Declaration A Balanced Interpretation Of The "Three-Step Test" In Copyright Law*. jipitec, Vol. 1. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.softic.or.jp/publication/SLN/intro.pdf>

GOWAN, Michael. *Requiem for Napster* [online]. [cit. 2016-08-15]. Dostupné z: http://www.pcworld.idg.com.au/article/22380/requiem_napster/

MARX, Van Ranst. *SABAM v. Netlog (CJEU C 360/10) ... as expected!* [online]. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <http://kluwercopyrightblog.com/2012/02/20/sabam-v-netlog-cjeu-c-36010-as-expected/>

NIELSEN, Claus; JERVELUND, Christian; PEDERSEN, Karin, Ms; a další, „Study on the Economic Impact of the Electronic Commerce Directive“, [online]. [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/directive/index_en.htm#maincontentSec4

NKINKADE. What is Creative Commons and what do you do? [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: https://wiki.creativecommons.org/index.php?title=Frequently_Asked_Questions&oldid=57923#What_is_Creative_Commons_and_what_do_you_do.3F

O'LUANAIGH, Cian. *The birth of the web* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://cds.cern.ch/record/1998446>

O'REILLY, Tim. *What Is Web 2.0* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>

PASH, Adam. *A beginner's guide to BitTorrent* [online]. [cit. 2016-08-09]. Dostupné z: <http://lifehacker.com/285489/a-beginners-guide-to-bittorrent>

PETERKA, Jiří. *Kolikáté narozeniny slaví Internet?* [online]. [cit. 2016-07-15]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/b03/b0106001.php3>

SLÍŽEK, David. *Provozovatel Wi-Fi není odpovědný za pirátství uživatelů. Ale má to háček* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/obchod-s-verejnou-wi-fi-neni-odpovedny-za-piratstvi-zakazniku/>

VYLEŤAL, Martin. *Je stahování pirátského obsahu z webu legální?* [online]. [cit. 2016-10-15]. ISSN 1213-0702. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/je-stahovani-piratskeho-obsahu-z-webu-legalni/>

Jiné

EECKE, Patrick. *Liability of internet service providers*. University of Antwerp, 2015, přednáška ze dne 13. 11. 2015.

Frank La Rue, *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression*, Human Rights Council, Seventeenth session, Agenda item 3, bod 44 *in fine*.

Stanovisko generálního advokáta Niila JÄÄSKINENA přednesené dne 9. prosince 2010 ve věci *L'Oreal v eBay*, ECLI:EU:C:2010:757, body 138-145.

Stanovisko Generalního Advokáta Pedra Cruz VILLALÓNA přednesené dne 26. listopadu 2013 ve věci *C-314/12 UPC Telekabel Wien GmbH proti Constantin Film Verleih GmbH a Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ECLI:EU:C:2013:781.

Seznam příloh

Příloha č. 1:

October 24, 1995, Resolution of the U.S. Federal Networking Council
RESOLUTION:

"The Federal Networking Council (FNC) agrees that the following language reflects our definition of the term "Internet".

"Internet" refers to the global information system that –

(i) is logically linked together by a globally unique address space based on the Internet Protocol (IP) or its subsequent extensions/follow-ons;

(ii) is able to support communications using the Transmission Control Protocol/Internet Protocol (TCP/IP) suite or its subsequent extensions/follow-ons, and/or other IP-compatible protocols; and

(iii) provides, uses or makes accessible, either publicly or privately, high level services layered on the communications and related infrastructure described herein."

Příloha č. 2:

Liability for our Services

WHEN PERMITTED BY LAW, GOOGLE, AND GOOGLE'S SUPPLIERS AND DISTRIBUTORS, WILL NOT BE RESPONSIBLE FOR LOST PROFITS, REVENUES, OR DATA, FINANCIAL LOSSES OR INDIRECT, SPECIAL, CONSEQUENTIAL, EXEMPLARY, OR PUNITIVE DAMAGES.

TO THE EXTENT PERMITTED BY LAW, THE TOTAL LIABILITY OF GOOGLE, AND ITS SUPPLIERS AND DISTRIBUTORS, FOR ANY CLAIMS UNDER THESE TERMS, INCLUDING FOR ANY IMPLIED WARRANTIES, IS LIMITED TO THE AMOUNT YOU PAID US TO USE THE SERVICES (OR, IF WE CHOOSE, TO SUPPLYING YOU THE SERVICES AGAIN).

IN ALL CASES, GOOGLE, AND ITS SUPPLIERS AND DISTRIBUTORS, WILL NOT BE LIABLE FOR ANY LOSS OR DAMAGE THAT IS NOT REASONABLY FORESEEABLE.

Abstrakt

Diplomová práce s názvem „*Internet a autorské právo - rozsah odpovědnosti jednotlivých subjektů a způsob ochrany proti pirátství*“ se zabývá ochranou autorského práva v prostředí Internetu a odpovědnosti jednotlivých subjektů. Výklad je rozdělen do čtyř kapitol, které čtenáře postupně seznamují s celou problematikou.

V první části práce je stručně uvedený vývoj sítí Internet a její zakotvení v českém právním řádu. Následující kapitola se věnuje autorskoprávní ochraně v prostředí Internetu. Výklad se zaměřuje na nejčastější způsoby užití díla prostřednictvím Internetu, čímž je rozmnožování a zpřístupňování veřejnosti. Část této kapitoly rovněž popisuje vývoj a fungování sdílení dat prostřednictvím *peer-to-peer* připojení. Tato, v pořadí druhá, kapitola se taky věnuje problematice stahování díla a aplikaci výjimky užití pro osobní potřebu. Rozsah odpovědnosti v prostředí Internetu je z velké části harmonizován evropskými normami. Z tohoto důvodu třetí kapitola obsahuje vývojové fáze odpovědnosti poskytovatelů služeb v informační společnosti v evropských zemích. V první části je na několika soudních rozhodnutích demonstrován rozdílný přístup členských států k problematice odpovědnosti zprostředkovatelů. Další část popisuje harmonizační směrnici o elektronickém obchodu a obsahuje zamýšlení o její nedostacích. Předposlední část třetí kapitoly se věnuje vývoji evropské úpravy prostřednictvím rozhodovací praxe SDEU a závěrečná část je věnována současnému vývoji v rámci vytváření jednotného digitálního trhu v Evropě. Cílem poslední kapitoly je analýza rozsahu odpovědnosti za vlastní a cizí obsah. Výklad je primárně rozdělen na dvě části, v závislosti na tom, kdo je původcem obsahu. S ohledem na odpovědnost za cizí obsah je v závěrečné části poslední kapitoly detailně popsán systém výjimek z odpovědnosti garantující některým zprostředkovatelům bezpečný přístav.

Jádrem celé práce je analýza soukromoprávní odpovědnosti jednotlivých subjektů v prostředí Internetu s důrazem na porušování autorskoprávních norem. Autorově pozornosti neunikl zvláštní odpovědnostní režim garantovaný některým zprostředkovatelům ve vztahu k cizímu obsahu. Zevrubné analýze systému výjimek z odpovědnosti předchází historický exkurs vývoje zvláštního odpovědnostního režimu za cizí obsah, který čtenáři umožní lepší pochopení účelu a smyslu tohoto institutu. Práce analyzuje transpozici horizontálních výjimek z odpovědnosti, která byla ne zcela

zdařile provedena zákonem o některých službách v informační společnosti. Z tohoto důvodu je výklad požadavků pro získání výjimky z odpovědnosti provedený eurokonformně a zohledňuje ustanovení směrnice i vývoj na základě rozhodnutí SDEU. Diplomová práce má za cíl poskytnout komplexní analýzu porušování autorského práva v prostředí Internetu a s tím spojeným rozsahem soukromoprávní odpovědnosti jednotlivých subjektů.

Abstract

The thesis titled "*The Internet and copyright - the scope of liability of individual parties involved and modes of protection against piracy*" deals with both, the protection of copyright and the scope of liability of various actors in the Internet environment. The content of the thesis is divided into four chapters, which allows the reader to be gradually acquainted with the whole issue.

The first part briefly mentions development of the Internet network and its incorporation into the Czech legal order. The second chapter is devoted to the copyright protection in the Internet environment. Its content focuses on the most common methods of use of the author's work via the Internet, which is a reproduction of the work and its publication. This chapter further describes the development and operation of data sharing through *peer-to-peer* systems. Furthermore, it also deals with the issue of downloading of the work and application of the statutory exemption from liability for personal use only. The scope of liability in the Internet environment is largely harmonized by European provisions. For this reason, the third chapter contains the development phase of liability of the Internet services providers in the European countries. The first part of the third chapter demonstrates different approaches to the intermediaries' liability by discussing various Member States courts' rulings. The next section describes harmonizing E-Commerce Directive and includes consideration of its deficiency. The penultimate section of the third chapter is devoted to the development of the European legislation by the judgements of the CJEU and the final section is devoted to recent developments in the context of creating a Digital Single Market in Europe. The very last chapter aims to analyse the scope of liability for personal and third-party content. It is divided into two main sections based on the originator of the content. With regard to liability for users' generated content, the system of exceptions of certain intermediaries from liability is analysed in detail in the very last part of the fourth chapter.

The very core of the thesis is the analysis of civil liability of individual entities in the Internet environment with emphasis on violations of copyright provisions. The author's attention is also focused on the special liability regime which is guaranteed to some intermediaries in relation to foreign content. Historical excursus on development

of special liability regime for foreign content precedes a thorough analysis of the system of exemptions from liability, allowing the reader to better understand the meaning and purpose of this institute. The thesis analyzes the transposition of horizontal exemptions from liability which was not entirely successfully achieved in the law on certain services in the information society. For this reason, the interpretation of the requirements for obtaining an exemption from liability has to be compatible with the European directive and has to reflect the provisions of the development on the basis of the decision of the CJEU. The thesis aims to provide a comprehensive analysis of infringement of copyright in the Internet environment and the associated scope of civil liability of individual parties.

Název práce v anglickém jazyce / Title of the thesis in English

The Internet and copyright - the scope of liability of individual parties involved and modes of protection against piracy

Klíčová slova / Keywords

autorské právo, porušení, odpovědnost

copyright, infringement, liability